

Involve
212 High Holborn London WC1V 7BF
Tel +44 (0)20 7632 0120
Fax +44 (0)20 7242 1180

www.involving.org

Involve

İnsanlar ve Katılım: Yurttaşlar karar almanın merkezine nasıl yerleştirilir

İnsanlar ve Katılım

Yurttaşlar karar almanın merkezine nasıl yerleştirilir

involve

togetherwecan

İngiltere
Büyükçiligi
Ankara

tepav

Bu rehber İngiltere Büyükelçiliği tarafından finanse edilen Stratejik Planlama ve Politika Geliştirmede Katılımcılık Projesi kapsamında Türkçeye çevrilmiştir.

İngilizce orjinal versiyon ve Türkçe versiyon aşağıdaki adreslerden indirilebilmektedir.

www.involving.org
www.sp.gov.tr

İçindekiler

	Involve Başkanı Geoff Mulgan'ın Önsözü	2
	Rt Hon Hazel Blears MV Önsözü	3
1	GİRİŞ	5
	1.1 Rehberin amacı	7
	1.2 Yöntemler	8
	1.3 Dokümanın yapısı	9
	1.4 Bu rehber nasıl hazırlandı	10
2	KATILIMA GİRİŞ	11
	2.1 Daha fazla katılım mutlaka daha iyi değildir	12
	2.2 Katılım nedir?	16
	2.3 Neden katılım?	20
	2.4 Meseleler ve gerilimler	22
3	KATILIM İÇİN PLANLAMA	30
	3.1 Kapsam	31
	3.2 Sürecin amacı	32
	3.3 Kim dahil edilmeli	35
	3.4 Çıktılar (faaliyetler ve somut ürünler)	37
	3.5 Sonuçlar (genel sonuçlar ve etkiler)	38
	3.6 Bağlam	40
	3.7 Nihai tasarım	42
	3.8 Kurumsal tepki	46
	3.9 Sürecin gözden geçirilmesi	48
4	KATILIM YÖNTEMLERİ	50
	4.2 Yöntemlerin seçim gerekçesi	52
	4.3 Yöntemleri belirlemede önemli parametreler	53
	4.4 Yöntemlerin alfabetik listesi	56
	EKLER	106
	1 Involve	107
	2 Katılımcı Araştırma Projesinin Özeti	108
	3 Rehberler için bir Rehber	110
	4 Referanslar / kaynakça	112

People & Participation, halk katılımının işlemlerini sağlayan pratik meselelere odaklanan yeni bir kuruluş olan Involve'un ilk yayınıdır.

Demokratik reform konusunda pek çok kitap ve broşür yayınlanmıştır. Bu yayının olağandışı yanı, halkı yerel planlamadan nanoteknolojiye kadar çok çeşitli meselelere dahil etmek için yeni yöntemleri kullanan yüzden fazla uygulamacının deneyimlerinden yararlanarak çok ihtiyaç duyulan pratik detayı sağlamasıdır. Demokrasinin derinleşmesi ve güçlenmesi, bazı katılım türleri daha iyi ve daha meşru kararlara yol açarken, diğerlerinin neden açmadığı hakkında ders çıkarma başarısına bağlıdır ve bu durum, bu yayının çıkış noktasıdır.

Bu kitap, daha fazla halk katılımının, en acil sorunlarımızı irdelememize ve güvensizlik ve ötekileştirme risklerine karşı mücadele etmemize fazlasıyla yardımcı olabileceğini göstermektedir. Kitap ayrıca çok fazla katılımın, bugün yüzeysel, iyi demokratik yönetişimin aksine kutulara tık atılan bir alıştırma olduğu veya daha önce alınan kararları gerekçelendirmede kullanılması konusunda da uyarılmaktadır.

Katılım en iyi insanlar bir farklılık yaratabileceklerini hissettiklerinde, meselelere tam anlamıyla dahil olabileceklerinde ve seçilmiş temsilcilerle karşılıklı saygıya dayanan bir sağlıklı ilişki olduğunda çalışır. Aceleye getirildiğinde, eksik bilgilendirildiğinde ve formel karar almayla bağlantıları ile ilgili belirsizlik olduğunda veya en yüksek çıkan seslerin hakim olmasına izin verildiğinde de en kötü şekilde çalışır.

Katılımcılığı geliştirecek basit bir formül ya da 'kullanıma hazır' çözümler yok. Dahası katılım her yerde deva da değildir - yönetimi bir sürekli halk toplantısına dönüştürmek zor kararların alınmasını engelleyebilir.

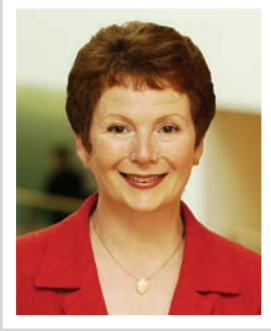
Yine de genel olarak daha geniş katılım kamu kuruluşları için iyidir, halkla olan ilişkilerini geliştirir ve büyük hata yapma riskini azaltır. Kitabın gösterdiği gibi, farklı koşullarda iyi kötü çalışabilecek yöntemler hakkında öğrenilecek açık dersler vardır ve katılımcılığın çalışmasını sağlayacak deneyime ve coşkuya sahip pek çok kişi olduğu için BK'ta yaşayanlar olarak şanslıyız.

Büyük kurumların kendilerini açmaları nadiren kolay ve doğaldır. Ne var ki daha eğitilmiş ve talepkar olan halk artık hayatlarını etkileyen büyük kararlar siyasiler, uzmanlar ve memurlar tarafından alınırken yan çizgide oturup pasif bir şekilde izlemek istemiyorlar.

Bizler siyasi otoritenin gereği gibi seçilmiş politikacılarla birlikte hala bulunduğu, bir demokraside yaşıyoruz. Bu noktada duran ve partilerin ve politikacıların tartışmayı ve karar almayı tekelleştirmelerine izin veren herhangi bir demokratik vizyonun çok meşru - veya sertleştirmede dayanıklı olması olası değildir.

En büyük katkıyı sağlayan yüzlerce kamu kuruluşu halkı daha aktif bir şekilde dahil etme çabasına liderlik etmektedir. Şimdiki önceliğimiz bu deneyimin üzerine eklemeye yaparak geliştirmek ve halk katılımının daha iyi ve daha meşru kararlar alınmasını sağlayacağı konusunda güvence oluşturmaktır.

Geoff Mulgan, Involve Başkanı

BK'ın her yanından bu yayına katkıda bulunan yüzlerce kişiye teşekkür etmek istiyorum. **People & Participation** yalnızca halk katılımıyla ilgili bir doküman değildir, aynı zamanda kendisi katılımcı uygulamanın gerçek bir örneğidir.

Bu yayını mümkün kılmak için zamanlarını ayıran çeşitli kişi ve kuruluşlar, güçlü ve kendinden emin toplumlar yaratmak için harcadığımız çabalara halk katılımının nasıl yeni enerji verdiğini göstermektedir.

Hükümetin Together We Can kampanyası yoluyla geliştirilmiş halk katılımı için politika ve uygulamanın geliştirmesine katıldığım için çok memnunum ve bu rapor, değişim gündemini desteklemek için hizmete soktuğumuz uygulamalı çalışmanın çok iyi bir örneğidir.

Toplumsal kalkınma ve toplumsal uyumun yanısıra katılımcılık da artık pek çok farklı alanda iyi yöntem için hem ulusal hem de uluslararası olarak merkezidir. Halk katılımı sürdürülebilir kalkınma, sosyal içerme ve demokratik yenileme gibi çok çeşitli hedeflere ulaşmada kilit konuma gelmiştir.

Halk katılımı, karar almaya çok sayıda kişiyi dahil ederek bize demokrasimizi geliştirmek için gerçek bir fırsat sunmaktadır. Büyük kurumsal değişim ve güç paylaşımı hepimizi sorunlarla karşı karşıya getireceği için bu[nu gerçekleştirmek] her zaman kolay olmayacaktır. Bir politikacı olarak kendi siyasi değerlerimi seçmenlerimin gerçek endişeleriyle birleştirmeliyim. Daha geniş katılımın sadece ayrıcalıklı küçük bir kesimi değil, toplumdaki herkesi yetkilendirmesini sağlamak için hepimizin oynayacağı bir rol vardır.

Bu süreç zaman alacaktır; ancak bu tür yayınlar aracılığıyla bilgiyi elde edebilir ve ilerleyebiliriz. **People & Participation** bu yönde atılmış mükemmel bir adımdır.

Rt Hon Hazel Blears MV, Polis, Emniyet ve Topluluk Güvenliğinden Sorumlu Devlet Bakanı

Bu kitaptaki fotoğraflar

Bu rapordaki fotoğraflar devletin resmi toplantı salonlarından, yerel kafelere veya dijital olarak oluşturulan yeni sanal ortamlara katılımın gerçekleştiği çeşitli yerleri temsil etmektedir.

İçinde herhangi bir insanın olmadığı katılımla ilgili bir yayın garip görünebilir ancak bu görsellerle gülen insanları içeren klişe resimlerin ötesine geçmeye başlayarak katılımın gerçekten meydana geldiği yerler hakkında temeli daha sağlam bir anlayışa varmak istedik. Ve her ne kadar hükümet ve kurumları politikanın kalbinde yer alsada inanıyoruz ki 21. yüzyılda yeşerecek demokrasinin yurttaş merkezli olması gerekmektedir. Bu insanlar nerede olurlarsa olsunlar insanlarla başlamak anlamına gelir. Bu nedenle burada yer alan fotoğrafları çektik.

1.

Giriş

Halkın yönetime katılımı, yaşam kalitemizi radikal bir şekilde geliştirebilir. Dahası çok daha aktif yurttaşlar yaratabilir, kamu hizmet tasarımı ve sunumundaki karışık sorunların yönetimine yardımcı olabilir, 21. yüzyıl yönetim anlayışının gerektirdiği yeni ilişkilerin ve güç ve kaynak değişimlerinin yaratılmasını sağlayabilir ve bireylerin becerilerini, inancını, istekliliğini ve vizyonunu geliştirebilir. Bu ve diğer başka nedenler dolayısıyla, halkın yönetime katılımı, kamu politikası karar-alma sürecinin ve sunumunun temel bir parçası haline gelmiştir.

Katılım, insanların beceri ve ilişkilerdeki eksikliklerini gidererek kendilerini daha iyi bir şekilde yönetmelerini sağlar. Sir Bernard Crick

Katılımcı pratik ve teorideki muazzam büyümeye rağmen, katılanların tamamı arasındaki ortak kavrayış hala çok sınırlıdır. Katılımcı pratik genellikle birbirinden farklı olan pek çok disiplinden meydana gelmekte ve birçok sektörde yer almaktadır ve bu ilgiler arasındaki etkili iletişim eksikliği, öğrenme süreçlerinin paylaşılması ve teori ve uygulamanın etkili bir şekilde gelişmesini sınırlamaktadır.

Süregiden pek çok iyi katılım örneği olmakla birlikte, bunları yapan bizlerin, öğrendiklerimizi paylaşmak için çok küçük bir şansımız vardır.

John Gaventa, Institute of Development Studies

Involve, Eylül 2003'te bu konularla ilgilenmek üzere kuruldu. Involve, özel olarak insanların kararları etkileyebileceği ve hayatlarını etkileyen olaylara dâhil olabilecekleri yeni bir sistem yaratmayı amaçlamaktadır (Involve ile ilgili daha fazla bilgi için Ek 1'e bakınız).

Bu doküman, Involve tarafından yayınlanmış ilk yayındır ve 2004/5 arasında Home Office Civil Renewal Unit tarafından finanse edilen yeni bir araştırmaya dayanmaktadır.

Çeviri Hakkında

Bu rehber Stratejik Planlama ve Politika Geliştirmede Katılımcılık Projesi kapsamında Türkçeye çevrilmiştir. Ana faydalanıcısı Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı olan proje Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından yürütülmüş olup, Birleşik Krallık Stratejik Program Fonu-Avrupa'yı Birleştirmeye Programı tarafından desteklenmiştir. Proje ile kamu idarelerince yürütölen stratejik plan çalışmalarının katılımcılık boyutuna ilişkin bir değerlendirme çerçevesi oluşturulması ve katılımcılığın artırılmasına yönelik kapasite geliştirilmesi amaçlanmıştır.

İngilizceden çeviren: Emre Demir

1.1

Rehberin Amacı

Katılım, kamu politikası karar alma ve sunumunda önemli bir girdi haline gelmişse de katılımın potansiyeli ve tuzakları genellikle anlaşılammıştır. Bu rehber, katılımcı pratiğin bugün Britanya’da karşılaştığı sorunların dikkatli bir incelemesini yapmayı ve özel olarak da kurumlarımıza ve kuruluşlarımıza katılımcı yaklaşımları tanıtmının zorluklarının ve fırsatlarının ana hatlarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Pek çok kişi için katılımcılık, en rahat biçimde insanları içermek veya görüşlerini almakta kullanılan -odak grupları, yurttaş panelleri, halka açık toplantı gibi- yöntemler ve teknikler yoluyla anlaşılabilir. Bu rehber, o ortak başlangıç noktasını daha ileriye taşımayı amaçlamaktadır:

İnsanların katılımın pratiklerini anlamalarında yardımcı olun ki daha iyi uygulansınlar.

Rehber özel olarak:

- Süreçlerin ve kapsanan yöntemlerin daha iyi anlaşılmasını sağlayarak uygulamanın etkinliğini artırmak;
- Kuruluşların katılımcı süreçlere ilişkin anlayışlarını geliştirme yoluyla kapasitelerini artırarak sürecin siparişçisi olmak yerine uygulayıcısı olmalarını sağlayarak kurumsal değişme katkı sağlamak;
- Katılımcı süreçlerin daha geniş karar alma sistemleri içerisinde yer almasını sağlayarak, kayda değer siyasi değişimlere yol açan “tarafsız” katılımcı süreçler ile güç ve kaynak değişimleri arasındaki bağlara ilişkin anlayışı geliştirmek amacındadır.

Farklı katılım yöntemlerinin değerlendirilmesini sağlamak

amacıyla yeni çerçeveler sunmak. Rehber, katılım yöntemlerinin tanımlanması için bazı temel parametreler önermekte ve bunları bazı iyi bilinen yöntemlere uygulamaktadır. Amaç, hem yöntemin faydalı tanımlarını yapmak hem de diğer kişilerin farklı durumlarda kendilerine göre “neyin işe yaradığı” hakkında kendi bulgularını toplayacakları bir çerçeve sunmaktır.

Bu nedenle bu rehber, bir “nasıl yapılır” rehberi değildir. Dahası insanların katılması için tek bir metodun seçilmesini sağlayacak bir kısa yol da değildir. Katılımcılık, karar-alma sürecini başlatma kararı almaktan katılımcı süreçlerden elde edilen girdilerle etkili bir biçimde ilgilenmeye kadar süren ve bu süreçleri, demokratik ve/veya kurumsal karar-alma süreçlerine temel oluşturması için birleştiren bir süreçtir.

Rehberin asıl yararlanıcılarının yerel yönetimler, bakanlıklar veya katılımcı süreçlere dâhil olan diğer resmi kurumlar gibi kamu kurumları olmasını bekliyoruz. Ayrıca rehberin gönüllüler ve özel sektördeki için de benzer bir öneme sahip olduğu söylenebilir. Dahası karar-alma süreçlerine dâhil oldukları zaman süreçten ne beklmeleri gerektiğini anlamak isteyen katılımcılara da yararlı olmasını ve bu kişilerin süreç tasarımcılarını ve siparişçilerini sorumlu tutmalarını umuyoruz.

1.2

Yöntemler

Katılım hakkındaki tartışmalar çoğu kez yöntemlerin belirlenmesi ile başlar ve biter. Bir kereye mahsus faaliyetler veya tekil yöntemler, katılımcı süreçlerin önemli bir parçasıdır; ancak yalnızca bir parçasıdır. Yöntemler, halkın katılımcı çalışmalarının muhtemelen ana odağı haline gelmiştir; çünkü etkileşim için bir ön cephe, kurumların içermek istedikleri kişilerle karşı karşıya geldikleri “gösterişli bir sahne”dir. Ne var ki tüm ön cephelerde olduğu gibi, bunların etkililiği de, neredeyse tamamen, böylesi bir faaliyeti önceleyen planlamanın kalitesiyle, özellikle de etkileşimin sonuçlarının (ürünlerin ve daha geniş sonuçların) nasıl ele alınacağına ve girişimin daha geniş karar alma süreçleriyle ve sistemleriyle, özellikle de yerel yönetimler gibi demokratik kurumlarla bağlantısının nasıl kurulacağına planlanması ile belirlenir.

Bu nedenle belli yöntemler katılımcı sürecin yalnızca bir kısmını oluştururlar ki süreç, bunlara ek olarak amacı ve bağlamı da dikkate alınmalıdır. Kısacası katılımın kilit unsurları aşağıdaki gibidir:

Amaç + Bağlam + Süreç = Sonuç

— **Amaç:** Katılımcı bir sürecin ulaşmak istediği hedeflerin açık olması gereklidir. İdeal olarak, amacın tüm katılımcılar tarafından açık bir şekilde kabul edilmesi gerekir (“yapmak istediğimiz şey, budur” gibi). Bazı katılımcı uygulamaların (belli bir politika kararını etkilemek gibi) birincil ve (ilişkiler kurmak gibi) ikincil amaçları olabilir.

— **Bağlam:** Olaylar, kişiler, tarih, konum, yer alan kuruluşların ve kurumların yapıları, daha geniş karar

alma süreçleri ve sistemleri vb. tarafından şekillendirilen her bir durum benzersizdir. Bu etkenler neyin yapılabileceğini ve yapılamayacağını –ve hangi yöntemlerin çalışıp çalışmayacağını temelden etkiler. Katılımcı çalışmalar her zaman dâhil oldukları (kurumsal yapılar ve politika öncelikleri gibi) daha geniş sistemler, özellikle de dış ve iç karar-alma sistemleri ile ilişkileri doğrultusunda anlamlandırılmalıdır. Bağlamın doğası yöntemin seçimini etkiler.

— **Süreç:** Katılımcı sürecin tasarımı, amaca nasıl ulaşılacağına (hangi yöntemlerin kullanılacağı ve ne zaman kullanılacağı da dâhil olmak üzere) planlanması ile ilgilidir. Sürecin tasarımı her zaman amaç üzerinde mutabakat -‘biçim işlevden sonra gelir’- ve (herhangi bir nihai kararın nasıl alınacağını da içerecek şekilde) bağlamın anlaşılması süreçlerini takip etmelidir. Her bir yöntemin seçimi sürecin genelini doğası ve aşamasından etkilenir.

Özet olarak, katılımcı yöntemlerin seçimi etkili katılımcı süreçlerin (kısa veya uzun dönemli, belli veya kapsamlı olması fark etmez) genel tasarımı içinde yapılmalı ve katılımın nasıl bir başarı elde edebileceğinin ve bağlamın anlaşılmasına bağlıdır. Böylelikle de tekil bir uygulamanın (veya kapsamlı bir yaklaşımın) amacı açık ve gerçekçi olabilir.

1.3

Dokümanın yapısı

Bu doküman üç temel bölümden oluşmaktadır:

- **Katılımın tanıtılması:** Bugün Britanya’da katılımı etkileyen bazı konular (bölüm 2).
- **Katılım için planlama:** Katılımın işlemesi için atılması gereken kilit adımlar (bölüm 3).
- **Katılım için yöntemler:** Farklı katılım yöntemlerinin özellikleri, avantajları ve dezavantajları (bölüm 4).

Bu rehber, katılım yöntemlerini, katılımcı çalışmadaki uygun yerlerine yerleştirmektedir – açık bir amaca sahip olan tutarlı bir tasarım bağlamında. Genel tasarım, belirli bir bağlama bağlı olarak her zaman farklı olacaktır.

1.4

Bu rehber nasıl hazırlandı

Bu doküman 2004/5'de gerçekleştirilen görüşmeleri, atölye çalışmalarını, masa başı araştırmalar ve Involve içindeki tartışmaları temel alan araştırmaya ve ortak çalışmalara dayanmaktadır. Sürecin tüm detaylarını Ek 2'de bulabilirsiniz. Özetleyecek olursak:

— Majesteleri'nin Hazinesi (HM Treasury) ve Yurttaşlık Vakfı (Citizenship Foundation) gibi kurumlarda çalışan kişilerden yerel yönetimler ve profesyonel kolaylaştırıcılara kadar çeşitli kişilerin yer aldığı 39 kişiyile görüşme yapıldı.

— 2004 kışında Britanya çapında dört atölye çalışması yapıldı. Bu çalışmalara toplamda 57 kişi katıldı. Bu atölye çalışmalarının raporları Involve'un internet sitesinde bulunabilir (www.involving.org).

— Son olarak da bu dokümanın taslağı, 200 kişinin başvurduğu ve 43 kişinin yer aldığı internet üzerinden yapılan bir değerlendirmeye tabi tutuldu. Bu değerlendirme 31 Ocak ile 21 Şubat 2005 tarihleri arasında yapıldı.

Araştırma ve yazım, Tracy Carty'nin ilk araştırmadaki yardımları ile birlikte büyük ölçüde Richard Wilson, Diane Warburton ve Edward Andersson tarafından yapıldı. Çalışmaya her biri metnin tanzimine de katılmış olan Diane Warburton, Andrew Acland, Robin Clarke, Perry Walker ve Lindsey Trust'dan oluşan Involve alt grubu rehberlik etti.

Involve, süreçte yer alan ve olmamaları halinde dokümanın tamamlanması mümkün olmayacak olan herkese minnettardır. İçişleri Bakanlığı Sivil Yenileme Birimi'ne (Home Office Civil Renewal Unit) araştırmayı mali yönden desteklediği, Dialogue by Design'a ücretsiz elektronik danışmanlık sağladığı ve Joseph Rowntree Charitable Trust'a Involve'un tüm çalışmalarına destek olduğu için teşekkürü borç biliriz.

2.

Katılıma Giriş

Britanya'daki katılımcı süreç, şüphesiz olduğu kadar coşkuyla da cezbediği bir aşamaya ulaştı. Başarısız uygulamalar, katılımın sınırlarını ve gücünü anlamadaki eksiklik ve katılımcı çalışmaların kuruluşlarda ve sistemlerde yarattığı gerilimlerin hepsi birden karışıklığa ve şüpheye yol açmaktadır.

Involve'un çalışması sırasında demokrasinin güçlendirilmesi, kamu hizmet kalitesinin artırılması, daha güçlü topluluklar yaratılması ve karmaşık sorunların üstesinden gelinmesinde katılımın en üst düzeyde katkı sağlaması konusunda kesin sonuçlara varmak amacıyla farklı alanlardaki meslektaşlarımızı bir araya getirmeyi amaçlıyoruz. Bununla birlikte bu bölüm, bu meselelerin bir kısmını göstermeyi ve güncel düşünceleri özetlemeyi amaçlamaktadır.

2.1

Daha fazla katılım mutlaka daha iyi değildir

Daha fazla katılımın mutlaka daha iyi olacağını varsaymak ciddi bir hatadır.

Paul Burton, University of Bristol

Başarısız katılımcı uygulamalar güvensizlik yaratır, insanların zamanını ve parasını boşa harcar ve halkın yönetime katılımı yönünde gelecekte atılacak adımları ciddi bir biçimde zayıflatır. Daha sonra dahil etme yönünde ortaya konacak herhangi bir önerinin kinizm ve şüpheyile karşılanması da muhtemeldir. Katılımın geçmişinin olumlu olması, insanların sürece dâhil olmaları yönündeki istekliliklerini etkileyen önemli bir etkidir. (Gerry Stoker, Manchester University). Açık ki kötü uygulama hiçbir uygulama yapılmamasından daha kötüdür.

Başarısız uygulama, iyi dayanaklara sahip Örnek Olay 1'in gösterdiği gibi, mutlaka zaman ve para kaybının bir sonucu olarak ortaya çıkmamaktadır. Tek bir yönetime odaklanmak da eşit derecede tehlikeli olabilir. Bir atölye çalışmasına katılan bir yerel yönetim görevlisinin, bir meslektaşıyla ilgili gözlemleri şöyledir; "Ne tür farklılıklar yaratacağını düşünmeden "halk jürilerini" denemek istedi. Sonuç bir karışıklıktı: Kızgın katılımcılar ve faydalı olmayan sonuçlar" (atölye çalışması 2004).

Kötü planlanmış katılımcılık her ne kadar ciddi bir risk taşıyorsa da kişileri planlamaya veya onları derinden etkileyen kararlara dâhil etmemek de benzer bir risk taşıyor. Aşağıdaki Örnek Olay 2, insanlara katılım şansı tanınmadığında yaşanabilecekleri gösteriyor: Konumlarda kutuplaşma yaşanır ve üretken tartışmalar olanaksızlaşır. Tartışmanın taraflarından

biri kısa dönemli mücadeleyi kazanmış olsa da uzun vadede kızgınlık, güvensizlik, düş kırıklığı ve mutlak güçsüzlük duygusunun toplumsal ilişkileri etkilediği durumlarda kimse kazanamaz.

Katılımın doğru bir yaklaşım olmadığı belirgin zamanlar vardır. Örneğin, kapalı kapılar arkasında alınan kararları meşrulaştırmaya çalışan ve katılımcıların etkileyebileceklerini düşünmelerine yol açarak yanıltıldıkları bir katılımcı çalışma çok kötü bir uygulama olurdu. Katılım ayrıca zor kararların alınmasında sorumluluktan kaçınmak ve "değişime yönelik acı veren ihtiyaç"tan kaçınmak için yapılan bir "yer değiştirme aktivitesi" olarak da kullanılmamalıdır (Catriona Robertson, Stockwell Faith Forum ve Wandsworth Multi-Faith Network). Katılım demokratik karar almanın ikamesi değildir ve "Günün koşullarına göre daha fazla katılımcılığın, politikaçıların lider ve fikirlere sahip olmaları ihtiyacının aklanmasına yol açması" (Claire Fox, Institute of Ideas) gibi tehlikeleri vardır.

Son olarak katılım, katılımcılara saygı göstermeden kullanılmamalıdır. Katılımın yakıtı insanların zamanıdır ve zaman yoksulu bir dünyada bu kaynak çok daha kıt bir arza sahiptir. Katılımcı süreçleri tasarlayanlar zamanı dikkate almazlık yapamazlar ve bir katılımcının zamanının iyi bir şekilde kullanılmasını sağlayacak her şeyi yapmalıdırlar. Bu, sürecin bir odağının ve açık bir hedefinin olduğunun, katılımcıların ihtiyaçlarının tamamen karşılandığının ve süreç üzerindeki etkilerinin –bu sayede de neyin değiştirilebileceğinin- en başından beri açık ve net olduğunu göstermektedir.

Kamu görevlileri, netlik kazanması

için çelişen amaçları lineer süreçlere dönüştürerek basitleştirmeye çalışıyor. Karmaşıklık gerçek olduğu sürece bu, çoğu kez yararsızdır. Çelişen amaçlar, çelişen paydaş görüşleri [ve] başarılıdan daha fazlası her zaman var olacaktır. Bunu basitleştiremezsiniz. Yapmanız gereken bunun üstesinden gelebilecek bir süreç tasarlamaktır.

Sue Goss, Office for Public Management

Britanya'daki ve daha başka yerlerdeki birçok örnekten ortaya çıkan sonuç, daha fazla katılım gerektiği değil, daha iyi katılım gerektiğidir. Ve daha iyi katılım, karmaşıklıkların ve kararların alınması ve uygulanması yollarının değiştirilmesinde insanlar arasındaki çelişkilerin daha iyi anlaşılmasını gerektirmektedir.

Örnek Olay 1.

Bir Ulusal Politika Süreci

1999 ile 2002 arasında, zorlu bir politika alanında çözümler konusunda anlaşmak amacıyla ulusal bir paydaş diyalog süreci başlatıldı. Süreç 200'den fazla insanı, 30 toplantıyı içeriyordu, üç yıldan uzun sürdü ve toplam maliyeti yaklaşık olarak 500,000£'di. Bu iddialı proje, katılımcıların önderliğinde gerçekleştirilmesi, geniş bir odağa sahip olması ve ulusal politikayı dikkate alması ve etkilemesi dolayısıyla çok yeniydi. Projede baştan sona bir hükümet temsilcisiyle çalışıldı ve sonuçlar için kolektif sorumluluk hedeflendi. Bu hedefe ulaşabilmek için de katılımçılık için uzlaştırıcı bir yaklaşım benimsendi.

Ne var ki 2002'ye gelindiğinde sürecin amaçlarına ulaşmada başarısız olduğu ve geride kalan finansmanı iyi kullanmak, elde edilen deneyimleri sağlama almak için sürecin bağımsız bir değerlendirmesinin yapılmasında kullanılması gerektiği ortaya çıktı. Değerlendirme, sürece katılan pek çok kişiyle yapılan görüşmeleri ve açık ve ortak bir amacın eksikliği -"insanlar davet edildi, bir trene bindirildi; ama istikamet hakkında kimsenin bir bilgisi yoktu"- konusundaki endişeleri ve sürecin paylaşılan öncelikleri hakkında herhangi bir kolektif eylem üzerinde anlaşma konusundaki başarısızlığını içeriyordu. Bu başarılı, bir katılımçının söylediği gibi, "reçel yerine bir erik yığını". Değerlendirme sonucunda gelecekteki ulusal

paydaş diyalog süreçleri için öğretici olan dört temel nokta belirlendi:

— Her bir diyalog sürecinin katılımcılarının anladığı ve üstlendiği açık bir vizyona ve amaca sahip olması gerekmektedir. Amaç, verili bir zaman dilimi içinde finansmanın yararlanılabilirliği dolayısıyla dayatılmamalıdır.

— Sonuçların eyleme dönüştürülmesi gerekmektedir ki bu da etkili bir liderliğe, planlamaya, hazırlığa, takibe ve karar alma için açık bağlantılara bağlıdır.

— Uygun süreçler yaratmak ve etkili bir tartışma olanağı sağlamak için süreç tasarımcılarının ve kolaylaştırıcılarının konu hakkında yeterli bilgiye sahip olması gerekmektedir.

— Katılımcılar bir konu hakkında nadiren eşit derecede bilgiye sahiptir ve farklı ihtiyaçlara ve beklentilere sahip olabildikleri için eşitlik ve kapsayıcılık ile etkili katılım arasındaki potansiyel çatışmanın anlaşılması önemlidir.

Sürecin değerlendirmesinden ortaya çıkan katılımcı öğrenme, katılımcılarda tüm çalışma sonucunda işe yarar bir şeyin yapıldığı hissini uyandırdı. Ne var ki süreci yöneten kuruluşun ve kullanılan belli tekniklerin itibarı, odaktaki, tasarımdaki ve sürecin uygulanmasındaki eksiklikler nedeniyle insanların gelecekteki katılma istekleriyle birlikte hasara uğradı.

Örnek Olay 2. Yerel kalkınma

2002 yılında, resmedilmeye değer güzelliğe sahip kırsal kuzey Yorkshire'a üç rüzgâr tribünü yapılması önerildi. Alan, bir müteahhit tarafından belirlendi ve resmi prosedüre uygun olarak yerel yönetime Çevresel Etki Değerlendirme ile planlama başvurusu yapıldı. Bu gelişme ilk olarak, bir arkadaşı kendisine, önerilen -uzak ve seyrek ziyaret edilen alanın çevrili olduğu çitlerde bir planlama başvurusu notu gördüğünü söylediğinde, daha sonra rüzgâr çiftliği karşıtı mücadele düzenleyecek olan John Braithwait'in dikkatini çekti. "Eğer X oradan geçmiyor olsaydı, bunu hiçbir şekilde zamanında öğrenemeycektik. Ondan önce kimse bir şey bilmiyordu." Tüm bunlar değişmek üzereydi.

Bir hafta içinde bir tribün-karşıtı komite kurdular ve üç hafta içinde 500'den fazla kişinin katıldığı bir halk toplantısı organize ettiler ve bir kampanya başlatabilmek için yeterli miktarda finansman sağladılar. Bu da yerel bir gazetede haber olarak yer almalarını, radyoda yayına katılmalarını ve rüzgâr tribünü inşası tasarılarına karşı İngiltere ve Galler'deki en büyük imza kampanyasının düzenlenmesini sağladı. Şaşırtıcı olmayan bir biçimde başvuru geri çekildi.

Ne var ki kampanyacıların başarısı, toplumsal uyum ve yerel demokratik karar-almanın itibarının kaybı pahasına sağlandı. John Braithwait'e göre "Bu, vadiyi tamamen ikiye ayırdı. Pek çok kişi çok sayıda arkadaşını kaybetti." Gerçekten, aynı ailenin kimi üyeleri iki yıl sonra bile hala birbirleriyle konuşmuyorlar. Topluluğun bazı üyeleri düşüncelerin kutuplaştığı yönündeki endişelerini ilettiler, bu ayrışma "ya bizdensin ya da bize karşısın" şeklini aldı ve uzlaşmaya yer kalmadı. Diğerleri de

"toplumun bariz bir menfaati yoktu veya vardysa bile düzgün bir biçimde açıklanmadığını" belirttiler. Uzun lafın kısası, süreç aşağıdakiler tarafından karakterize edilmektedir:

- **Güvenilmeyen bilgi** – "dokümanlar anlamsızdı";
- Gelişmelerden topluluk üyeleri **bariz bir menfaat sağlamıyordu**;
- Bu durumda "iyi ki bu tür toplantıları nasıl düzenleyeceğimizi biliyorduk, aksi takdirde toplum gerçekten debelenirdi" dense de **topluluğun yetenekleri** her zaman kaygılarının etkili bir şekilde duyurulmasını sağlayacak kadar yeterli değildi;
- **Topluluk** keskin bir biçimde **ayrıldı**;
- Müteahhit ile topluluk arasında **gerçek bir iletişim kurulmadı**;
- **Diğer seçenekler** için bir olanak tanınmadı;
- **Alternatif bir seçenek** yaratılması için olanak tanınmadı.

John Braithwait "Sadece bizim seçeneğimiz öneriye karşı mücadele ediyordu ve gerçekleşen tek paydaş katılımını biz yaptık" demektedir.

Müteahhitin başlangıç aşamalarındaki danışma eksikliği, yerel halkta derhal bir tehdit algısı yarattı ve halkın tek seçenek olarak mutlak karşı çıkışı benimsemesine yol açtı. Sonuç gelişmenin tamamen kaybedilmesi ve yerel ilişkilerin ciddi bir biçimde zedelenmesiydi.

2.2

Katılım nedir?

Bugün Britanya'da katılım, uygulama ve teorideki derinliği ile karakterize edilir. Bu alan çok sayıda oyuncunun farklı tanımlar kullandıkları ve farklı bakış açılarına sahip oldukları gelişen bir alandır. Uygulanabilir katılımcı girişimler için bakış açıları genişliğini anlamak çok önemlidir; çünkü süreç tasarımcılarının, katılımcıların çok farklı beklentiler ve geçmişlerle gelebileceklerini ve bir süreçten ne beklenmesi veya talep edilmesi gerektiği konusunda kendi aralarında hiçbir ortak anlayışın bulunmayabileceğini anlamalarına yardımcı olabileceği gibi daha geniş bir olası amaç ve sonuç aralığı da geliştirebilir.

Katılımla ilgili var olan tanımlar, "katılım bir şeyin parçası olduğunuzu gerçekten hissetmektir" (Eve Bevan, Shepherds Bush Healthy Living Center) gibi geniş bir görüşten, daha özel bir görüş olan katılım "kamu politika kararlarını etkilemek amacıyla insanların harcadıkları çabadır" (Gerry Stoker, Manchester University) görüşüne kadar çeşitlik gösteren bir bakış açısı genişliğini yansıtmaktadır. UNRISD (United Nations Research Institute for Social Development) tarafından yapılmış olan daha eski bir tanım katılımı, "kaynaklar ve düzenleyici kurumlar üzerinde daha fazla kontrol sağlamak için şimdiye kadar böyle bir kontrolden dışlanmış olan gruplar ve hareketler tarafından organize olmuş çaba" olarak tanımlamaktadır.

Katılımla ilgili tanımları etkileyen güncel fikirlerin bazıları aşağıdakileri içermektedir:

Sosyal sermaye: Robert Putnam³, sosyal ağların zayıflaması ile düşük suç oranları ve yüksek düzeydeki siyasi katılım gibi kamu mallarını zayıflatan (ve bazen

basitçe 'güven' olarak adlandırılan) 'sosyal sermaye'nin azalması arasında bağ kurmaktadır. Sosyal sermaye var olan toplumsal ilişkilerin doğası ve derinliği ile ilişkili olduğu için çoğu kez iddia edilmektedir ki yüksek düzeydeki sosyal sermaye, başarılı katılımı desteklemektedir ve daha etkili katılım da daha büyük sosyal sermayeye katkıda bulunmaktadır.

Kampanya düzenlemek: Yapılan bir araştırma⁴ göstermektedir ki gönüllü ve sosyal kuruluşlar, yönetimin (özellikle de ulusal hükümetin) politikayı etkilemede meşru bir faaliyet olarak gördüğü politik müzakereler ve resmi görüşmelere katılmanın yanı sıra genellikle (gösteri ve doğrudan eylemi de içeren) oldukça dramatik kampanya faaliyetlerini de kullanmaktadır. Katılım, bu tür faaliyetlerin içerilmesi veya dışlanması olarak tanımlanabilir. Örneğin:

Tanım gereği bir gösteriye gidince katılım sağlamış oluyorsunuz, karar alıcıların dışında yer alıyorsunuz. Gösteri bir kararı etkileyebile bile siz yine de karar-alma sürecine katılmamış oluyorsunuz. O karar hükümet tarafından alınıyor. Katılım, bir kararın alınması sürecine dâhil olmaktır. Ray Sheath, Scarman Trust

Katılım ve danışma: Bazı kamu kurumları 'danışma' terimini, iletişim ve içerilmenin çeşitli türlerini kapsayan geniş kapsamlı bir terim olarak kullanma eğilimindedir. Katılımcı uygulama yapanların bazıları danışmayı,

dinlemenin zayıf bir türü, katılımdan ve katılımın gerçek güç paylaşımına olan taahhüdünden oldukça farklı olarak ele almaktadır.

Tüm bu terimler birbirinin yerine kullanılabilirse de basit sözlük tanımları terimleriyle net bir ayrım vardır. Katılımcılık, belir bir düzeyde işbirliğini ve ortak mülkiyeti veya sorumluluğu ima eden "parçası" olmak anlamına gelmektedir. Danışma, bilgi veya tavsiye almak için soru sorulmasıdır. İki terim arasında etki ve kontrol derecelerinde açık bir fark vardır.

Topluluk öncülüğündeki girişimler: Bunlar genellikle katılım analizlerinin dışında yer alır; fakat bunlarla açık bağlantıları vardır. Kampanyaların toplum öncülüğünde

yapılmasının ötesinde toplum projeleri, dâhil olanların kapasite ve ilgilerini geliştirmelerine yardımcı olur, böylelikle politika girişimlerine katılma konusunda daha istekli ve başarılı olabilirler.

Yukarıdan-aşağıya ve aşağıdan-yukarıya: Dahil olmak için fırsatlar yaratmaya odaklanan katılım ile geleneksel olarak yetkisiz insanları yetkilendirmekte kullanılan kapasite inşası /toplumsal kalkınma yaklaşımları arasında farklar vardır.

Halkın etkisinin artan düzeyi

Bilgilendirme

Halk katılımı hedefi:

Sorunu, alternatifleri, fırsatları ve/veya çözümleri anlaması için halka dengeli ve nesnel bilgi sağlamak

Danışma

Halk katılımı hedefi:

Analizler, alternatifler ve/veya tercihler hakkında halktan geribildirim almak

Dahil Etme

Halk katılımı hedefi:

Süreç boyunca halkın endişe ve isteklerinin sürekli olarak anlaşılması ve dikkate alınmasını sağlamak amacıyla doğrudan halkla çalışmak

İşbirliği

Halk katılımı hedefi:

Alternatiflerin geliştirilmesi ve tercih edilen çözümün tanımlanması da dâhil olmak üzere kararın her aşamasında halkla birlikte çalışmak

Yetkilendirme

Halk katılımı hedefi:

Son kararı halka bırakmak

IAP2

Katılım açısından kritik ayırım, var olan yönetim yapılarının halkın daha geniş katılımına açılması (yukarıdan-aşağıya) ve yetkilendirilmiş yeni toplumsal grupların yaratılmasıdır (aşağıdan-yukarıya). Stephen Coleman, Oxford University.

Stephen Coleman, Oxford University

Mekanik ya da insancıl: Bazıları katılımı insanların bir şey hakkındaki girdilerini almanın pratik egzersizi olarak görmektedir, örneğin bir yerel plan veya yeni mekansal düzenleme ve bunlar etrafındaki sahiplik duygusunu yayılması (mekanik). Diğerleri için, katılımın ana noktası insanların ufuklarının, toplumsal iletişimlerinin ve kendi güç ve yetenekleri hakkındaki algılarını geliştirmektir (insancıl). Çalışmanın siparişçilerinin yanı sıra katılımcıların

sahip olduğu farklı beklentiler de insanların katılımcılığa yaklaşımlarını ve herhangi bir katılımcı egzersizde nasıl davranacaklarını derinden etkilemektedir. Bazıları için bu bir temel ilke meselesidir:

Katılım dünyanın insancıl bakış açısını yansıtmalıdır, mekanik olanını değil. ^{David}

Wilcox, Partnership Çevrimiçi

Katılımın aşamaları: Sherry Arnstein'in katılım merdiveni (1969'da yayınlandı), gücün katılımcılara ne dereceye kadar bırakıldığını göstermesi açısından katılımın en ünlü ifadesidir. Merdivenin yedi basamağı manipülasyon, eğitim, bilgi, danışma, dahil etme, işbirliği, yetki verme ve vatandaş kontrolüdür (veya daha güncel bir terminoloji ile ortak yapım). Bunların ilkinin adlandırılması, yani manipülasyon, Arnstein'in gücün yurttaşlara ne seviyede

birakıldığına bağlı olan yetersiz katılımdan iyi katılıma doğru bir gelişme olduğu yönündeki örtülü varsayımının tonunu ayarlamaktadır.

Artık uygulamacıların ve akademisyenlerin çoğu katılımın farklı seviyelerinin farklı durumlarda geçerli olduğunu düşünmektedir. Arnstein'dan çıkarılacak temel ders, herhangi bir verili egzersizde hangi seviyenin uygulanması gerektiği hakkında netlik ihtiyacı olduğudur. Seviyelerle ilgili daha güncel bir spektrum International Association of Public Participation (IAP2) tarafından geliştirilmiştir (Yukarıda).

Siyasal veya yönetsel: Uygulamacıların bazıları, katılımın politika veya demokrasi ile herhangi bir bağlantısı olduğunu görmemekte; ancak projelerin ve programların daha etkin ve etkili bir şekilde geliştirilmesi ve uygulanması olarak görmektedirler. Diğerleri ise süreci, kendilerini etkileyen kararları almaları ile ilişkili olarak insanların güce sahip olma veya gücü alma yollarını etkileyen ve bir politika değişikliğinden etkilenenlerin rolünü değiştirerek bu değişikliğin 'hedefi' olmalarından ortak tasarımcısına dönüşmelerini sağlayan temelde politik bir süreçtir. Katılımcı uygulamalar genellikle her ikisini de tatmin etmektedir; fakat farklılıklar seçilen yöntem çeşitlerini etkileyebilir.

Rehberin ilkeleri

Involve için, insanların yaşamlarını etkileyen kararlara etki edebilmelerini ve olaylara dâhil olabilmelerini sağlayabilecek her şey katılımdır. Rehberin temel dayanaklarını bu anlayış oluşturmaktadır.

Bu tanım Birleşik Krallık'taki mevcut uygulamaların doğasını yansıtmaktadır. Tanım hem kamu politikası kararlarını içermekte hem de toplum öncülüğündeki girişimler gibi o alanın dışından girişimleri de dâhil ederek onun ötesine geçmektedir. Siyasi etki gibi eylemi de içermektedir. Ayrıca etkili bir katılıma imkân vermek için yönetim sistemleri ve kurumsal yapıların değişimi ihtiyacını da kapsar.

Involve, bu geniş tanımın ötesinde bir de genel olarak katılımçılık için bir takım değerler ve ilkeler geliştirmektedir. Katılımın tanımı, değerler ve ilkeler katılımçılık alanı boyunca yapılacak olan tartışmalar ile evrilmeye devam edecektir. Şimdilik bir ilk görünüm olarak aşağıdakiler önerilmiştir.

Değerler: Birleşik Krallık'taki mevcut katılımcı uygulamaların altında üç temel ilke var gibi görünmektedir:

— İnsanlar kendi yaşamlarını etkileyen kararlara katılıma hakkına sahiptir.

— Kamu politikasının yararlanıcıları, politikanın gelişimine ve uygulanmasına katkıda bulunabilirler (ve benzer bir şekilde gönüllü kesim ve özel sektör politikaları ve uygulamalarına da).

— Katılım, daha iyiye yönelik bir değişime öncülük etmelidir.

İlkeler: İyi katılım aşağıdaki ilkelerin takip edilmesini gerektirmektedir:

— Fark yaratır. Katılımın amacı, belirlenen amaç ile ilişkili olarak bir fark yaratmaktır. Dahası öğrenme, güven ve aktif yurttaşlık algısı açılarından [sürece] katılanlara katkı yapmaktadır. Bu, her kesimin değişim için aktif taahhüdünü gerektirmektedir.

— Gönüllü – İnsanlar, dâhil olmak için cesaretlendirilmelidir, hatta katılım için para ödenebilir; ancak etkili bir katılım kendilerinin katılmayı seçmelerini gerektirir. Katılım zorla olamaz.

— Amaç, neyin değiştirilip değiştirilemeyeceğinin sınırları, kimin, nasıl dâhil edileceği ve sonuç olarak ne olacağı konularında şeffaflık, dürüstlük ve açıklık.

— Süreci iyi bir şekilde yönetmek ve sonuçları sunmak için yeterli kaynak.

— Uygun katılımcılar – egzersizin amacına bağlı olarak temsilci ve/veya kapsayıcı, katılımları uygun olduğunda geleneksel olarak dışlanan gruplara verilen özel destek ve cesaretlendirme ile birlikte.

— Ulaşılabilirlik, böylelikle toplantı mekânına fiziksel erişim, zaman, uygun destek (örn. Çocuk bakımı) eksikliği vb. nedenlerle hiçbir katılımcı dışlanmamalıdır.

— Hesap verebilirlik – Katılımcı süreçler katılımcıların tümüne (çalışmayı yöneten/ sipariş eden kuruluşa ve daha geniş "topluluğa") karşı hesap verebilir olmalıdır. Bu iyi bir şekilde kayıt tutmayı ve hem süreçlerin hem de sonuçların iyi bir şekilde raporlanmasını gerektirir.

— Güç – Katılımcı süreçlerin uzlaşılan hedeflere ulaşabilmesi için yeterli güce sahip olmaları gereklidir. Bu, var olan güç paylaşımı düzenlemelerinde bir değişiklik gerektirebilir.

— Öğrenme ve gelişme – Katılımcı süreçler, tüm katılımcılar arasında bir karşılıklı öğrenme ve gelişme ortamını desteklemeye çalışmalıdır.

Katılım yoluyla daha iyi kararların alınmadığı, katılımcıların açık fikirli olma ve alternatif görüşlere sadece alternatif bakış açıları olarak yaklaşabilme kapasitesine bağlıdır. Caspian Richards, Scottish Environment Protection Agency

2.3

Neden katılım?

Katılımcı çalışmalar gittikçe artmaktadır; zira gitgide daha fazla sayıda kuruluş, katılımcı yöntemler kullanarak geleneksel politika yapımı ve proje yönetimine kıyasla çok daha iyi sonuçlar elde edebileceklerini görmektedir. Bazen katılım sadece gerektiği için gerçekleşir; ancak bugünlerde kuruluşlar çoğunlukla, tüketicilerin, yurttaşların ve toplulukların etkili kamu hizmetlerinin üretiminde kamu kurumları ile birlikte bir role sahip oldukları modern yönetimin, doğrudan “devrettiği” kadar “izin verdiği” düşüncesi ile katılımcı çalışmanın tam olarak uyduğunu düşünmektedir.

Katılım için birçok neden olmakla birlikte uygulamacılar için en önemli etken herhangi bir anda onu niye yaptıklarını bilmeleri, bunu tüm katılımcılara anlatmaları ve onlarla anlaşmalarıdır. Açıklık eksikliği katılımın başarısız olmasının en önemli nedenlerinden biridir.

Katılımın uygulandığı farklı alanlar farklı etkenlere sahiptir. Örneğin, “NHS’de yapılan bir araştırma üç etken ortaya koymuştur – kalite, hesap verebilirlik ve yetkilendirme” (Michael Shepherd, Health Policy Researcher). Bu rehber için yapılan araştırmanın da mevcut kamu politikası döngülerinde katılımcı faaliyetlerin dört temel amacını tanımladığı benzer sonuçları olmuştur:

verilebilirlik, aktif yurttaşlığı harekete geçirme.

Toplumsal uyum ve sosyal adalet – örn. ilişkiler kurmak, sahiplenme ve sosyal sermaye, eşitlik, yetkilendirme.

Hizmet kalitesinin artırılması – gerçek ihtiyaçları karşılayan ve toplum değerlerini yansıtan daha etkili ve iyi hizmetler, özellikle de kamu hizmetleri.

Kapasite geliştirme ve öğrenme – bireylere ve kuruluşlara yönelik gelecekteki büyüme ve gelişme için bir temel oluşturmak ve özellikle daha güçlü topluluklar yaratmak.

Katılımın neden önemli ve yararlı olduğu hakkında bu rehber için yapılan çeşitli görüşmelerden alınan bireysel görüşlerin bazıları aşağıdaki gibidir:

Katılım hareketi, insanlar için politikaları daha anlamlı, meseleleri daha canlı hale getirme şansına sahiptir. Ne var ki bu, ancak bizim iyi katılımın ne olduğunu anlamaya başladığımız ve bu kapasiteyi geliştirdiğimiz zaman gerçekleşecektir.

Patrick Diamond, No. 10 Policy Unit

Yönetişim – örn. demokratik meşruiyeti güçlendirme, hesap

Katılım insanlara ihtiyaç duydukları beceriyi ve ilişkiyi sağlar, böylelikle de insanlar kendilerini yönetmede daha başarılı olurlar. Sir Bernard Crick

Modern politika yapımı süreci öyle karışıktır ki daha dahil edici ve müzakereci bir karar alma biçimi gerektirmektedir. Tim O'Riordan, University of East Anglia

İstedığımız hizmetleri alabilmemizin tek yolu etkili katılımdan geçmektedir. Catherine Staite, Audit Commission

İsteğe göre uyarlanmış bir dünyada yaşıyoruz, albümleri değil de kendi CD'lerimizde ve I-Pod'larımızda şarkıları dinliyoruz, albümleri değil. İnsanlar politik anlamda da aynı şekilde davranmak, en fazla merak ettikleri konularla ilgilenmek istiyorlar. Peter Barron, BBC

Orada sadece komşuna değil; fakat tüm mahallene yardım etmen gerektiği yönünde bir halk katılımı geleneği, bir kültürel algı bulunmaktadır. Sir Bernard Crick

Daha fazla gönüllü olan ve katılım sağlayan kişilerin genel olarak mutlu insanlar oldukları yönünde bazı deliller vardır. Bu deliller, yaşamlarını yalnızca işe ve müşteri kazanmaya adanmış insanların paradoksal bir biçimde çok mutlu insanlar olmadıklarını göstermektedir. Sir Bernard Crick

İşletmeler tarafından yapılmıştır, böylelikle de etkili olabilirler ve iş planlarını öngörülen zamanda gerçekleştirebilecekler. Ruth Rush, Environment Agency

İnsanların sahiplik hissedecekleri daha kusursuz, iyi hedeflenmiş, etkili politika sonuçları elde etmektedir. Debbie Wilkie, Scottish Civic Forum

Katılımcılığa, toplumsal uyum yoluyla suçları azaltmak için başlanmıştır. Eve Bevan, Shepherds Bush Healthy Living Centre

Pek çok hizmet sağlayıcı, 'hizmet kullanıcılarını' yeteri kadar anlamıyorlar ve bu durum, katılım için başlı başına bir neden oluşturmaktadır. Chris Jones, Communities First Support Network

Gerçek sürdürülebilirlik, düşünen sistemleri ve farklı bilimsel ve teknik uzmanlık bilgilerini, diğer sektörlerin

bilgi ve ihtiyaçlarıyla birleştirmeyi gerektirmektedir. Diana Pound, Dialogue Matters

Katılım için iyi bir başlangıç noktası diğer insanlara daha iyi bir iletişim kurmaları için yardımcı olmaktadır. Mike King, The Environment Council

Katılım, yeni çözümlerin uygulanması için gerekli olan eylemin katalize edilmesine yardımcı olabilir. FSC (Forest Stewardship Council) bunun bir örneğidir. Penny Walker, Independent Facilitator

Henüz kilit önemdeki kararların alınmadığı noktaya kadar erken katılım kararların daha etkili hale gelmesine yardımcı olabilir; ancak süreç genişletildikçe de kapsamı azalmaktadır. Debbie Wilkie, Scottish Civic Forum

Katılımcı süreçleri kullanmak, temsili demokrasiyi zayıflatmak yerine politikacıların meşruiyetini artırmakta, dinleyen ve karşılık veren bir kişi olarak halkın bir üyesi olarak görülmelerini sağlamakta ve daha fazla güven vermektedir. Debbie Wilkie, Scottish Civic Forum

Bunlara ek olarak, katılım için bir diğer motivasyon halktan gelen talebe yanıt vermektir. Katılımcı bir çalışmaya katılmış olan herkes güçlü fikirlerin seslendirildiği, tıklım tıklım ve tutkulu olan bir halk toplantısı deneyimi yaşamışlardır. Burada birçok klasik demokratik ve politik yapının on yıllardır göremediği enerji vardır. İyi katılım, bu faaliyetleri herkes için sinir bozucu olan yüksek sesli atışmalardan daha olumlu faaliyetlere dönüştürebilir.

Politikada çoğu katılımcı [süreç] için var olan ikilem, insanların kendilerini kolektif bir temelde katılmaya hazırlamaları gerekirken, bunun her zaman hemen çekici gelmemesidir. Politikada amaç her zaman istediğini elde etmek değildir; fakat yurttaşlık eğitimine ve yurttaş katılımına katılmaktır. Gerry Stoke, Manchester University

2.4

Meseleler ve gerilimler

Bu bölüm iki nedenle eklenmiştir: Katılımcı süreçleri yürütürken okuyucuların, karşılaşılabilecekleri sorunlar hakkında düşünmelerini sağlamak [ve] aynı zamanda katılımcılıkla ilgili tartışmayı daha ileriye taşımaktır. Bu bölüm çözümler sunmamakta; fakat daha çok günümüzde katılımın uygulamada yaşadığı temel sorunların ilk araştırmasını yapmaktadır.

Bu bölüm dört ana temaya ayrılmıştır: Etkinlik ve etkililik, karar-almanın kalitesi ve meşruiyeti, kurumsal kültür değişimi ve katılımcıların doğası ve rolü.

Etkinlik ve etkililik

Katılımcılığın sadece karar-alma süreçlerini yavaşlatmadığı, aynı zamanda gerçek değişimin yerini alarak eylemsizliğe yol açabileceği ileri sürülmüştür. Ne var ki bu karşılaştırmalar, ana akım karar almaya olan girdiler dahil katılımcı karar-almanın ne ölçüde 'daha iyi' sonuçlar (yerel koşullara daha uygun olanlar gibi) doğurabileceğini dikkate almamaktadır. Dahası bunlar, [süreçlerden] etkilenen kişiler tarafından yüzde yüz desteklenen kararları dikkate alıyorlar veya etkilenenlerin dâhil edilmemesinin maliyetlerini hesaba katıyorlar mı ki bu kişiler daha sonra planlanmış zaman çizelgelerini protestolarla aksatabiliyorlar.

Bu rakip görüşler aşağıdaki gibi özetlenebilir:

— Karar alma, tüm teknik detayları ve politik gerçekleri bilen ve işleri daha hızlı yapabilen uzmanlara bırakılmalıdır;

— İnsanların ihtiyaçlarını, tercihlerini ve değerlerini onlarla görüşerek anlamak, karar-almanın ve hizmet sunumunun etkili olmasını sağlamanın bir yoludur;

— İnsanları kendilerini etkileyen kararların alınmasına dâhil etmek, alınan kararların meşruiyetini, katılımcıların ve daha geniş bir çevrenin gözünde artırmaktadır;

— Bazı kamu hizmetleri (sağlık gibi) etkili olabilmek için (ör. iyileştirilmiş sağlık sonuçları) aktif katılım (bazen 'ortakyapım' olarak da adlandırılmaktadır, örn. Hastaların kendi tedavilerinde veya sağlıklı yaşamda yaptığı gibi) gerektirmektedir.

Katılımcı uygulama genellikle bir kararın geliştirilmesi ile ertelenmesi arasında bir denge kurmaktadır. Katılım, bazı durumlarda hukuki ihtilafların ve daha geleneksel bir yaklaşımın yol açabileceği bir sorunun önüne geçerek radikal bir biçimde süreci hızlandırabilir; ancak bununla birlikte görünürde net olan kararların alınmasını erteleyerek düş kırıklığına da yol açabilir.

Etkilenenlerin, mümkün olduğu kadar çabuk bir biçimde ve herhangi bir önemli kararın alınmasından önce, tercihen genel istikamet, prensiplerin ve belirleyici seçeneklerin oluşturulması aşamasında, dâhil edilmesi genellikle katılımın bir prensibidir. Bununla birlikte farklı yöntemler, katılımın politika sürecinin tüm aşamalarında aynı şekilde etkili olmasını sağlayabilir: Gündem oluşturma, detaylandırılmış politika/proje tasarımı, uygulama ve gözden geçirme.

Kamu hizmetlerinde yaygın olan model hâlâ karar almanın tüm teknik detayları ve politik gerçeklikleri bilen uzmanlara bırakılması gerektiği görüşüne dayanmaktadır. Uzman-öncülüğündeki demokrasi⁴ modeli, halkın katılımını oylamaya katılıma indirgeyen [ve] yönetim işleriyle uzmanların ilgilenmesini sağlayan 'etkin' demokrasileri savunmaktadır.

Devir değişmektedir ve daha eğitilmiş ve daha az itaatkâr olan bir toplumda bu model artık daha az kabul görmektedir. Günümüzde pek çok "profesyonel-olmayan" ya ilgilerini çeken belli konularda ya da en iyi onların anlayabilecekleri yerel olaylarda kendi haklarının uzmanı olduğu kabul edilmiştir. Ne var ki uzman-öncülüğü yaklaşımı kültürü, hem yurttaşlarda hem de kurumlarda, genel olarak halkın bazı zamanlarda 'yönetilecek' ve 'önderlik' edilecek homojen bir kalabalık olarak karakterize edildiği ve katılımcıların başkalarının sorumluluğu olarak gördüğü, yeni role sahip olma konusunda isteksiz olmaları şeklinde ifade edilebilecek olan derin köklere sahiptir.

Bir zamanlar nesnel gerçeklik olarak kabul edilen çoğu uzman bilgisinin artık belli profesyonel, politik veya diğer değer sistemlerini yansıttığı görülmekte, bu da nesnellüğün, yansızlığın ve bağımsızlığın temel nitelik olduğu uzman-öncülüğü sistemlerinin meşruiyetinin sorgulanmasına yol açmaktadır. Bu nitelikler, (örn. belli bir kurum tarafından ücret ödenmesi veya tarihsel bir bağlılık nedeniyle) bir uzmanın belli bir pozisyona bağlılığının bulunması gibi durumlarda, daha da sorgulanabilir.

Uzmanlık, her zaman olduğu gibi şimdi de gereklidir; fakat 'profesyonel' ile 'uzman'ın rolleri değişken ve insanların çok geniş konularda uzmanlık sağlamalarını gerektirebilecek bir genişliğe sahip olabilir. Bu, farklı bilgi türlerine temel olabilir (kişisel deneyim ile birlikte örgün eğitim gibi); ancak yine de çok 'profesyonel' bir yolla (örn. Etkin, etkili, bilgili, kesin ve bağımsız).

Bununla birlikte uzmanlığın içeriğinin sorgulanması gibi uzmanlığın karar-alma süreçlerinde sahip olduğu ayrıcalıklı konum da zorluklar çıkarmaktadır. 'Uzmanlar' gelecekte (şu anda olduğu gibi) teknik tavsiyelerini politik önceliklerle ve daha geniş katılımcı süreçlerin çıktılarıyla eşit tutabilirler.

Katılımcı girişimlerin daha fazla etkinlik ve etkililik arayanların beklentilerini karşılayamamasının bir başka nedeni retorik/pratik ayrılığıdır⁷. Katılımcı bir süreç eşlik eden tantana çoğu

kez katılımın gerçek fırsatlarıyla veya sürecin nihai etkisiyle uyumamaktadır. Retorik-pratik ayrımının altında genellikle deneyimsizliğin belirtisi veya katılımcılığa naif yaklaşım olan üç baskın etmen bulunmaktadır:

— Çok sayıda insanın katılımına odaklanılması, sürecin çok çoşkulu bir şekilde pazarlanmasını sağlamaktadır, "dünyayı kurtarmak için fırsat", gerçekte sadece yerel bir siyaset hakkında bilgi veriyor olabilirsiniz.

— Katılımı daha etkili hale getirmek için bireysel ya da kurumsal kapasiteden daha büyük olması konusunda sahip olunan istek ve taahhüt veya

— Katılıma karşı sonuç olarak gerçekten herhangi bir şeyi değiştirme istekliliğiyle uyumlu olmadan duyulan ilgi.

Katılımcılık daha ana akım politika alanlarıyla (örn. arazi kullanımı planlaması, çevresel etkiler, sağlık planlaması, konut yönetimi) resmi olarak bütünleştiğinde, daha net hedeflere sahip olunması ve paranın değerinin korumasını amacıyla etkinlik ve etkililiğin ölçülmesi için kamu finansmanıcıları tarafından yapılan baskılar artıyor.

Aynı zamanda, bir tür katılımı öngören ya da bunu 'bir seçenek olarak sunmak yerine zorunluluk' haline getiren hedeflerin, katılımı mevcut karar-alma [süreçlerinin] geliştirilmesi yerine memurların ve politikacıların içinden atlamaları gereken bir çembere dönüştürmesine yönelik bir endişe vardır. Bu nedenle yeni mevzuat ya da düzenlemede böylesi hedefler dolaylı etkiler nedeniyle dikkatli bir biçimde ve değeri bilinerek hazırlanmalıdır. Yine de neyin ne zaman çalıştığına yönelik çok daha iyi bulgulara ve daha geniş politik sistemlerde geliştirilmiş bir değer bilincine ve katılımcılık için uygun bir yere ihtiyaç vardır. Özelde, mekanizmalar, katılımın doğrudan ve dolaylı faydalarını ölçmeye ve kontrol listesi zihniyeti geliştirmeden olumlu hedefler yaratmaya yaramalıdır.

Karar alma süreçlerinin kalitesi ve meşruiyeti

Kamu kurumlarımızı yeniden enerjik hale getirmek için yeni bir mekanizma öneren ve demokratik yenilenme için yeni araçlar yaratan yeni katılımcılık formları görülmektedir. Değişim talepleri, kendi yaşamlarını etkileyen meseleler hakkında daha güçlü bir biçimde savunma yapmalarına olanak verme konusunda katılımcılığı etkili bulanlar tarafından yapılmaktadır. Bu talepler aynı zamanda politika süreçlerindeki makro düzey polemik politikasından birbirleriyle bağlantılı mikro düzey yarıya kadar bir kültürel kaçış tanımlayan yeni analizlerden de gelmektedir.⁶

Katılımcılık dinamizm sağlar ve harekete geçmek için yeni olanaklar yaratır; geleneksel politikalar [ise] sorumluluğun ve demografik meşruiyetin net sınırlarına bağlıdır. Birçok bakımdan katılımcılık ve temsil, her iki tarafın öncülerinin genellikle farklı değerler ve inançlara sahip olması nedeniyle bir kültürel ihtilaf yolu üzerindedir. Yine de her iki taraf da

demokrasinin koruyucusu ve teşvikçisi olduklarını iddia edecekler ve katılımcı uygulamanın, temsil ile ancak zorla yan yana olabileceği konusunda anlaşacaklardır. Burada ciddi gerilimler vardır, özellikle de temsili demokrasi, hesap verebilirlik, talep ve eşitlik ve yukarıda daha detaylı bir şekilde tartışılan tüm konularla ilgili olarak.

Temsili demokrasi ile ilişki: Katılımın yurttaşlara, devlete ve sivil topluma yeni roller vererek temsili demokrasiye nasıl katkıda bulunabileceği veya temsili demokrasiyi temelde nasıl değiştirebileceği (örneğin 'ilişkisel demokrasi' ve 'yetkili katılımcı yönetim') hakkında çeşitli teoriler vardır. Bu görüşler temsili demokratik kurumların hangilerinin değişebileceği veya değişme ihtiyacı olduğu ölçüsünde başkalaşmaktadır. Bununla birlikte, neredeyse bu teorilerin tamamı katılımcılığı temsili demokrasinin yerine geçecek bir şey olarak değil, bir tamamlayıcısı olarak bakmaktadır.

Katılımcı ve temsili demokrasi arasında, [yani] katılıma duyulan ihtiyaç ve liderliğe duyulan ihtiyaç arasında her zaman gerilimler olacağını kabul etmek zorundasınız. Paul Thompson, Strathclyde University

Katılımın gelişmesi, seçilmiş temsilcilerin rollerine karşı bir tehdit olarak görülmüştür. Bu sorun, özellikle yerel düzeyde şiddetliken ulusal düzeyde katılımcıların karmaşık rolleri ve katılımın politika geliştirmeye ve uygulamaya katkısı hakkında daha büyük bir anlayış vardır.⁷

Ayrıca seçilmiş, atanmış ve diğer temsilciler (örn. Yerel Stratejik Ortaklıklar, Toplumlar için Yeni Anlaşmalar ve diğer ortaklıklar) arasında da gerilimler yaşanabilir. Bu yeni yapılar bazen seçilmemiş temsilcilerin seçilmiş temsilciler karşısındaki rolleri konusunda daha az nettir. Bu yeni 'temsilciler', temsil etmeleri istenenlerin görüşlerini etkili bir biçimde temsil edemeyebilirler. Dahası, meşruiyetin ancak bir karar-alma sürecinin resmen seçilmiş olan temsilcileri içermesi ile sağlanabileceği gibi bir algı da olabilir. Bu geleneksel karar-alma süreçlerinin meşruiyeti fikri halk tarafından paylaşılmaya da katılımcılara güvenenlerin sayısının birkaç on yılın en düşük düzeyinde olduğu görünmektedir ki bu durum zor bir sorun olmaya devam etmektedir.

Bana göre, meclis üyeleri kendilerinin hizmet sunucusu olduğu görüşünü ciddiye alıyorlar, öyle ki toplumsal gruplar kendileri için bir şeyler yapmaya, eylemin paylaşılması için talepte bulunmaya veya meclisle çelişkiye düşmeye başladıkları zaman üyeler biraz kıskanç ve kısıtlayıcı olabilirler. Sir Bernard Crick

Katılımcı aktiviteler ile temsili demokrasi arasındaki sorunun bir kısmı karşılıklı anlayış ve ikisini birleştirecek sistemlerin eksikliğidir. Katılımcı süreçleri teşvik edenlerin bazıları mevcut geleneksel karar-alma sistemleri hakkında yeterli anlayışa sahip değildirler ve kamu kurumlarındakilerin bazıları da katılımcı çalışmalar hakkında çok az bilgiye sahiptir.

Benim çalışmamda, yerel yönetim ile birlikte çalıştığımız yeni ortaya çıkan katılımcı dinamik toplumlar arasında belirgin gerilimler vardır. Dürüst olmak gerekirse, meclisin çalışmayı anladığını ve bizimle nasıl başa çıkacağını bildiğini düşünmüyorum. Shón Devey, Barnados

Şimdiki halde temsili demokrasi ve katılımcı çalışmalar çelişkili rolleri paylaşıyorlar; ancak her ikisi de güçlü ve sağlıklı toplumlarda önemli güçlere sahiptir. Sivil enerjinin gözle görülür olduğu yeni katılımcı çalışmalar ile temsili demokrasinin yıllardan beri var olan kamu çıkarı konusundaki karar-alma deneyiminin bir araya getirilmesi yollarının araştırılmasına açık bir şekilde ihtiyaç duyulmaktadır.

Hesap verebilirlik: Birçok bakımdan hesap verebilirlik, temsili ve katılımcı demokrasi arasındaki gerilimi temsil etmektedir. Temsilin sahip olduğu büyük güç, hesap verebilirlik ile net çizgiler yaratıyor olmasıdır; böylelikle işler ters gitmeye başladığında nerede duracağını biliyoruz. Bu durum çoğu kez katılımcı girişimler için geçerli değildir ve hesap verebilirlik ile ilgili olarak katılımcılığın ciddi sorunları vardır. Aslında katılımcı çalışmalar bir katılımcı sürecin sonuçlarını, kararın sorunlar yaratabilecek bir günah keçisi olarak kullanılması veya sürecin sonuçlarını göz ardı eden bir bakış açısıyla uygulayarak hesap verebilirliği zayıflatmak için kullanılabilirler.

Katılımcı süreçler (ve onları yürüten kuruluşlar) hesap verebilirliklerini artırmaya çalışırken, geleneksel olarak hesap verebilirliği garanti altına almak için kullanılan resmi bürokratik sistemler ile katılımcı girişimler ile ilişki dinamik, esnek liderlik tarzları arasındaki gerilimleri yönetmekte ciddi zorluklarla karşılaşılıyorlar.

Hesap verebilirliği ve katılımcı çalışmayı etkileyen iki görüş daha ortaya çıkmıştır. Bazıları, katılımcı süreçlerin, yönetimden hesap sormak için halkın dikkatli incelemelerinde katılımcı süreçlerin kilit bir role sahip olduğuna inanıyor ki bu da katılımcı çalışmaya hükümet açısından oldukça spesifik bir rol vermiş oluyor. Diğerleri, karar-alıcılar tarafından değerlendirilen seçeneklerin süzgeçten geçeceği temsil edici olmayan katılımcı süreçlerde yine ciddi tehlikeler görüyor ki bunlar, önemli karar-alma yetkilerini, seçilmemiş katılımcı süreçlere devrederek demokratik meşruiyete ve politik liderliğe zarar verecek olan [unsurlar] olarak görülebilir. Bu meseleler hem belli tür katılımcı aktivitelerle bağlantılıdır hem de sürecin hesap verme sorumluluğu hakkında önemli sorular yöneltmektedir.

Talep: İnsanlar zorunlu olarak daha fazla sayıda karara veya her karara katılmak istemiyorlar. Aslında halkın genelinin katılım için büyük bir potansiyel talebi olduğunu farz etmek yanlıştır. Yine de toplumun bazı kesimlerinden önem verdikleri şeyleri etkilemek için bir talep vardır ki bu, sahiplenilmiş ve daha etkili bir katılım gerektirmektedir, daha fazlasını değil.⁸

Bununla birlikte katılıma yönelik talep, daha karmaşık ve sofistike bir talep olarak anlaşılırsa, “consultation fatigue” daha belirgin hale gelir. Yönetimin neredeyse tüm meseleleri danışma isteğine rağmen, yurttaşların çoğu tarafından herhangi bir şeyi etkilemek ve değiştirmek konusunda hissedilen çok yoğun bir güçsüzlük hissi varlığını sürdürmektedir. İnsanlar ilgisiz değildir, sorunları umursarlar; ancak umursamanın bir şeyleri değiştirmeye yetmeyeceğini biliyorlar ve var olan katılımcı süreçlerin, katılımının farklılık yaratmasına olanak sağlayacağına inanmıyorlar.

Daha fazla katılımcılığa yönelik talep varlığını sürdürmektedir; ancak insanlar inansa da inanmasa da [sürece] dâhil olmaları farklılık yaratmalarını sağlayabilmeleriyle bağlantılıdır.

Eşitlik: Mevcut katılımcı pratiklerin çoğu, sürecin ve sonuçlarının etkili olmasının sağlanmasında ağırlıklı olarak hâlâ katılımcılarının yeteneklerine ve taahhütlerine bağlıdır. Katılımcılık çoğunlukla, daha önce bu tür ortamlara alışmamış insanlara (hem ‘uzmanlara’ hem de ‘meslekten olmayanlara’) yabancı ve korkutucu gelen çeşitli etkileşimli toplantıları

içermektedir.

Politik eylemin daha bireyselleşmiş ve özelleşmiş formlarının (örn. etik tüketimin) gelişmesi ve [bunun karşılığında] daha kolektif formların (örn. siyasi partiler ve sendikaların) gerilemesi, potansiyel olarak siyasi gücün toplumsal sınıflar arasındaki eşitsiz dağılımını daha da kötüleştirilmektedir. Bu tür eşitsizlikler, farklı toplumsal ve etnik arka planlara sahip kişilerin mevcut ve tarihsel siyasi katılım farklılıklarını daha da derinleştirilmektedir.

Katılımcılık hâlâ çok yeni ve toplumun bazı kesimlerinin dışlanmamasını garanti altına alacak büyük özen gösterilmezse katılımcı aktiviteler güç dengesizliklerini artıracak... deneyim arttıkça bu meseleler daha önemli hale gelmektedir. Bu meseleler, aşağıda içermecilik başlığı altında daha detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

Kurumsal ve kültürel değişim

Tüm kuruluşlar, aslında tüm sektörler, işlerini yapıp tarzlarına dayanak oluşturan değerlerinin bir yansıması olan kendi baskın yönetim kültürlerine sahiptirler. Bunlar, kuruluşun hedefi ile ilgili değerler, belli profesyonel değerler, kişisel veya kültürel değerler ya da bunların hepsi olabilir. Bu tür değerler çoğunlukla yönetim kültürlerinde görülebilir. Örneğin, amaç netliğini ve hesap verilebilirliği değer olarak alan kuruluşlar genellikle katı hiyerarşik yapılara sahiptirler. Değer olarak toplumu ve eşitliği alanlar ise kararların tartışma yoluyla

alındığı daha az hiyerarşik [yapılara sahiptir].⁹

Bir kuruluşun sahip olduğu değerler ne olursa olsun, katılımcı çalışma ile meydan okunabilirler. Özellikle sağlık hizmeti ve çevre yönetimi gibi teknik uzmanlığa ve deneyime büyük bir değer yükleyen kuruluşlar halkın katılımı konusunda sorun yaşayabilirler. Çoğu profesyonel eğitimin ve deneyimin, tamamen farklı bir profesyonel bakış açısını temel aldığına farz edersek, 'sıradan' insanları [sürece] dâhil etmenin pek çok profesyonel için rahatsız edici olması anlaşılabilir [bir durumdur]. Derinden sahiplenilen bu değerler, katılımcı çalışmaların kuruluşlara etkili bir biçimde entegre edilmesi önünde ciddi engeller yaratabilmektedir.

Kamu kuruluşlarının çoğu, siyasi yapılarla etkili bir şekilde işleyebilmek için hesap verilebilirliğin ve sorumluluğun net sınırlarına bağlıdır. Bu, her ne kadar demokratik meşruiyetlerini korumak için gerekli olsa da halkla çalışırken sorun yaratabilir. Katılımcı süreçler, doğaları gereği çoğunlukla hiyerarşik değillerdir ve dinamiklerdir ki bu da geleneksel sistemlere uymadığı için hesap verilebilirlik ve meşruiyet sorunları yaratabilir. Bu nedenle birçok kamu kurumu,

hiyerarşi ve hesap verilebilirlik için geleneksel bürokratik ve politik gereksinimler ile esneklik ve dinamizm için katılımcı çalışmaların gereksinimleri arasında sıkışmaktadır.

Kuruluşlar genellikle aşağıda ana hatlarıyla ele alınan liderlik ve güç meseleleriyle ilgilenmektedirler.

Liderlik: Güçlü liderliğin geleneksel bakış açısı olan diğerlerine yol göstermek, katılımcılığa dayanak oluşturan tartışmalara rahatça uymuyor. Bir imdat çağrısına cevap verirken veya savaş gibi güçlü liderlik gerektiren durumlarda katılımcılık, en azından bu rehberde ana hatlarının çizildiği haliyle, uygun olmayabilir.

Bununla birlikte, pek çok alanda iyi karar-alma, liderlik yapma ile diğerlerini dinleme arasında bir denge oluşturmaktadır. Katılımcılık, karar alıcıların liderlik yapma becerilerini sınırlandırdığı için eleştirilmektedir; çünkü alınabilecek karar sayısını azaltır, uzun sürer ve karar alıcıların sürecin arkasına 'saklanmalarına' izin verir. Andy Stirling, bazı katılımcı süreçlerin, bazı kararları diğerlerinin önüne veya üstüne koyan, önceliklendirme veya başka bir sıralama mekanizması formunu içerdiğini gözlemlemiştir.¹⁰ [Stirling] bunun, karar-

alıcıların bağımsız karar-alma alanlarını sınırlandırarak rollerini zayıflatmış ve ileri sürmektedir. Alternatif olarak da tüm seçenekleri sunan ve insanların aynı şekilde hesaba kattıkları süreçlerin kullanılmasını önermektedir.

Güç: Katılımcı bir sürecin etki derecesi başlangıçta netleştirilmelidir ki insanlar dâhil olup olmayacaklarına karar verebilsinler. (Yukarıda değinilen) Arnstein'in merdiveni gibi analizler tarafından içerilen bu konular on yıllardır bilinmektedir. Buradaki zorluk, değişen siyasi önceliklerle katılımcı süreçlerden çıkan sonuçlar arasında, her ikisini de daha etkili ve yetki kullanımını da şeffaf hale getirecek şekilde bağlantı kurmaktır.

İyi katılımcılık, "statu quo"nun daha iyi için değiştirilmesi fırsatlarını yaratmalıdır. Bunu yaparken de çoğu kez, yerleşik iktidar yapılarını ve çıkar gruplarını deşmektedir ki bu, çıkarlarının tehlikede olduğunu düşünenlerde güçlü tepkiler yaratabilir. Bu genellikle ... halkın yönetime katılımı için geçerli bir durumdur.

Katılımcılar

Herhangi bir katılımcı süreçteki katılımcıların özelliklerinin ve rollerinin belirlenmesi çoğunlukla baypas edilmekte ve dikkatler, paydaş analizi temelinde belirli bir olaya kimin davet edileceği konusuna odaklanmaktadır (bkz. kısım 3.3).

Kamunun, yurttaşların ve paydaşların herhangi bir katılımcı sürece katılımları, sanki bu gruplar birbirleriyle yer değiştirilebilir gruplar gibi tartışılıyor. Gerçekte hepsi de birbirinden oldukça farklıdır. 'Halklar' kelimesi, homojen bir halk olmadığını anlaşılması ve farklı halkların farklı yollarla dâhil edilmesinin farkına varılması için katılımcı çalışmalarda gittikçe daha fazla kullanılmaktadır. Bu, toplumsal katılımın, bir mahalledeki homojen bir 'topluluk' yerine birçok topluluğun farkına varması ile benzer bir yoldur. Bir sürecin bütünlüğü, katılımcıların kim olduğu ve/veya olması gerektiğinin netleşmesine bağlıdır.

Paydaşları, yurttaşları, toplulukları ve hizmet yararlanıcılarını birbirinden ayırmak faydalıdır:

Paydaşlar, meselede bir çıkarı olduğunu düşünenlerdir – ya herhangi bir karardan etkilenirler ya da o kararı etkileyebilirler. Bunlar bir kuruluşun temsilcileri veya bireyler olabilir.

Yurttaşlar, katılım hakkı veya katılımda çıkarı olan daha geniş halktır/toplumdur. Yurttaşlık, insanların daha geniş bir topluluk adına sorumluluk aldıkları (Yurttaş Panelleri gibi) siyasi bir ebidir.

Topluluklar, kimlik (azınlık etnik) veya din ile tanımlanabilirler; fakat çoğunlukla katılımcılık açısından, coğrafi olarak (örn. mahalle veya köy) tanımlanırlar.

Hizmet yararlanıcıları, ürünlerin ve hizmetlerin kullanıcılarıdır.

Özel sektörde iyi örgütlenmişlerdir ve kamu hizmet sunumu ve tasarımında da gittikçe artan önemli bir role sahiptirler.

Katılımcıların, herhangi bir katılımcı süreçte hangi rolü oynamalarının beklendiğini bilmeleri gerekir ve birden fazla rol oynayabilirler – örneğin yurttaşların ve hizmet yararlanıcılarının kamu hizmetlerini tartışmalarındaki gibi. 'Ortak yapımcılar' terimi, yurttaşların ve hizmet yararlanıcılarının daha iyi kamu hizmetleri üretimindeki önemlerinin anlaşılması için icat edilmiştir. Katılımcıların, bu meselelerde çok bilgili olabildikleri, yurttaşlar (örn. kamu yararını savunurlar) ve hizmet yararlanıcıları (hizmet kullanıcıları olarak kendi çıkarlarını korurlar) olarak hareket ettiklerinde farklı bir biçimde davranabildikleri gitgide daha fazla anlaşılmaktadır.

Katılımcıların seçimi konusunda bir kesinlik yoktur. Bazı teknikler süreci mümkün olduğu kadar açık ve kapsayıcı yapmaya çalışmaktadır (örn. isteyen herkesin katılımına izin verilmelidir). Diğer teknikler ise birbirlerini iyi tanıyan insanların katıldığı, yeni ilişkiler kuran uyumlu bir grubu temel almaktadır.

Katılımcıların seçimi, çalışmanın hangi yöntemlerin seçileceğine dair parametreleri belirleyecek olan amacına ve bağlamına bağlı olmalıdır. Belli yöntemlerin genelde uygun katılımcıların nasıl seçileceğine dair oldukça açık kuralları vardır.

Genel anlamda katılımcıların seçimi üzerinde düşünebilecek iki yol vardır:

Açık – kapsayıcı, isteyen herkes katılabilir.

Seçici – bunda sürecin bir parçası olarak sayılar, türler ve asıl bireysel katılımcılar seçilebilir. Katılımcıların seçiminde üç temel yaklaşım vardır, her ne kadar bunların çakışması muhtemeldir de:

— Temsili: Hedef kitlenin kesiti (genellikle kuruluşlarda)

— Araçsal: Uygun güç [ve] bilgiye sahip olanlar (genellikle bireyler)

— Gerekli: Herhangi bir temel düzenlemenin, kaynak sağlayan rejimin vs. gerektirdikleri (örn. yenilenme için hedeflenen dezavantajlı bir mahallede oturan herkes).

İki mesele, uygun katılımcıların doğasının ve rolünün anlaşılmasıyla ilgilidir: Temsil edilebilirlik ve içermecilik.

Temsil edilebilirlik: Bazı teknikler, tanımlanmış bir nüfusun temsili bir kesitinin katılımını gerektirmekte ve karar-alıcılar tarafından diğer yaklaşımlara kıyasla daha değerli bulunmaktadır. Örneğin, kamuoyu yoklamaları demografik temsili örneklemeleri nedeniyle çoğunlukla ciddiye alınır. Katılımcı bir çalışma sıkça yeteri kadar "temsili" olmadığı için eleştirilecektir ve bu nedenle, niyet bu değilse bile

sonuçların meşruiyeti zayıflayacaktır. Örneğin, GM Nation tartışması, temsili bir kesit yerine sadece meseleyle derinden ilgilenenlerin dikkatini çektiği gerekçesiyle eleştirildi.

Temsil, katılımcılık için zor bir mesele haline gelmiştir ve birkaç genel husus üzerinde düşünmek bu konuda yardımcı olabilir:

Bazı kuruluşlar, üyelerini, gruplarının çıkarlarını şekillendirerek doğrudan (örn. bakıcıların menfaatinin artırmak amacıyla düzenledikleri kampanya) veya bu çıkarların temsiliyle dolaylı yoldan (yaşlı insanlar adına hareket eden Age Concern gibi) temsil ederler. Örgütler yararlanıcı gruplarından oluşmadığında, üyelerinin/seçmenlerinin çıkarlarını ve önceliklerini temsil edebilmek için genellikle karmaşık sistemler oluştururlar (örn. danışma grupları, seçilmişler komitesi, istişare vs. yoluyla).

Birçok çıkar grubu, resmi üyelik açısından bütünüyle temsil etmeyen [bir yapıya sahiptir]; fakat pek çoğu da toplumun çok daha büyük kesimlerinin görüşlerini daha az resmi yollarla iyi bir şekilde temsil eder (örn. GM-crop harman grupları veya tünel açıcılarının otoban veya havaalanı yapımını durdurmak için yaptıkları kampanya gibi). Meşruiyet, bunun gibi faaliyetlere, çeşitli yollarla ifade edilebilecek zımnı destek yoluyla verilebilir (örn. yiyecek sağlayarak veya finansman sağlayarak).

Bireyler, genellikle belirli bir çıkarı, sektörü, yeri veya kuruluşu temsil ettikleri düşüncesine dayanarak katılmaya davet edilirler. Temsilciliğin bu şekli sadece katılımcılar, ilgili üyeleri/kuruluşlarıyla toplantılar dışında diyaloga girmek için çaba harcadıkları zaman işe yarar. Bu, katılımcıların gerçek temsilciler olarak hareket etmelerini ve üyelerini/kuruluşlarını beraberlerinde getirmelerini sağlar. Böylece, ortak bir sorun olan, kişilerin sürecin bir parçası olarak ilerlerken kuruluşlarını geride bırakmaları sorununu önler.

Katılımcıların nasıl iletişim kurdukları, mesajları süreçten geriye nasıl yaydıkları ve böylelikle kuruluşlarını kendileriyle birlikte nasıl getirdikleri kritiktir. Rob Angel, Independent Facilitator

Katılımcı bir sürecin meşruluğunu ispat edebilmesi için kullanılan tekniğin insanların temsili bir kesitini gerektirip gerektirmediğinin veya katılımcı kuruluşların temsilciliği talep edip etmediğinin (veya ondan beklenip beklenmediğinin) bilinmesi zorunludur ki faaliyet sonrasında ortaya çıkabilecek herhangi bir eleştirinin üstesinden rahatlıkla gelinebilsin.

İçermecilik: Katılımcı uygulamaların açık ve kapsayıcı olması gerektiği yönünde bir ilke ortaya koymak genel uygulama haline geldi; ancak durum her zaman böyle değildir. Örneğin, İngiliz hukuk sisteminde yer alan jürilerin hepsi belirli bir sayıyla (on iki) sınırlandırılmıştır ve jüri hizmeti için açık kıstaslar (örn. mahkûmiyet kararı olan kimse olamaz) vardır.

Bununla beraber, katılımcılık için iyi uygulamanın bazı ilkeleri, içermeciliği hâlâ kapsayıcı 'doğru' (overarching good) olarak almaktadır.

Bugünlerde katılımcılar çoğunlukla herkesin, her zaman her şeye dâhil edilmesi gerektiği görüşünü dikkate almaktadır. Temel prensip, belirli bir sürece uygun olanların, bir menfaati olduğunu düşünenler de dâhil olmak üzere, sürece dâhil edilmesi ve toplumun bu belli gruplarının veya kesimlerinin olağan ağların dışında oldukları veya daha önce katılmadıkları için dışlanmamasıdır.

Belli kişilerin yanlışlıkla veya yeterli özenin gösterilmemesi nedeniyle dışlanmalarının önlenmesi için özel çaba harcanması gerekmektedir. Bu herhangi bir sürecin ve genel olarak katılımcı uygulamanın meşruluğuna ve güvenilirliğine ciddi bir biçimde zarar verebilir ve var olan güç ve kaynaklara erişim eşitsizliklerini pekiştirebilir.¹¹

Kaynak yetersizliğinden kaynaklanan gerçek bir sorun var, öyle ki kolaylıkla tanımlanamayan gruplar dâhil olamıyorlar. Yalnızca önceden beri var olan ağlar yoluyla yaklaşılanlara yaklaşılabiliyor... Mevcut katılımcı/ müzakereci uygulamanın yeni bir elit yaratması gibi ciddi bir tehlike var. Tim O'Riordan, University of East Anglia

Bu sadece toplantılara fiziki erişimin sağlanması (örn. engelliler) değildir; fakat kültürel erişim ile de ilgilidir.

Katılımcılık tarafsız değildir. Cinsiyet, ırk, etnisite gibi pek çok şey engel olabilir. 'Norm'unuz ne olursa olsun, diğerlerinin dışlandıkları hissine kapılmalarına neden olabilir. Sue Gorbin, Working for Change

Dışlanmış veya 'ulaşılması zor' olan grupların katılımını cesaretlendirecek özel çabalar, ulaşım maliyetlerinin ödenmesi veya kreş [hizmeti] sağlanmasını içerebilir. Faydalı bir yaklaşım şöyle olabilir: "Bir şeyin başarılması amacının prensibi, eğer katılım ulaşması en zor olan için erişilebilir olursa, herkes için erişilebilir olurdu." (Cathy Fish, elektronik danışman).

Bu, katılımcı sürecin her parçasını muazzam hale getirmek demek değildir, bu nedenle ilgisini çeken herkes dâhil olabilir. Farklı bireylerin ve kuruluşların ilgi düzeyleri farklıdır, bu yüzden karar-almaya katılmak isteyenlerin ve katılabileceklerin ve süreç için uygun olanların, karar-almaya daha derin ve uzun dönemli katılımı sağlanıncaya kadar, süreçlerin, farklı yöntemleri kullanacak ve ne olup bittiğini öğrenmek isteyenlere bilgi sağlayacak şekilde tasarlanması gerekmektedir.

Tüm bu meseleler, rehberin bir sonraki bölümünde (bölüm 3) ele alınan, sürecin detaylı planlaması kısmında tarif edilmektedir.

- 1 Craig et al (2002), Willing partners? Voluntary and community organisations in the democratic process, University of Brighton and University of Hull
- 2 Kapasite inşası "etkili bir şekilde harekete geçmelerini ve kendi toplumlarının kalkınmasında öncü rollere sahip olmaları için insanların ve topluluk gruplarının becerilerini, yeteneklerini ve güvenini güçlendiren faaliyetler, kaynaklar ve destek" olarak tanımlanmıştır. Firm Foundations, Home Office, December 2004'den alınmıştır.
- 3 Schumpeter'in 1942 Capitalism, Socialism and Democracy kitabını temel almaktadır.
- 4 Bakınız, örneğin, Cooke, Bill and Kothari, Uma (eds) (2001), Participation. The New Tyranny, Zed Books, London
- 5 Mulgan, G. (1997), Connexity: Responsibility, Freedom, Business and Power in the New Century, Vintage: London
- 6 Craig et al, 2002, Willing partners? Voluntary and community organisations in the democratic process, University of Brighton / University of Hull
- 7 Örneğin: Audit Commission (2003), Connecting with Users and Citizens, Audit Commission, London
- 8 Beck, D. and Cowan, C (1995), Spiral Dynamics: Mastering Values, Leadership and Change, Blackwell Publishing: Oxford
- 9 Stirling, A. (2005), 'Opening Up or Closing Down? Analysis, Participation and Power in the Social Appraisal of Technology' in Leach M., Scoones I. And Wynne B (eds), Science and Citizens, Zed Books: London
- 10 Stirling, A. (2005), 'Opening Up or Closing Down? Analysis, Participation and Power in the Social Appraisal of Technology' in Leach M., Scoones I. And Wynne B (eds) Science and Citizens, Zed Books: London
- 11 Bakınız, örneğin, Cooke, Bill and Kothari, Uma (eds) (2001), Participation. The New Tyranny, Zed Books, London

3

Katılım için planlama

Bu bölüm, okuyuculara iyi katılımcı çalışmanın planlaması için önemli faktörler yoluyla yol göstererek katılımcı süreçlerin işlenmesini sağlayacak esasların çerçevesini çizmektedir. Bu detaylı bir 'nasıl yapılmalı' rehberi ve uygulamanın ikamesi değildir; fakat bazı yaygın tuzaklara düşülmesini engellemeye yardımcı olmaktadır.

Bir halk katılımı sürecinin döngüsünü dokuz aşamaya ayırdık:

- 1 Kapsam
- 2 Amaç
- 3 Kimler katılacak
- 4 Çıktılar
- 5 Sonuçlar
- 6 Bağlam
- 7 Sürecin son tasarımı
- 8 Kurumsal sorumluluk/yanıt
- 9 Gözden geçirme

3.1

Kapsam

Katılımcı bir çalışmanın kapsamını belirlemenin amacı, çalışmanın sınırlarını – uygulamada gerçekten neye ulaşılabileceğini – netleştirmek ve böylelikle uygun ve ulaşılabılır bir amaç ortaya koymaktır.

Kapsamın belirlenmesinde yanıtlanması gereken birkaç temel soru vardır:

Ne kadarı gerçekten değişebilir? Katılımın sonunda neyin gerçekten değişeceğini saptamak – ‘herkese açık olan’ nedir? – kritiktir. Bunu tanımlamak karar-alıcı(lar) ile irtibat kurmayı gerektirecektir ve katılımın neyi değiştirebileceği hakkında açık bir beyanla sonuçlanmalıdır. Uluslararası Halk Katılımı Derneği buna “Halka söz vermek (Promise to the Public)” demektedir:

Katılım her zaman uygun mudur? Aşağıdaki gibi durumlarda katılımı devam etmenin anlamı yoktur:

— Katılımın sonuçları ne olursa olsun hiçbir şey değişemezse;

— Potansiyel katılımcılardan katılım için hiçbir talep veya ilgi yoksa;

— Sürecin düzgün bir biçimde ilerleyebilmesi için yeterli kaynak yoksa.

Riskler nelerdir? Her faaliyet risk taşımaktadır ve kamuyla çalışmak doğası gereği öngörülemezdir. Bu, kısmen katılımcılığın uygulanmasının nedenidir – hâlihazırda bilinmeyen yeni bir şeye ulaşmak. İyi risk yönetimi, potansiyel risklerin başından beri göz önünde

bulundurulmasını gerektirmektedir. Katılımcılıktaki temel riskler:

— İtibar: Katılımın tasarımına ve katılımcı uygulamanın sunumuna, her şartta katılma ve sonuçlara riayet etme arzusu (eğer kullanılan tekniğe uygunsuz), katılım sağlayan herkesin itibarını riske etmektedir;

— Kaynaklar: Katılımcılık, kalifiye personel de dahil edildiğinde, maliyetlidir ve zaman almaktadır;

— Söz verilen sonuçları zamanında teslim edememe başarısızlığı: İstenen sonuçlar en başında açık bir şekilde tanımlanmış olsa bile karar-alıcılar sonuçları onaylamayı reddedebilirler;

— İlişkiler: Kötü yönetilen bir süreç katılımcılar arasındaki ilişkilere zarar verebilir. Katılımcılık, uygun bir şekilde tasarlanırsa, sosyal sermayeyi geliştirebilir ve kapasite yaratabilirse de kötü katılım ilişkileri zedeleyebilir ve güven sarsabilir.

Hangi düzeyde katılım isteniyor? Çalışma:

— Etkilenenleri uyaracak (bilgilendir);

— Karar verenleri uyaracak (danış);

— Kararı değiştirecek (dahil et);

— Kararı müştereken verecek (ortaklık kuru);

— Diğerlerinin karar almasını ve/veya harekete geçmesini sağlayacak (yetkilendir) mi?

3.2

Sürecin amacı

Net bir amaç ortaya koymak ve bu amaç üzerinde görevlendirilen kurulda anlaşmaya varmak, herhangi bir paydaş katılımı sürecinin tek ve en önemli aşamasıdır. Aslında, hiçbir katılımcı süreç onsuz işlememelidir.

Bununla birlikte iyi ve kötü amaçlar vardır. İyi bir amaç, herkes tarafından anlaşılabilen net çıktı (bkz. Bölüm 3.4) ve sonuçlara (bkz. Bölüm 3.5) bir hayli odaklanacaktır. Kötü bir amaç ise, zayıf sonuçlarla kötü bir şekilde tanımlanacak ve pek çok farklı müdahaleye açık olacaktır. İyi amacın bir ölçüsü, projenin potansiyel etkisinin yaygın olarak paylaşılan bir anlayışı yaratma becerisidir.

Bu, iyi bir amacın kapsamının dar olması demek değildir. Aslında en iyi amaçların çoğu bayağı geniştir. Mesele şudur ki amaç, kolay anlaşılabilir ve ne olacağını eksiksiz bir yansıması olmalıdır. En iyi katılımcı [uygulamaların] çoğu, değişim için kendi gündemleriyle gelen katılımcılara dayanmaktadır ki bu, gündem tatmin edici bir şekilde uygulanabildiği ve herkes neyin parçası olduğunu anladığı sürece iyidir.

Görevlendirilen kuruluşdaki süreçten bir çıkarı veya sürece bir etkisi olan herkesin amaçla bağlantılı olması esastır. Sıklıkla, aynı kuruluş içinde, bazen sözü edilmeyen veya farz edilen, farklı amaçlar var olmaktadır ve bu, ancak süreç işlerken gün yüzüne çıkmaktadır ki hem zarar verici hem de mahcup edici olabilir.

Dayanak noktası olarak amaç

Hemfikir olunan amaç bir kere belirlenince süreç boyunca bir dayanak noktası sağlayabilir. Bu, süreç sırasında katılımcıların yeni hedef önerisinde bulunma ihtimali varsa özellikle yararlı olur, [böylelikle] önerilerin amaçla olan ilişkisi, dâhil edilip edilmeyeceklerini belirler.

Net bir amaç, görevlendirilen kurulun sürecin çıktılarını sonuca dönüştürecek doğru mekanizmaları oluşturmasını sağlar. Birçok süreç, görevlendirilen kurumların kendilerinden beklenenleri yerine getiremedikleri için başarısız olmaktadır (bkz. Bölüm 3.8). Sürecin amacını netleştirmek, görevlendirilen kurulun, neyin dâhil olduğunu bilmesini ve sonrasında da katılımın uygun olup olmadığını kontrol etmesini sağlamaktadır.

Dahası bir amaç, katılımcılara katılımı ilgili olarak bilinçli bir seçim olanağını sağlamaktadır. İnsanlar sık sık yanlış bilgilendirildiklerinden ve kandırıldıklarından şikâyet etmektedir. Bu, sıklıkla yetkili kişi ile katılımcılar arasında sürecin neyi değiştirebileceği konusundaki iletişim bozukluğu nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Bölüm 3.3, sürecin nasıl bir etki yaratacağını, kimin dâhil edilebileceği ve edilmesi gerektiğini detaylı bir biçimde göstermektedir.

Amacı tanımlamak

Net bir amaç tanımlamak görüldüğü kadar kolay değildir. Bir kuruluş için ortak bir anlayışa ulaşmak, özellikle sürecin başlangıcında, zaman almaktadır ki zaman da her zaman

yetersizdir. Dış olaylar da amacı etkileyebilir ve bu olasılık için önceden hazırlıklı olunmalıdır. Örneğin, yakında çıkacak olan bir araştırma veya başkaları tarafından alınan bir karar, sürecin bağlamını ve amacını etkileyebilir. Bu, sürecin detaylı tasarım ve "sunum" sürecine katılanlardan daha kıdemli kişiler tarafından bilinmez veya değer verilmezse belli bir risk oluşturur.

Amacı tanımlamanın istenen çıktılar ve sonuçlar hakkında bir netlik içermesi önemlidir. Sonuçlar, sonuç olarak neye ulaşmak istediğinizle ilgilidir (örneğin, çöp yakma fırını yapımında fikir birliği); çıktılar [ise] sonuçlara nasıl ulaşılabileceğiyle ilgilidir (örneğin, broşür veya toplantılar düzenleyerek bilgi vermek). Bu ayrımı net bir şekilde ortaya koymak, sağlam ve faydalı bir amaç oluşturmaya katkı sağlayacaktır.

Yaratıcılık ve deneyim

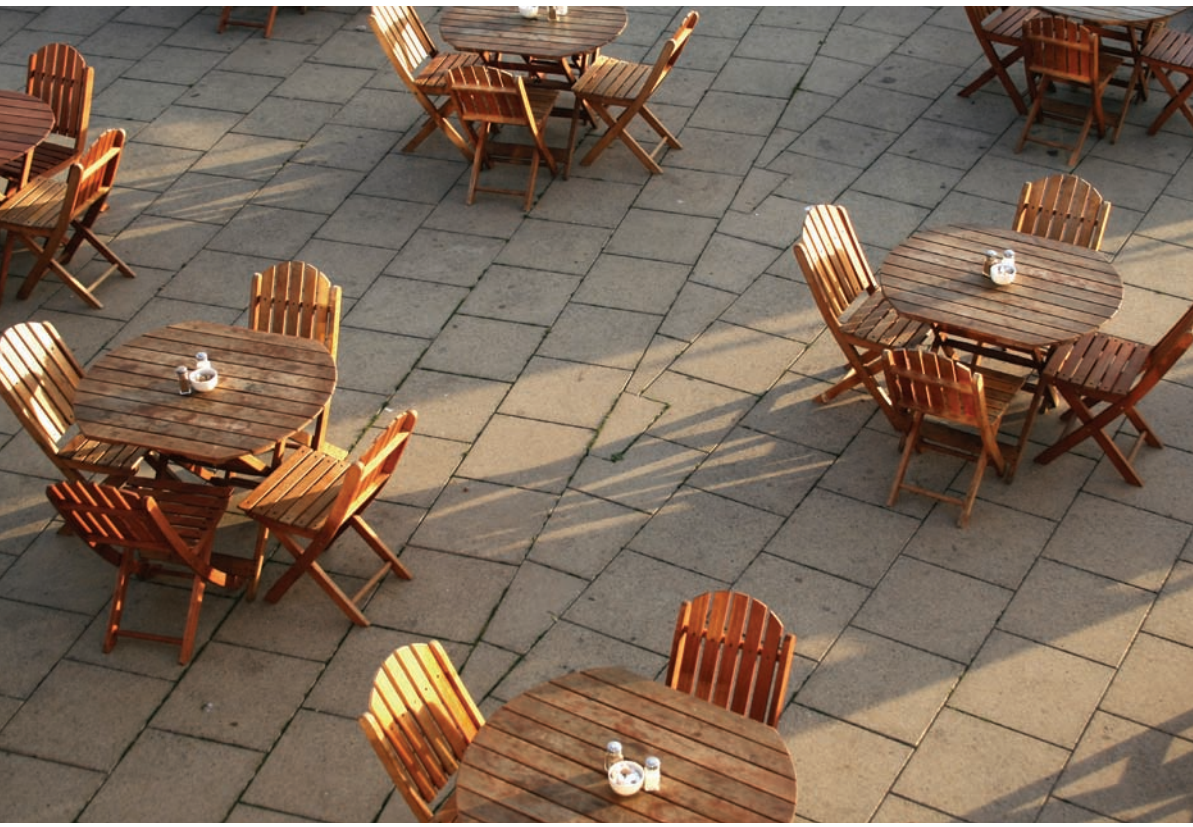
İyi katılım hem somut (örneğin, politika değişiklikleri) hem de soyut (insanlar daha yetkili hissedeceklerdir) etkilere sahip olacaktır. The Institute for Cultural Affairs, 'Rasyonel Amaçlar' ve 'Deneysel Amaçlar' olarak adlandırdıkları faydalı bir ayrım yapmaktadır. Rasyonel Amaçlar, grubun üretmesi gerekenlerdir (sonuçlar ve çıktılar olarak adlandırdığımız

şeyler); Deneysel Amaçlar [ise] grubun sonuç olarak tecrübe etmesi veya hissetmesi gereken şeylerdir. Bu ayrım, insanların istenen 'yumuşak' ve 'sert' sonuçlar vasıtasıyla düşüncelerine yardımcı olması açısından yararlıdır.

Başka bir tür çıktı da somut, soyut veya her ikisi de olabilen yeniliktir. Bazı süreçler yeni düşünceler ve zorlayıcı sorunlar için çözümler geliştirmede kusursuzdur. Eğer yenilik önemliyse, bazı yöntemlerin yeni fikirler geliştirmede diğerlerinden daha başarılı olduğu konusunu açığa kavuşturmak gerekmektedir (bkz. Bölüm 4).

Özet olarak, katılım için aşağıdakiler gibi birçok olası amaç vardır:

- Dahil olmak ve katılım;
- Meseleleri keşfetmek ve yeni fikirler önermek;
- Ağ ve fikirleri ve uygulamayı paylaşmak;
- Karar almak;

- Bilgilendirmek;
- Katılım için önceden değinilmiş olan temel amaçlara ulaşmak (yönetişim, sosyal bütünlük ve adalet, hizmet kalitesini artırma, kapasite geliştirme ve öğrenme).

Bu tür amaçlar tanımlamak aşağıdakileri kapsayacaktır:

- Sürecin sonucunda neyin değiştirilebileceğinin ve hangi çıktı ve sonuçların istendiğinin netleştirilebilmesi için içsel bağlantı kurmak;
- İnsanların çıkarlarını ve ilgilerini belirlemek için süreçten etkilenenlerle dışsal bağlantı kurmak.

Çalışmanın amaçlarını netleştirmeye yardımcı olacak kilit sorular aşağıdaki gibi olacaktır:

- Bu sürecin sonunda neye ulaşmak istiyorsunuz (sonuçlar)?
- Süreç süresince ve sonunda hangi somut ürünleri üretmiş olmak istiyorsunuz?

Ve bir kontrol sorusu:

- İstenen sonuçlara ulaşmayı garantiye almak için çıktılarla ne yapmalısınız?

Çıktılar ve sonuçlar hakkında daha detaylı bilgiler aşağıda, bölüm 3.4 ve 3.5'te verilmiştir.

3.3

Kim dâhil edilmeli

Yukarıda (bölüm 2.4) katılımcıların seçimi ile ilgili yapılan yorumlar, uygun katılımcıların belirlenmesinde genel prensipleri önermişti. Eğer amaca ulaşılabilir gibiyse, detaylı planlama aşamasında daha spesifik sorular önemli kesimlerin unutulmamasını sağlamaya yardımcı olabilir. Örneğin:

- Meseleler konusunda doğrudan sorumlu olan kişi kimdir?
- Bölgede, toplumda ve/veya kuruluşda etkili olan kişi kimdir?
- Bir konudaki herhangi bir karardan kim etkilenecektir (bireyler ve kuruluşlar)?
- Meseleyle alakalı kuruluşları kim yönetiyor?
- Bu konuda kim etkilidir?
- Eğer dâhil edilmezse bir kararı kim engelleyebilir?
- Geçmişte bu meseleye kim dâhil olmuştu?
- Kim dâhil edilmedi; ancak dâhil edilmesi gerekir?

Katılımcıların kategorilerini dikkate almak faydalıdır ki aşağıdakilerden oluşabilir:

- Bütünüyle kamu – veya sadece bir örneklem
- Halkın meseleden etkilenen belirli bir kısmı
- Resmî danışman
- Devlet kurumları
- Özel çıkar gruplarının temsilcileri, yerel ve ulusal STK'lar, meslek odaları, sendikalar, vb.
- Belli uzmanlıklara sahip bireyler (teknik ve kişisel).

Amaç kapsamlı ve katılmak isteyen herkese açık olursa, en iyi yaklaşım, başta insanların listesini belirlemek ve ardından onlara kimin dâhil edilmesi gerektiğini sormaktır.

Katılımcı seçimindeki meseleler

Doğru katılımcıları bulmak yalnızca sürecin iyi bir şekilde işlenmesini sağlamak için önemli değildir, aynı zamanda tüm sürecin meşruiyet ve güvenilirliğinin sağlanmasında da gereklidir. Göz önünde bulundurulması gereken konular şunlardır:

Kimin katılacağına kim karar veriyor: Katılımcıların seçimi siyasi yükümlülüğü olan bir sorumluluk olabilir de seçim sürecini mümkün olduğu kadar şeffaf hale getirmek yararlıdır. İdeal olarak, tüm süreç için seçimleri, planlama/tasarım grubu yapmalıdır. Seçim gerekçelerinin not edilmesi akıllıca olacaktır, böylece seçimle ilgili gelebilecek herhangi bir soru yanıtlanabilir.

Sayılar hakkında dirençli baskı: Çoğunlukla katılımcı listesini genişletmek veya daraltmak için iç ve dış baskı yapılır. Dâhil edilen kişi sayısı keyfi olarak değil; fakat sürecin amacının ve bağlamının tutarlı bir anlayışına dayanarak belirlenmelidir.

'Olağan şüpheliler': Kuruluşlar zaman zaman 'olağan şüphelileri' (yurttaşlık sorumlulukları olarak gördükleri şeylere alışkanlıkla zaman ve çaba harcayan kişileri kötülemek amacıyla kullanılan bir terim haline gelmiştir) dâhil etmekten kaçınırlar. Bir kimseyi 'olağan şüpheli' olarak tanımlamak, o kişiyi süreçten dışlamanın zeminini oluşturmaması gibi onu dâhil etmenin de zeminini oluşturmamalıdır: İnsanlar doğru kişi oldukları için dâhil edilmelidir.

Muhalifler: Belirli bir amaç veya sürecin bilinen bir muhalifi olduğu gerekçesiyle bir bireyi veya bir kuruluşu dışlamak da aynı derecede yanlıştır. Aslında muhalifleri 'çemberin

içinde' tutmak için çoğunlukla haklı sebepler vardır: Bunlar dâhil edilmeleri en gerekli olan kişilerdir, böylece süreci biraz da olsa sahiplenebilir ve nihai sonucu daha büyük bir olasılıkla destekleyebilirler (veya en azından süreci baltalamak konusunda dışlandığı zamankinden daha isteksiz veya güçsüz olabilirler).

Herkes her şeye dâhil olmak zorunda değildir: İyi bir planlama ve katılımcıların anlaşmasıyla farklı kişiler sürecin kendileriyle en alakalı kısımlarına etkili bir şekilde dâhil edilebilirler.

Kampanyacı kuruluşlar: Birçok kampanyacı kurumdan, özellikle de ulusal STK'lardan, sık sık sürece dâhil olmaları istenmiştir. Ne var ki bu [kurumlar], bu [süreçleri] her zaman sınırlı kaynaklarının etkili kullanımı olarak görmemektedir. Dahası bazıları, katılımcı süreçlerin bazılarının doğasında olan uzlaşının kendi temel amaçlarıyla çatıştığını düşünmektedir. STK'ların politika süreçlerinin hangi aşamalarında en uygun katılım sağlayacağını değerlendirilmesi (ve onlarla tartışılması) yararlı olabilir: Gündem belirleme, politika geliştirme, uygulama ve gözden geçirme.

Orada Onlar İçin Ne Var (OOİNV)? Katılımcıların süreçten neyi çıkarmak istedikleri ve sürece katılmalarını engelleyebilecek şeyleri onlarla değerlendirmek ve tartışmak önemlidir. Eğer başlangıçta herkesin motivasyonu sağlanabilirse, daha az karışıklık ortaya çıkacak ve muhtemelen sonuçlardan herkes

daha fazla tatmin olacaktır. Bu, özellikle müzakere yorgunluğu çeken bir alanda önemlidir.

Kimin dâhil edilmesi gerektiği konusunda birkaç mükemmel rehber vardır. Ek 3 ve 4'te rehberlerin ve kaynakların bazıları listelenmiştir.

3.4

Çıktılar: Faaliyetler ve somut ürünler

Bir sürecin çıktıları ile sonuçları arasında ayırım yapmak gerekmektedir. Biz raporlar, toplantılar ve broşürler gibi çıktıları, bir sürecin yararlı olan; ancak her zaman sürecin amacını tam olarak karşılamayan somut ürünleri olarak tanımlıyoruz. Çıktı örnekleri aşağıdakileri kapsamaktadır:

- Bilgi (örn. bir atölye çalışmasına girdi olarak oluşturulan yeni bilgi ve/veya toplantılardan çıkan bilgiler);
- Broşürler;
- Farklı gruplarla gerçekleştirilen toplantılar veya atölye çalışmaları;
- Posterler;
- Sergiler/sunumlar;
- Görüşmeler (örn. sorunları paylaşmak, tavsiye almak, vb. konularda bire bir görüşmeler);
- Raporlar;
- Yeni araştırma bulguları.

Çıktıları tanımlamak süreç tasarımının çok önemli bir kısmıdır; çünkü:

- Farklı katılımcı yöntemler farklı türde çıktılar üretmek için tasarlandığından, sürecin tasarımcısına istenen çıktıların elde edilmesi için doğru yöntemin seçilmesinde yardım eder;
- Herkesin çıktılarından sonuçlara nasıl ulaşılabileceği üzerinde enine boyuna düşünmesine yardımcı olur ("bu toplantı, genel sonuca ulaşmamıza nasıl yardımcı olacak?") ve böylelikle;
- Doğru zamanda doğru çıktıların üretilmesini sağlar.

Çıktılar arzulanan sonuçların yaratılmasına yardımcı olan yapı taşları olarak görülebilir ve bu nedenle bir uygulamanın başarısı hiçbir zaman sadece çıktılar üzerinden değerlendirilemez/yargılanamaz: Bir toplantı düzenlemek, mutlaka sürecin amaçlarına tam olarak ulaşıldığı anlamına gelmemektedir.

Bununla birlikte bazı çıktılar genel sonuçlara katkıda bulunup bulunmadıklarına bakılmaksızın içsel bir değere sahiptir. Bilgi alışverişi örneğin, bilginin özel bir değeri olmasa bile katılımcılar arasında güven oluşturur. Benzer bir biçimde, yalnızca bir toplantı düzenlemek, ilişki kurma ve geliştirme imkânları sayesinde bazen toplantının kazanımlarından daha önemli olabilir. İyi süreç tasarımı, maddi kazançların yanında maddi olmayan kazançlara da dikkatli bir şekilde bakmak demektir.

3.5

Sonuçlar: Genel sonuçlar ve etkiler

Sonuçlar, bir sürecin yarattığı temel farklılıktır, genel sonuçlarıdır ve etkileridir. Sonuçlar, 'amaç'tan daha belirgindir ve süreçten tam olarak ne çıkarıldığıyla ilgili açık bir bildirimdir. Olası sonuçlar aşağıdakileri kapsamaktadır:

- Geliştirilmiş kişisel ve/veya iş ilişkileri;
- Kararlar ve faaliyetlerle ilgili daha geniş bir sorumluluk çemberi;
- Amaç üzerinde uzlaşma ve bir projenin veya programın veya yeni politikanın yönü;
- Meselelerin, faydaların ve engellerin belirlenmesi;
- Yeni fikirlerin geliştirilmesi;
- Yeni resmi ortaklıklar;
- Gelişmenin sağlanması için çatışmanın reddedilmesi;
- Sosyal sermayenin yaratılması/geliştirilmesi;
- İnsanlar için iyileştirilmiş hizmetler;
- Politika değişikliği;
- Maliyet tasarrufu;
- Kapasite geliştirme ve öğrenme (bireysel ve kurumsal);
- Yeni bir fikir veya girişime açık destek sağlama;
- Davranış değişikliği.

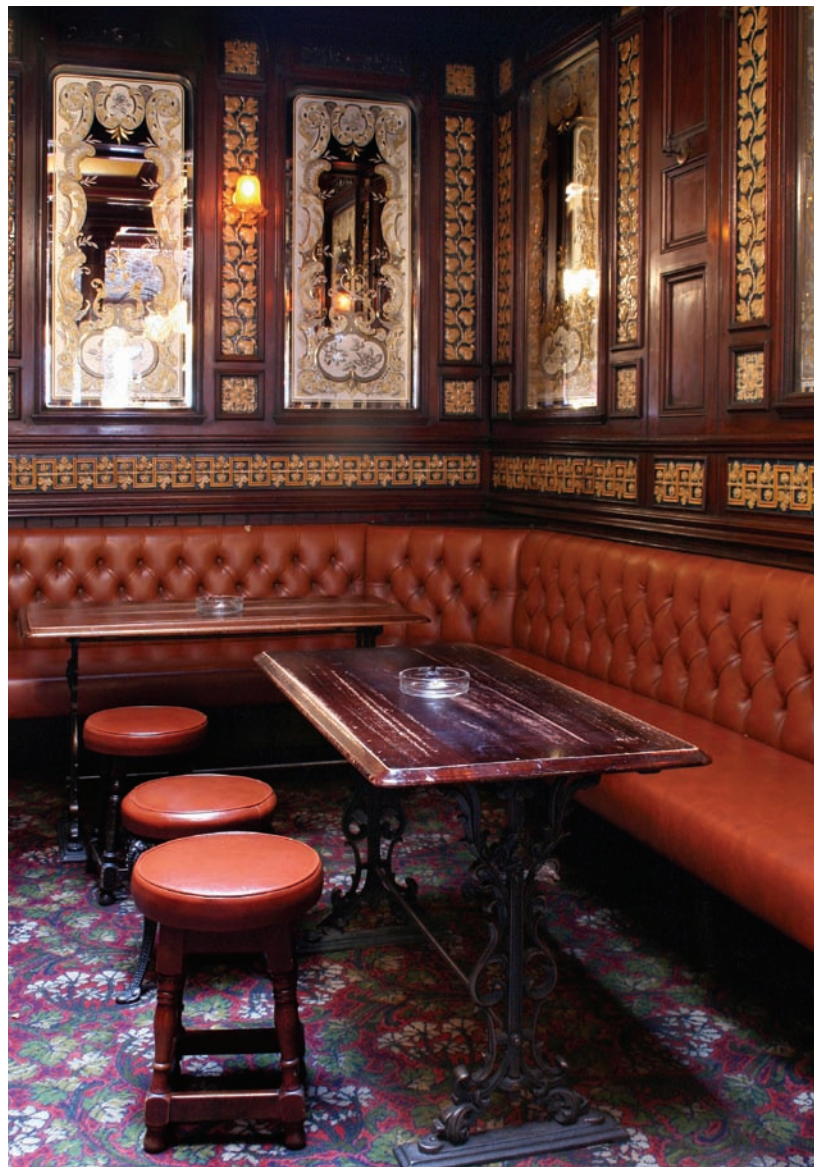
tasarlanmaktadır, böylece arzu edilen sonuçları belirlemek, hangi metodun bu sonuçlara ulaşmada en yüksek ihtimale sahip olduğunu belirlemeye yardımcı olacaktır. Bu nedenle planlama sürecinin en can alıcı kısmıdır. Bir sürecin istenen sonuçlarını belirlemek ve bu sonuçlar üzerinde anlamak:

- İstenen sonuçlara ulaşmak için doğru tekniğin seçilmesine;
- Süreç ilerledikçe genel hedeflerin unutulmamasını sağlamaya;
- Uzun dönemde istenenleri elde edebilmenizi sağlayacak şekilde en iyi yerleşimi gerçekleştirmenizi için muhtemel kısa dönemli etkiler ve sonuçlarla ilgilenmenize yardımcı olmaktadır.

Birincil ve İkincil Sonuçlar

'Birincil' (asli) ve 'ikincil' (olması güzel) sonuçları birbirinden ayırmak gerekmektedir. Örneğin, birincil sonuç, politika değişikliği ve ikincil sonuç, katılımcılar arasındaki anlayışın geliştirilmesi veya tersi olabilir. Bu işi başında yapmak, [süreç] ilerledikçe çalışmanın odağının yerinde kalmasına yardımcı

Farklı yöntemler farklı tür sonuçlar elde etmek için

olmalıdır ve [odağın] ikincil kaygılara kaymasını önlemelidir. Ağ oluşturmak gibi acil ihtiyaçları karşılamak için bilinçaltında yatan arzu dolayısıyla ikincil sonuçları, birincil sonuçların pahasına önceliklendirmekten kaçınmak genellikle zordur; ancak eğer projenin ana amacında bir gelişme yaşanmazsa bu [önceliklendirme], sonunda düş kırıklığına yol açacaktır.

Kısa ve uzun dönemli sonuçlar

Belli bir sürecin sonuçları ile belli sürecin kapsamının dışında kalan; fakat sürecin etkileyebildiği karar ve faaliyetlere bağlı olabilen daha uzun dönemli sonuçlar arasında ayırım yapmak faydalıdır. Bu, sürecin sonuçlarının tam olarak daha ileriye nasıl götürüleceği ve nasıl daha etkili bir biçimde etki edeceğinin iyi bir şekilde planlamasına olanak vermelidir.

3.6

Bağlam

İyi bir katılımcı süreç, kendi bağlamında gömülü olmalıdır. Bağlamı değerlendirmenin faydalı bir yolu içinde faaliyette bulunduğunuz tabiidir. Belli bir alanın tüm detaylarını bilmek pek mümkün olmayabilir; ancak nereye gittiğinizi (amaç), engellerin veya kolay erişimin nerede olduğunu (bağlam) bilmeniz ve sizi oraya götürebilecek donanıma (planlama, yöntemler, vb.) sahip olmanız gerekmektedir.

Daha geniş bağlamak anlamak, onun:

- Aynı zamanda devam eden diğer ilgili faaliyetlerle bağlantı kurmasını;
- Katılımcıların geniş rolünü takdir ederek ihtiyaçlarına/hassasiyetlerine duyarlı olmasını;
- Önceki deneyimlerinin üzerine inşa etmesini ve geçmişten dersler çıkarmasını;
- Diğer faaliyetleri kopyalamamasını;
- Hızlı bir biçimde gelişmesini ve alakalı olmasını sağlamak önemlidir.

Herhangi bir sürecin başarısını etkilemesi muhtemel olan faktörler ve yöntemin seçimi aşağıdakileri içermelidir:

Kara alma ortamı – aşağıdakiler hakkında bilgi sahibi olmak isteyeceksiniz:

- Kilit karar alıcıların sürece ilgileri, bağlılığı ve/veya katılımı;
- Mevcut katılımcı sürecin ilgili karar alma sistemlerine nasıl uyum sağladığı (zamanlama, gerekli dokümanlar, vb.)

Geçmiş – aşağıdakiler hakkında bilgi sahibi olmak isteyeceksiniz:

- Aynı proje/programdaki geçmiş katılımcı uygulamalar, nasıl gittiği (örn. anlaşmazlık, anlaşma) ve sonuç olarak ne olduğu da dahil olmak üzere;
- Planlanmış tartışmaları etkileyebilecek [süreçle] ilgili diğer faaliyetler.

Katılımcıların özellikleri ve kapasiteleri – aşağıdakiler hakkında bilgi sahibi olmak isteyeceksiniz:

- Toplumun, katılımı pek mümkün olmayan; ancak katılmaları halinde sürece değer katabilecek olan kesimleri ve bu kesimlere nasıl ulaşılacağı ve sürece nasıl dâhil edilebilecekleri;
- Kilit katılımcılar arasındaki, kolaylaştırıcılar, ilgili karar-alıcılar, vb. kişilerle ilişkileri içeren mevcut ilişkiler (rekabet/düşmanlık, yakın ittifaklar);
- Katılımcılar arasındaki katılım deneyimi farklılığı. Daha deneyimli, yetenekli ve kendine güveni olanlar faaliyetlere hâkim olabilirler. Eğer farklılıklar belirginse, sürecin bu farklılıkların üstesinden gelecek şekilde tasarlanması gerekebilir (örn. farklı ilgi alanları için farklı toplantılar düzenlenip, sonunda hepsi bir araya getirilebilir). Başka bir seçenek olarak, süreç, en – ya da en az – deneyimlilere uygun olacak şekilde tasarlanabilir;
- Katılımcıların kültürel farklılıkları, örneğin, insanların hep beraber toplanma istekliliğini (örn. kadın ve erkek bir arada) ve/veya farklı katılımcıların kamusal alanda alışık oldukları diğer kişilerle tartışma şekillerini etkileyebilir (örn. resmi komite deneyimi olan kişiler bir koltuk ve resmi müzakere yöntemleri bekleyebilirler);

- Dil – ihtiyacınız olan kişilerin katılımını sağlamak için tercümana ihtiyacınız var mı ve tanıtıcı kaynaklarda tercüman kullanılacağına belirtilip belirtilmeyeceğinin netleştirilmesi gerekiyor;
- İnsanların bir arada çalışmaları önündeki engeller; örn. cinsiyet engelleri ve erkeklerin tüm kadın gruplarıyla çalışıp çalışamayacağı.

Diğer ilgili faaliyetler – hangi mevcut, güncel ve planlı faaliyetlerin devam ettiğini bilmek isteyeceksiniz, böylece bilgi paylaşılabilir, tekrarlar azaltılacak ve çıktılar yaygınlaştırılacak ve birleştirilecektir (eğer uygunsa). Bu, aşağıdakiler gibi:

- Aynı konu alanını kapsayan (örn. aynı program veya konu);
- Aynı coğrafi alanı kapsayan;
- Aynı katılımcıları içeren diğer faaliyetleri de kapsayabilir.

Bir kez bağlamla ilgili iyi bir kavrayışa sahip olduğunuzda, tüm katılımcıların, içinde faaliyet gösterdikleri bağlamla ilgili kendi yorumları olduğunu fark etmeniz önemlidir. Katılımcıların belli bir katılımcı süreçte bağlam için ortak bir anlayışı geliştirmeleri için muhtemelen zamana ihtiyaç olacaktır.

3.7

Nihai tasarım

Tüm anahtar konular geniş bir biçimde değerlendirildiğinde, katılımcı sürecin tamamı için ayrıntılı bir tasarım gerekecektir. Zamanlama, sayılar, maliyetler, teknikler, sonuçların kullanımı, vb. kararların nihai olarak verileceği aşama bu aşamadır.

Bu bölüm sadece kısa bir özet sunmaktadır. Daha fazla ayrıntı referanslarda ve Ek 3'te listelenen eğitim kurslarında bulunabilir.

Tasarım sürecinin aşamaları

Muhtemelen halkın katılımı önündeki en büyük engel, bir sürecin etkili bir şekilde tasarımı ve sunumu için gerekli olan zamandır. Çalışmanın siparişçileri tarafından sıklıkla gerçekçi olmayan zaman cetvelleri belirlenmektedir, özellikle de özel sektörde. Detaylı süreç planlamasında, her biri zaman alan altı temel aşama vardır:

Aşama 1. Planlama/tasarım grubunu oluşturma

Aşama 2. Proje planının kabulü

Aşama 3. Lojistik

Aşama 4. İletişim

Aşama 5. Sonraki katılımcı faaliyetlerin planlanması

Aşama 6. Nihai düşünceler

Aşama 1. Planlama/tasarım gurubunu oluşturmak

En basit proje bile, süreç planlamasının ciddiye alınmasının ve insanların çalışma takvimlerinde programlanmasının sağlanmasında resmi bir planlama grubundan faydalanacaktır. Grup ayrıca sürecin sonuçlarını dikkate alması gerekenlerin erkenden sahiplenmesini sağlamakta da kullanılabilir (önemli süreçlerin, üst yönetimin katılımını sağlanması için bazen ayrı bir 'yönetici grubu'na ihtiyaç duyulabilir).

Planlama/tasarım gurubu, sürecin sunumundan (delivery) sorumlu olan kişilerle aynı kişilerden oluşabilir veya yakın iş ilişkilerinin kurulması gereken farklı bir servis ekibi (delivery team) oluşturulabilir. Hem planlama hem de servis ekibi iç meslektaşlarının yanı sıra dış yüklenicileri de dahil edebilirler. Kolaylaştırıcılar gibi dış katılımcı profesyoneller, eğer mesele tartışılmalıysa ve bağımsız kolaylaştırma önemli olduğunda değer katabilir.

Katılımcı uygulamalar yapan pek çok kişi vardır ve bunlar içinden kimin seçileceğini bilmek göz korkutucu olabilir. Bu araştırmada sorulan sorulara yanıt veren bir kişi, "Şu anda katılımcı işlerde görevlendirilen kişilerin, ihtiyaç duyduklarını mı aldıklarını ya da a good deal bilmeleri fazlasıyla zordur" demişti.

Kolaylaştırıcılar farklı akademik arka planlara sahip veya farklı geleneklerde eğitilmiş olabilirler. Her ne kadar Uluslararası Kolaylaştırıcılar Derneği'nin bir sertifikasyon şeması olsa da henüz herhangi bir profesyonelin kalitesini garanti edebilecek resmi olarak onaylanmış bir akreditasyon sistemi yoktur.

Süreci yürütmesi için seçilen kişiler sürece mümkün olduğu kadar çabuk dahil edilmelidir. Örneğin, kolaylaştırıcılar sadece toplantı düzenlemek için işe alınan kişiler değildir, ayrıca sürecin planlanmasına ve neyin başarılabilirliği ve nasıl yapılabileceği hakkında gerçekçi rehberlik yapabilirler. Aslında planlama sürecine dahil edilmedikleri sürece hiçbir profesyonel kolaylaştırıcı toplantı düzenlemeyecektir.

Bireysel tavsiyeler iyi işleyebilir; ancak kolaylaştırıcılar hakkındaki bilgiler belli alanlar veya yaklaşımlarla sınırlı olmaya meyillidir. Kolaylaştırıcıları seçmede dikkat edilecek bazı etkenler:

Konu hakkındaki bilgisi – kolaylaştırıcılar konu alanında uzmanlar olmak zorunda olmasalar da tartışmaya destek olacak ve süreci ileriye götürebilecek kadar bilgiye sahip olmaları gerekmektedir;

Saygınlık ve deneyim, özellikle benzer durumlarda;

Eğitim ve kullanılan yöntemler (bkz. Bölüm 4);

Uygun stil – birçok kolaylaştırıcı geniş yelpazeli bağlamlarla ilgilenebilirken, bazı kolaylaştırıcılar daha deneyimli ve rahat olabilirler, örneğin, küçük bir yerel halk toplantısı düzenlemek yerine profesyonel bir yüksek statü forumuyla ilgilenebilirler (ve tersi).

Bazı süreçlerde avukatlar ve planlamacılar gibi içinde çalışılan sistemi anlayan diğer profesyonellerden de destek almak gerekebilir. Yerel kuruluşlar, bu uzmanlık hizmetlerini (katılımcılığı uygulayan kişileri temin edebildikleri için) mesela yerel kolaylaştırıcı ağları, hukuk merkezi veya yardım ağları planlaması aracılığıyla sağlayabilirler.

Aşama 2. Proje planının kabulü

Bir proje planı aşağıdakileri detaylı olarak içermelidir:

Zaman çizelgesi – eğer gerekiyorsa tercüme için zaman ayırmayı unutmayın ve bu zaman bir sonraki aşamaya geçmek için tamamlanması gereken işlerle ilgili faaliyetler arasında gereklidir.

Bütçe – dâhil edilmesi gereken kadro için ayrılacak zamanı da içeren yeterli bir bütçeye sahip olmak esastır;

Önemli tarihler ve eylemler – nihai kararların ne zaman, kimin tarafından alınacağını ve bunun katılımcı süreçle nasıl bağlantı kurduğunu içermelidir;

Yöntemler – süreç, farklı aşamalarda çok çeşitli yöntemler kullanılabilir ve bunların bir arada iyi bir şekilde çalışmasını sağlamak için dikkatli bir planlama gerekmektedir ki sürecin bütünü başarılı olsun. İşlerin ne kadar zaman alacağı konusunda gerçekçi olun ve her zaman planlama ve insanların katılımı için daha az yerine daha çok zaman ayırın. Bunu yapar yapmaz, sürecin eli kulağında olduğu konusunda önceden haberdar edilen katılımcılar, katılım için zaman ayırabilirler.

Aşama 3. Lojistik

Katılımcı süreçler çok fazla pratik düzenleme gerektirir, özellikle de bilgilendirme malzemeleri ve mekânlar açısından.

Bilgilendirme malzemeleri – katılımcıların etkili bir şekilde katılımı için hangi malzemelere ihtiyaç duyduklarını belirleyin. Yazılı bir doküman oluşturulursa, dokümanın dili mümkün olduğu kadar kullanıcı dostu olmalı ve teknik olmaktan kaçınmalıdır. Mesajın bütünü anlaşılır olduğu sürece bilgiyi küçük ve yönetilebilir parçalara ayırmak yararlı olabilir.

Mekânlar – Çalıştaylar veya kamuya açık toplantılar için uygun mekânlara ihtiyaç duyulacaktır. Kamu binalarının çoğu daha modern tekniklerle tasarlanmadığı ve daha uygun olan pek çok merkez de ciddiyyetten yoksun veya pahalı olduğu için mekânlar sorunlu olabiliyor. Önemli olan nokta, belli bir sürecin farklı ihtiyaçları hakkında bilgi sahibi olmak ve mekânın bu ihtiyaçlar karşılamaını sağlamaktır.

Aşama 4. İletişim

İletişim tüm süreç boyunca önemlidir: insanların başlangıçta ilgisini çekmek, süreç içinde neler olduğu hakkında bilgilendirilmesini sağlamak ve sonunda da sürecin ne tür bir değişiklik yarattığının farkında olmalarını sağlamak için.

Bireysel davetler insanların katılımını sağlamak için genellikle en iyi yoldur. Ne var ki daha büyük bir kitleyle iletişim kuruyorsanız:

- Toplu posta gönderme;
- Broşür dağıtma;
- Yerel ve ulusal gazetelere reklam verme;
- Ticaret basınına veya çıkar gruplarının/bir topluluğu temsil eden kuruluşların/meslek odalarının gazeteleri

yöntemlerini kullanabilirsiniz.

Bazı resmi süreçlerin (örn. arazi kullanımı planlaması, çevresel etki değerlendirmesi vs.) bu iletişim yöntemleri için belli gereksinimleri vardır.

Aşama 5. Sonraki katılımcı faaliyetlerin planlanması

En başından itibaren ilk planlama aşağıdakileri dikkate almalıdır:

Sürecin sonuçlarının nasıl kullanılacağı – karar-alma süreçlerini nasıl besleyecek ve nihai çıktılar katılımcılara ve diğerlerine nasıl bildirilecek;

Sürecin bir başarı olup olmadığını nasıl anlayacaksınız – süreç için başarı kriterleri ne olmalı (örn. politika metninde/üslubunda belli değişiklikler yapılması, bir şey üzerinde çalışmak için yeni bir ekip oluşturulması gibi). 'Başarı kriterleri', basitçe sürecin orijinal amaçlarının farklı bir şekilde formüle edilmesidir; ancak bu aşamada onları yeniden değerlendirmek ve diğerleriyle iletişimi kolaylaştıracak şekilde yeniden hazırlamak faydalı olabilir.

Aşama 6. Nihai düşünceler

Detaylı tasarımlar üzerindeki kısıtlamalar – her katılımcı süreç, para, zaman, yetenek, insan sayısı, erişilebilirlik, uygun olan mekân türü, katılımcıların özellikleri gibi pratik ve politik kısıtlamalar içinde işler. Bu, hangi kısıtların gerçekten değişmez ve hangilerinin müzakere edilebilir olduğunu belirlememize yardımcı olur.

Çok fazla tasarım – yaratıcılığı söndürdüğü veya süreci çok formel bir hale getirdiği için bazı süreçler için çok fazla tasarım uygun olmayabilir. Tasarımın rolü sürecin odağının ve yapısının bağlamı, insanları ve amacıyla uygun olmasını sağlamaktır, yoksa doğaçlama için hiçbir alan bırakılmamasını sağlamak değildir.

Sürecin etiği – sürecin, potansiyel katılımcıların manipüle ve suiistimal edilmesini açık bir şekilde engellemesi zorunludur. Sürecin temel kuralları, süreç için açık bir ahlaki çerçeve oluşturacak şekilde belirlenmelidir (örn. atfetmeden ve gizlilik içinde; çocuk korunması, azınlık ve engelli konularının farkında olarak).

3.8

Kurumsal tepki

Bir kurumsal tepki, katılımcı bir sürecin ardından ortaya çıkan en önemli değişim olabilir. Bu, bir politika değişimi (örn. bir yolun rotasını değiştireceğiz) ya da tepki (yolun rotasını değiştirmeyeceğiz; çünkü...) olabilir. Bu tür bir değişim, değişim için kurumun kendisinden gelen ve kurum içinde hazırlanan bir anlaşma gerektirir.

Eğer kararlar katılımcı sürecin dışında alınıyorsa, katılımcı süreç ile gelecekteki eylemleri etkileyecek kararların konumu arasında belirgin bağlar kurulması esastır. Bu, katılımcı sürecin çıktıları ve sonuçlarına yönelik kurumsal tepkinin nasıl yönetileceğinin aydınlatılmasını gerektirecektir.

Nihai kararı verecek olan sistemlerin ve süreçlerin doğası, süreç için hangi çıktıların ve sonuçların belirlenmesi gerektiğini etkileyecektir, bundan dolayı bunlar daha geniş sistemlere uyum sağlayabilmelidir. Dolayısıyla bu meseleler, kullanılabilir katılımcı yöntemlerin seçimini de etkileyebilir.

Kurumsal tepkiyi alabilmek için süreci berraklaştırmak son derece önemlidir; çünkü:

- Başlangıçtan itibaren bazı tepkilerin verilmesi gerektiğini kabul ederek değişim için taahhütte bulunmaktadır;
- Katılımcı süreçlerden çıkan çıktılarla ilgilenecek mekanizmaların uygulamaya konmasını ve bu çıktılarla etkili bir şekilde ve verili zaman çizelgesi içinde ilgililmesini sağlamaktadır;
- Süreci yürütenlerin, katılımcılara onların çabalarıyla ne yapılacağını, sürecin nasıl yönetileceğini ve sonuçların gidişatı nasıl etkileyeceğini/değiştireceğini açıklamasına olanak sağlamaktadır;

— Neyin tartışılıp tartışılmadığının netleştirilmesine yardımcı olmaktadır (gerçekten değiştirilemeyecek olan şeylerin tartışılmasının hiçbir anlamı yok); Değişik aşamalarda farklı katılımcılardan neler beklendiğini belirginleştirerek katılımcıların rollerinin netleştirilmesine yardımcı olmaktadır.

Kurumsal tepkiye karar vermek aşağıdakiler vasıtasıyla düşünmeyi gerektirecektir:

- Zamanı geldiğinde katılımcı süreçlerden çıkan sonuçlar ile ne yapılacak?
- Katılımcılara ve diğerlerine (içeridekilere ve dışarıdakilere) ne söz (açık ve kapalı şekillerde) verildi?
- Sonuçların ileriye taşınması anlamında beklentiler (iç ve dış) nedir?
- Sürecin sonuçlarıyla ne yaptığımız ile ilgili diğerleriyle nasıl iletişime geçeceğiz?
- Katılımcı süreçlerin sonuçlarını temel karar-alma süreçleriyle nasıl birleştirebiliriz ve bunlar sonuçları etkilemek için nasıl değiştirilmelidir?

Katılımcı süreçlerin sonuçları ile mevcut karar-alma sistemleri arasındaki bağı etkileyen belli sorunlardan bazıları:

Katılımcılığa nasıl tepki verileceği konusundaki anlaşmaya karar alıcılar tarafından öncelik verilmemektedir – diğer acil talepler, karar-alıcıların dikkatinin katılımcı bir sürece kurumsal tepkinin nasıl verileceği konusunda varılacak anlaşmadan uzaklaşmasına neden olabilir. Karar-alıcıların erken katılımı, bireyleri söz konusu meselelerde harekete geçirmek için zaruridir (örn. sürecin başında bir 'yürütme grubu' oluşturma yoluyla), böylece daha sonraki bir aşamada karşılık vermeleri istendiğinde etkili ve hızlı bir biçimde yapabilirler.

Katılımı danışmayla karıştırmak – bu, ne tür bir kurumsal tepkinin gerektiği ve beklendiği konusundaki karışıklıktan kaynaklanmaktadır.

Daha geniş siyasi gerilimler –

- Hesap verebilirlik: Karar meşru bir sürece devredildi mi?
- Liderlik: Süreç, geleneksel siyasi liderlik ile nasıl ilişki kurmaktadır?
- Demokrasi: Süreç, seçilmiş temsilcilerle nasıl ilişki kurmaktadır?

meselelerini içermektedir.

Katılımcı sürecin talep ettiğini yapma acizliği/isteksizliği katılımcı bir sürecin sonuçlarının tümüne göre hemen harekete geçmek her zaman mümkün olmayabilir (veya bazı durumlarda her zaman).

Her ne sebeple olursa olsun, eğer kurumun, sürecin katılımcılarının beklediği veya arzu ettiği şekilde bir tepki vermesi olanaksızsa, bunun mümkün olan en kısa sürede

açıklanması gerekmektedir.

Bunun farkına varmak ve bununla nasıl ilgileneceği hakkında karar vermek süreci yönetenlerin işidir; aslında sonuçlar tamamen gerçek dışı olacak gibiyse daha en başında sürece hiç başlanmamalıdır.

Beklentileri yükseltmek, zaman ve enerji yatırımını istemek ve sonrasında da sonuçları görmezden gelmek en iyi ihtimalle sinizme, en kötü ihtimalle de sivil itaatsizliğe davetiye çıkarmaktır.

3.9

Sürecin gözden geçirilmesi

Katılım yeni geliştirilen bir alandır, bu nedenle uygulamanın değerlendirmesi ve gözden geçirilmesi çok önemlidir. Aslında formel değerlendirme de devam eden projeler için iyi kamusal katılım yönetiminin ayrılmaz bir parçası olarak gelişmektedir.

İşin başında bir inceleme süreci planlamak, bilginin çalışmadan toplanmasını sağladığı için de önemlidir. Bu, katılanların (ve diğerlerinin) sürecin başarılı olup olmadığını değerlendirmelerine olanak sağlamaktadır. Değerlendirme, süreç ile birlikte işleyen bağımsız bir süreç veya sürecin yönetiminin bir parçası olabilir (aşağıya bakınız).

İncelemenin kapsamı

- İnceleme için başarı kriterinin oluşturulması gerekmektedir. Bu kriterler muhtemelen:
  - Sürecin kendi amaçlarını ve başlangıçta kabul edilen amaç/hedefleri karşılayıp karşılamadığını;
  - Sürecin katılımcıların açık ve zımni taleplerini karşılayıp karşılamadığını;

Sürecin katılımcı çalışmada iyi örnek standartlarını karşılayıp karşılamadığını içerecektir.

- Buna ek olarak inceleme aşağıdakileri de kapsayabilir:
  - Katılım düzeyinin (örn. danışma ya da ortaklık) yeterli olup olmadığı;
  - Yöntemlerin ve tekniklerin uygun olup olmadığı ve beklendiği gibi çalışıp çalışmadığı;
  - Katılımcılardan gelen tepkilerin düzeyi ve yelpazesinin çalışmayı meşru kılmadığı;

- Maliyetlerin beklendiği gibi ve makul olup olmadığı (personel, zaman, para vs.);
- Üretilen ve organize edilen şeylerin (çıktılar, örn. dokümanlar, toplantılar) uygun olup olmadığı ve iyi çalışıp çalışmadığı;
- Süreçle ilgili tepkilerin (örn. öneriler) ele alınma şekillerinin uygun ve etkili olup olmadığı;
- Süreç sırasında ve sonrasında ne başarıldığı (sonuçlar).

Bazı sonuçlar soyut olabileceği için (örn. geliştirilmiş ilişkiler, yetkilendirme hissi vb.), ölçülebilir karşılığı olan ölçütler belirlemek faydalı olabilir. İdeal olarak hem nicel hem de nitel yöntemler kullanılacaktır: Nicel yöntemler ölçme ve değerlendirme için sayıları toplamayı içerirken, nitel yöntemler tanımlama ve yorumlama için insanlardan veri toplamayı içermektedir.

Herhangi bir gözden geçirme süreci, bu bölümün başlıklarının (örn. kapsam, amaç, bağlam, kimler katıldı, çıktılar, sonuçlar, kurumsal tepki) sunabileceği çerçevede hususunda neyin gerçekleştiğinin esaslı bir tanımını içerecektir.

Bir değerlendirme ancak sürece katılan herkesin bakış açısını kapsarsa işe yarar – sürece liderlik eden kişi, karar-alıcılar ve katılımcılar dâhil. Örneğin, bir katılımcı süreç ilk olarak “tam” bir başarı öyküsü olarak değerlendirildi; girişimi sahiplenmenin tesisi konusu sorulduğunda süreci sipariş eden kuruluş, “Çalıştaylardan çıkanlar bir doküman haline getirildi... ve herkes dokümanı sahiplendiğini hissetti.” dedi. Bir kilit katılımcıya sorulduğunda, “Eğer kararlar üzerinde bir sahiplenmeye sahip birkaç paydaş varsa, bana göre onlar en fazla yönlendirilendir” dedi.

En büyük faydayı katılımcı görüşleri sağlayabilir; ancak

zamanında alınmazsa bunlar en zorlayıcı olanlar da olabilir.

Süregelen inceleme

Devam eden katılımcı girişimler için sürecin başında kararlaştırılan amacın yerine getirilip getirmediğini sürekli olarak kontrol eden bir yönetim sistemine sahip olmak çok önemlidir. Bu, olağan tasarım/servis ekibi toplantıları yoluyla gerçekleştirilebilir. Bu yaklaşım, analizi üstlenen ekip var olan diğer yöntemler hakkında geniş bir bilgiye sahipse özellikle yararlıdır, böylelikle mevcut yaklaşım çalışmıyorsa, alternatif bir yöntem kullanılabilir.

Tekrarlanan bir yaklaşım, sürecin yeni ve öngörülemeyen durumlara uyum sağlamasına olanak sağlamaktadır. Planlamaya ne kadar çok zaman harcanırsa harcanırsa, katılımcı süreçlerde çalışırken öngörülemezlik kaçınılmazdır (yeni siyasi gündemler veya katılımcı tepkiler). Bir süreci yönetmenin püf noktası, tekrarlanan ve esnek olan bir yaklaşıma sahip olmaktır.

Risk yönetimi

Sağlıklı bir inceleme süreci, risk yönetiminin etkili bir biçimi olabilir. Sürecin başındaki görüşlerin ve bakış açılarının detaylarıyla gösterilmesine yardımcı olur ve sürecin karşı karşıya kalabileceği sorunlara yönelik farkındalık yaratır.

Bir inceleme sürecinin dahil edilmesi (eğer yönetim

sürecinden ayrıysa) maliyeti artırabilir ki bu da maliyet tasarrufu arandığında ayarlama yapmayı zorlaştırır. Bununla birlikte sağlıklı bir inceleme süreci, doğası gereği belirsiz bir ortamda işleyen herhangi bir işlemde gerekli olan yönetimin zaruri bir parçası olarak değerlendirilmelidir. Riskleri göz önünde bulundurmamanın ve ters giden şeylerle karşılaşmanın maliyeti, süreç ilerledikçe genellikle iyi bir inceleme için zamanın yetersiz olması gibi, inceleme maliyetlerinden çok daha yüksek olabilir.

Bilgi paylaşımı

Katılımcı uygulamanın gelişmesi için bilginin mutlaka etkili bir şekilde ve geniş çapta paylaşılması gerekmektedir.

Umuyoruz ki bu dokümanı okuyanlar kendi deneyimlerini ve çıkardıkları dersleri Involve web sitesi yoluyla Involve ağındaki diğer kişilerle paylaşacaktır.

4

Katılım Yöntemleri

Bu bölüm, çeşitli katılımcı yöntemlerin ve nasıl uygulanacağını araştırılması için başlangıç noktasıdır. Bu, insanları dâhil etmek için doğru yolun seçilmesi rehberi, var olan tüm yöntemlerin bir listesi veya bir "nasıl yapılmalı" rehberi olmak amacıyla değildir. Liste sadece Birleşik Krallık'ta şu anda uygulanan katılımcı yöntemleri tanımlamak ve bu yöntemlerin ne için kullanılabileceğini (potansiyel çıktılar ve sonuçlar anlamında) ve güçlü ve zayıf yanlarını kapsamak içindir. Liste ayrıca hangi belirli yöntemlerin en iyi şekilde çalıştığının ölçülmesi ve bazı genel maliyet kılavuzları hakkında biraz fikir vermektedir.

Bu araştırma için görüşme yapılan her bir uygulamacı, bir sürecin başarısının veya başarısızlığının belirlenmesinde yöntem seçiminin kurumsal bağlam, taahhüt edilen kaynaklar ve detaylı tasarımdan daha az önemli olduğu konusunda hemfikirdir.

Tüm yöntemlerin güçlü ve zayıf yönleri vardır ve kilit öneme sahip olan, 'en gözde' olan yöntemi seçip her zaman bu yöntemi uygulamak yerine, belli bir durum ve bağlam için doğru olan yöntemi seçmektir.

Katılımcı süreçler bir amacı gerçekleştirmek için genel olarak çeşitli yöntemleri birleştirmektedir. Örneğin, bir Açık Alan etkinliği,

insanların yaratıcı bir şekilde düşünmelerini sağlamak için daha geniş bir Diyalog sürecinin bir parçası olarak gerçekleştirilebilir veya bir Yurttaş Paneli, belirli bir konu üzerinde genel bir tutum geliştirmek ve dile getirmek için Yurttaş Jürisi'nin yaptığı daha derinlemesine müzakereler ile birleştirilebilir.

Katılımcı yöntemler, farklı akademik disiplinleri, uyuşmazlık çözümünü, pazarlamayı, kamu araştırmalarını, sosyal araştırmaları, toplumsal ve uluslararası kalkınmayı kapsayan çeşitli alanlardan geliştirilmiştir. Diğer pek çokları arasında sağlık, arazi kullanımı planlaması, iskan, ekolojik ve doğal kaynak yönetiminde dahil olduğu birçok alanda uygulandı.

Uygulamada, şaşırtıcı olmayan bir şekilde, belli alanlarda kullanılan yöntemler, belli çıktılar üretme eğilimde oldu. Örneğin, uyuşmazlık çözümünde kullanılanlar (Paydaş Diyalogu gibi) ilişki kurma ve ortak zemin bulmada iyiyken, Odak Grupları gibi pazarlamada kullanılanlar var olan istekleri ve ihtiyaçları belirlemede iyidir. Ayrıca başlangıçta belli yaklaşımlarda eğitim alan uygulamacılar, bu yaklaşımlardaki çıktıları diğerlerinden üstün tutma eğiliminde olmaktadır. Örneğin, Paydaş Diyalogu üzerine eğitim almış bir kolaylaştırıcı, bir Odak Grubu çalışmasını pazarlama geçmişine sahip bir kolaylaştırıcıdan daha farklı yürütecektir.

Diğer bir deyişle yöntemlerin şekli, kullanımı ve sonuçları, yöntemlerin kendi doğaları ve bağlam, amaç vs. tarafından olduğu kadar bu yöntemleri kimin kullandığı tarafından da belirlenmektedir. Bu nedenle yalnızca yöntemlere odaklanan katılımcılık tartışmaları, hem sürecin organizasyonunda hem de sürece katılımı muhtemelen yanıltıcı ve sonuç olarak da başarısız olmaktadır.

4.1

Yöntemlerin seçim gerekçesi

Bu bölümde tanımlanan yöntemlerin bazıları açık veya zımni olarak belli kuruluşlar tarafından sahiplenilmektedir. Şunu da vurgulamak isteriz ki belli bir yöntemin buraya dâhil edilmesi, bu yöntemin Involve tarafından onaylanması anlamına gelmediği gibi dâhil edilmeyen herhangi bir yöntemin de yetersiz olduğu anlamına gelmemektedir.

Gerçek şudur ki kullanılan sayısız farklı yöntem vardır ve bunların bir o kadar da daha büyük veya küçük çeşitleri vardır [ve] bir noktada hangi yöntemin nerede bitip de diğerinin başladığını bilmek zordur. Dahası sürekli olarak yenileri bulunmaktadır, bu nedenle hiçbir liste her zaman kapsamlı olamamaktadır. Daha geniş bir liste POWER Inquiry tarafından yayınlanan Seçimin Ötesinde (Beyond the Ballot) – Dünya çapında 57 demokratik yenilik çalışmasında bulunabilir.

Başarının anahtarı, kullanılan yöntemlerin genişliğini ve çeşitliliğini, ne için kullanıldığını ve belli bir bağlam ve belli bir amaç için neden bunlardan biri yerine diğerinin seçilmesi gerektiğini anlamaktır.

Bu rehberde içerilen yöntemler aşağıdaki üç kritere göre seçilmiştir:

— Involve, insanların kendi yaşamlarını etkileyen kararlara ve eylemlere etkide bulunmasını sağlayan sistemleri yaratmaya çalışmaktadır. Bu nedenle rehber, analizimize göre bu sistemlere ulaşmada en başarılı olduğu belirlenen katılım biçimlerine odaklanmaktadır.

Özellikle de:

- İnsanları gerçekten güçlendiren; Müzakereyi cesaretlendiren ve/veya;
- Yurttaşlık becerileri kazandıran yöntemleri seçtik.

- Bu çalışmanın odağı, çoğunlukla ‘bağımsız’ girişimler (örn. Yurttaş Jürileri veya Paydaş Diyalogu) olarak görülen kayda değer yöntemlerdir. Ne var ki tek bir yöntem ‘bağımsız’ olamaz – her zaman daha geniş bir sürecin bir parçasıdır. Bu nedenle buradaki yöntemler, kısmen bu yöntemleri açık bir şekilde daha geniş sistemlerin ve süreçlerin bir parçası olarak görme ihtiyacını resmetmek için seçilmiştir.
- Burada tanımlanan yöntemlerin hepsi Birleşik Krallık’ta kullanıldı. Daha yaygın olarak kullanılan yöntemler de rehberin sonraki baskılarına eklenebilir.

Aşağıdaki yöntemler bu bölümün geriye kalan kısmında detaylı olarak kapsanmıştır:

[Olumlu Sorgulama](#)
[Yurttaş Jürileri](#)
[Yurttaş Panelleri](#)
[Topluluk Yetkilendirme Ağları](#)
[Uzlaşma /Diyalog](#)
[Uzlaşma Konferansı](#)
[Müzakereci Haritalama](#)
[Müzakereci Yoklama](#)
[Müzakereci Yurttaş Toplantıları](#)
[Elektronik Süreçler](#)
[Geleceği Arama Konferansı](#)
[Katılımcı Değerlendirme](#)
[Katılımcı Stratejik Planlama](#)
[Gerçek için Planlama](#)
[Açık Alan Teknolojisi](#)
[Kullanıcı Panelleri](#)
[Gençliğin Yetkilendirilmesi Girişimleri](#)

4.2

Yöntemleri belirlemede önemli parametreler

Farklı katılımcı yöntemlerin faydasını ve sınırlarını çözümlenmek zor olabilir. Aşağıdaki çerçeve bir bakışta değerlendirme yapmak için geliştirilmiştir. Her bir parametre, bir katılımcı süreç planlanırken dikkate alınması gereken bir kilit unsurla ilgilidir. Her bir yöntemin detaylı bir tanımını okumak, başlangıç 'skorları'nın uygulamada ne anlama geldiğini anlamak için gereklidir.

Katılım bir pozitif bilim değildir ve her bir yöneme verdiğimiz skorlar da sadece göstergelerdir. Deneyimli bir uygulamacı, genellikle bir yöntemi tasarlanmadığı bir durumda da uygulanabilir hale getirebilir. Aynı şekilde duruma uygun; ama kötü uygulanan bir yöntem de bizim ölçüklerimizin gerektirdiğine ulaşmada başarısız olabilir.

Parametreler hem ölçükleri hem de işaret kutularını kullanmaktadır ve biz önemli ayrımları yansıtmak için bu parametreleri bilinçli olarak ağırlıklandırdık. Örneğin, 200 kişiyi dâhil edebilecek pek çok yöntem aynı zamanda 300 kişiyle de başa çıkabilir, hâlbuki 20 katılımcıyla iyi bir şekilde ilgilenebilen yöntemler genellikle 120 katılımcının üstesinden gelmede başarısız olurlar. Böyle bir durumda normal bir ölçük kullanmak ayrımları alt uçta belirsizleştirir.

Özet olarak önemli parametreler şunlardır:

Uygun sayıda katılımcı

Katılımcıların rolleri;

Bütçe;

Sürecin uzunluğu;

Sonuç türleri

Yöntem, katılım spektrumunun en iyi neresinde çalışır.

Bu parametrelerin her biri aşağıda daha detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Uygun sayıda katılımcı.

Yöntem kaç tane katılımcıyı etkili bir şekilde dâhil edebilir?

Mümkün olan en fazla kişiyi dâhil etmek ile yüksek kaliteli bir süreç sahip olmak arasında genellikle bir denge vardır, katılımcı sayısı arttıkça her bir bireyin konuşma ve süreci etkileme şansı azalmaktadır. Çoğu süreç sadece sınırlı sayıda kişi ile etkili bir şekilde işleyebilmektedir. Bu, özellikle çok fazla bireysel etkileşim ve yansıma gerektiren, müzakere etrafında dönen yöntemler için geçerli olma eğilimindedir. Ayrıca çok az katılımcı dâhil etmenin de zarar verici olduğu durumlar vardır, örneğin, eğer yaklaşım nüfusun istatistikî olarak temsili bir örnekleme dayanıyorsa.

Rehberde bu ölçeğin kullanıldığı yerlerdeki sayılar, sadece doğrudan katılanlarla ilgilidir ve faaliyetlerin, raporların ve diğer faaliyetlerinin medya yayınları aracılığıyla ulaştığı kişileri içermemektedir.

Katılımcıların rolleri. Yöntem ne tür katılımcılar gerektirmektedir?

Yöntemlerin çoğu belli tipte katılımcıları akılda tutarak tasarlanmıştır. Farklı türde katılımcıları dâhil etmek süreci daha etkisiz hale getirebilir. Ne tür katılımcılar istediğiniz amaçlarınıza ve hedeflerinize bağlı olacaktır.

Kendileri tarafından seçilen katılımcılar (isteyen herkesin katılabileceği [durumlar]), toplumun mümkün olduğu kadar geniş kesimlerini dâhil etmek isteyeceğiniz toplumsal planlama çalışmaları gibi [yöntemler] için uygundur;

Paydaş temsilcileri, belli çıkar gruplarının görüş ve değerlerinin temsilcileri olarak katılırlar;

Demografik temsil örnekleri daha büyük bir nüfusun bir örneklemini oluşturmak için seçilmektedir. (Bkz. Bölüm 4.2);

Belli bireyler, kendi becerilerini, bilgilerini veya bağlantılarını sürece

dâhil etmelerini sağlamak için katılımcı olarak hedeflenebilirler.

Bütçe. Bu tür bir süreç tipik olarak ne kadar mal olur?

Bizim yaptığımız tahminler 'tipik' süreçler içindir. Daha maliyetli olmasının, danışmanlara fazla güven duyulması ve normalden fazla sayıda kişinin dâhil edilmesi gibi pek çok nedeni olabilir. Diğer taraftan bazı zamanlarda da daha ucuza mal edebilirsiniz, özellikle kurum içi becerilere, mekânlardan faydalanma hakkına ve gönüllü desteğine sahipseniz. Yine de bir kural olarak, ne kadar öderseniz o kadar alırsınız benimsenemeyeceğinizdir.

Sürecin uzunluğu. Etkili olarak kullanılabilmesi için yöntemin ne kadar zamana ihtiyacı vardır?

Bu ölçek, yöntemin planlanmasının ve organizasyonunun değil, kendisinin gerektirdiği zamana işaret etmektedir. Temel bir kural olarak, bir yöntemin düzgün bir biçimde kullanılması için ihtiyaç duyulanın en azından iki katı kadar zaman ayırmanız gerekmektedir, her ne kadar uzun yıllardır yürütülen süreçler için mutlaka böyle değilse de.

Yöntem tarafından üretilebilecek çeşitli sonuçlar. Yöntem, istenilen çıktılar ve sonuçlarla uyumlu mu?

İstenilen sonuç türleri yöntemin seçimini etkilemelidir:

- Bazı yöntemler, bir konu hakkında var olan seçenekleri ortaya çıkarmada başarılıdır;
- Müzakereyi içeren yöntemler, genellikle daha bilinçli seçenekler yapılmasını sağlamaktadır;
- Bazı yöntemler, ortak çıkarları ortaya çıkarmada ve böylelikle ilişkileri geliştirmede diğerlerinden daha iyidir;
- Bazı yöntemler, özellikle kuruluşlar dahilinde veya toplumsal bütünlük yaratmak istediğiniz yerlerde önemli olan, paylaşılan bir vizyon yaratmada başarılıdır;
- Bazı yöntemler ayrıca yeni

fikirlerin ve değişim için vizyon yaratılmasında mükemmeldir; — Son olarak, bazı yöntemler katılımcılarına karar-almada daha aktif rol almalarını sağlayacak beceri ve/veya güveni kazandırarak onları yetkilendirmektedir.

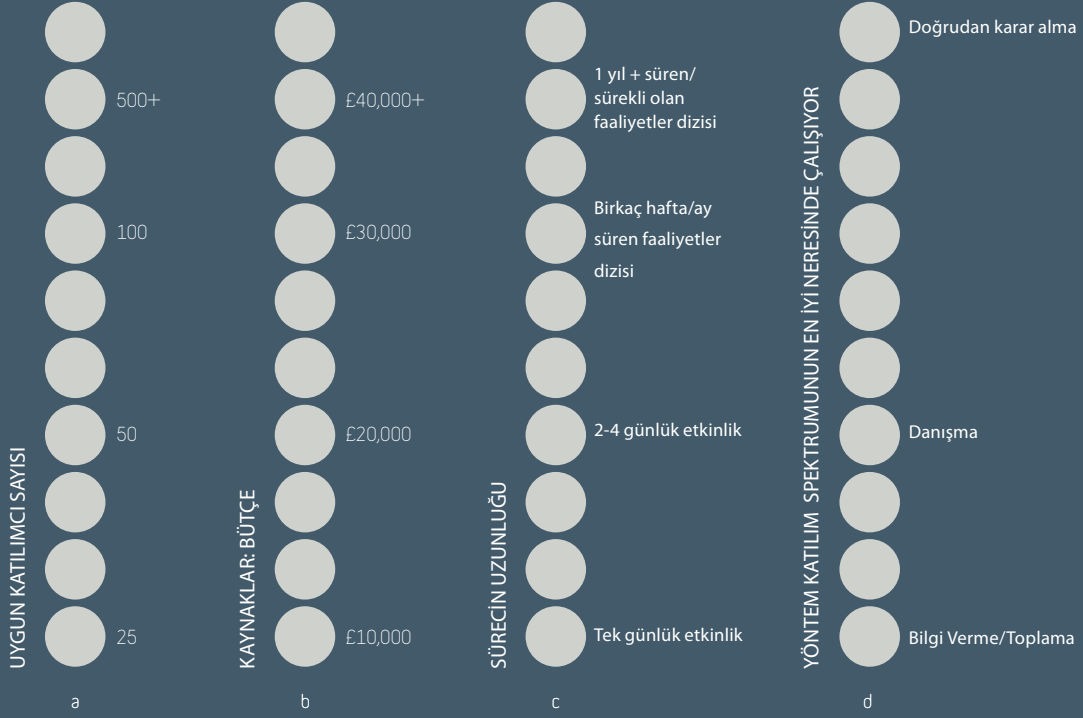
Yöntem, katılım spektrumunun en iyi neresinde çalışır.

Katılımcılığın, bir ucunda basitçe bilgi alıp verilen, diğer ucunda da karar almaya doğrudan katılımın olduğu bir spektrumu vardır. Her bir yöntem bu ölçeğin bazı yerlerinde en iyi şekilde kullanılırken, diğer yerlerinde önlenmektedir. Örneğin, küçük ve temsili olmayan bir grup katılımcıyı [sürece] dâhil eden bir yöntem karar almada kullanılmamalıdır; çünkü bir vekâletnameye sahip olmayacaktır.

Bilgi verme/alma. Buradaki yöntemler insanların çıkarlarını ve önceliklerini öğrenmek veya konularla ilgili farkındalıklarını artırmakta kullanılabilir.

Katılımcılar kendi düşünceleriyle katkıda bulundukları; fakat karar alamadıklarında [yalnızca] istişare yapılabilir.

Doğrudan karar alma, katılımcılarının kendilerinin karar alabilmeleridir.

**KATILIMCILAR
AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI**

- Kendi Kendini Seçenler
  - Paydaş Temsilcileri
  - Demografik Temsilciler
  - Belirli Kişiler
- e

**YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE
BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ
TÜRLERİ**

- Mevcut Fikrilerin Haritası
  - Bilinçli Fikirlerin Haritası
  - İyileştirilmiş İlişkiler
  - Paylaşılan Vizyon
  - Yeni Fikirler
  - Yetkilendirilmiş Katılımcılar
- f

4.3

Yöntemlerin alfabetik listesi

Olumlu Sorgulama (AI), bir vizyon yaratmak ve bu vizyona ulaşmak için planlama yapmak amacıyla oluşturulmuş bir yaklaşımdır. AI bunu, geleceği tahayyül etmenin bir temeli olarak geçmişini anlama ve takdir etme yoluyla yapmaktadır.

Tanım: AI, insanların dikkatini başarıya yönlendirmek amacıyla soruları kullanarak gelecek vizyonu yaratmaktadır. Sorular genellikle insanların bir alanla ilgili neyden keyif aldıkları, gelecekle ilgili arzuları ve kendi toplumları hakkında hissettikleri etrafında dönmektedir. Sorular, neyin işe yaradığı konusunda insanların kendi deneyimlerinden yola çıkarak hikâyeye anlatmaları konusunda onları cesaretlendirecek şekilde tasarlanmaktadır. Neyin işe yaradığını görerek ve nedenini ortaya çıkararak [ve böylelikle] gelecek vizyonunun gerçekte sağlam bir temele sahip olarak yaratılması sağlanarak gelecekteki başarıyı tahayyül ve inşa etmek mümkündür.

Köken: [AI], ABD’de Case Western Üniversitesi’nde David Cooperrider ve Suresh Srivastava tarafından geliştirildi. İkili, örgütlerin tamir edilecek makineler olmadığı; fakat anlaşılması gereken organizmalar olduğunu göstererek, sorun-çözücü yaklaşımın, değişimin yönetimine meydan okumasını istemiştir.

Ne için kullanılıyor: Neyin işlediğini

belirleyerek ve dayandırarak enerji yaratmada ve çekirdek grubun ötesine geçecek çok sayıda kişiyi dâhil etmekte kullanılıyor.

Kim katılıyor? AI çeşitli şekillerde faaliyet gösterebilir. Birleşik Krallık’ta genellikle olumlu sorular geliştiren ve test eden küçük bir çekirdek gruptan meydana gelmektedir. Grup ardından soruları aile, arkadaşlar ve bazen de yabancılara uygulamaktadır.

Maliyet: Genellikle 5.000£ ile 20.000£ arasındadır.

Zaman gereksinimi: Olumlu sorular iki ila dört yarım (veya tam) günlük çalıştaylarda geliştirilir, test ve analiz edilir. Ardından sonuçlar daha büyük bir etkinlikte daha geniş bir topluluğa sunulur. Tüm sorulara verilen yanıtları analiz etmek zaman alabilir. AI en iyi şekilde değişimin uzun dönemli süreci olarak yürütülürse çalışabilir.

Ne zaman kullanmalısınız?

- Bastırılmış bir toplum veya örgütü dinamikleştirmek istediğinizde;
- Bir vizyon yaratmak isteyip de bunun ‘olmayacak dua’ olarak görülmesini istemediğinizde.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Tüm katılımcıları dâhil etmeniz gerektiğinde;

İyi bir çekirdek grup toplayamadığınızda; Sorumluluk paylaşımına ve karar almaya karşı ilgi olmadığınızda.

Karar almada kullanılabilir mi?

- Evet.

Güçlü yanları:

- Halkın yönetime katılımı;
- Normalde yer almayan insanları dâhil etmek kolaydır;
- Geçmişte çalışılanın üzerine inşa ediliyor;
- Vizyon;
- Ortaklık çalışması. AI, ortakların, ortaklığın sahip olmasını istedikleri değerleri ve davranış tanımlamalarına yardımcı olarak ortaklıkların gelişimini kolaylaştırıyor.

Zayıf yanları:

- AI ilk olarak bir felsefe, ikinci olarak da bir yöntemdir, bu yüzden de oldukça gevşektir;
- Bazı insanlar, dikkatin sorunlara verilmemesini bir eksiklik olarak görmektedir;
- AI kimin katılımı gerektiğiyle çok az ilgilenmektedir.

Aşağıdakileri sağlayabilir:

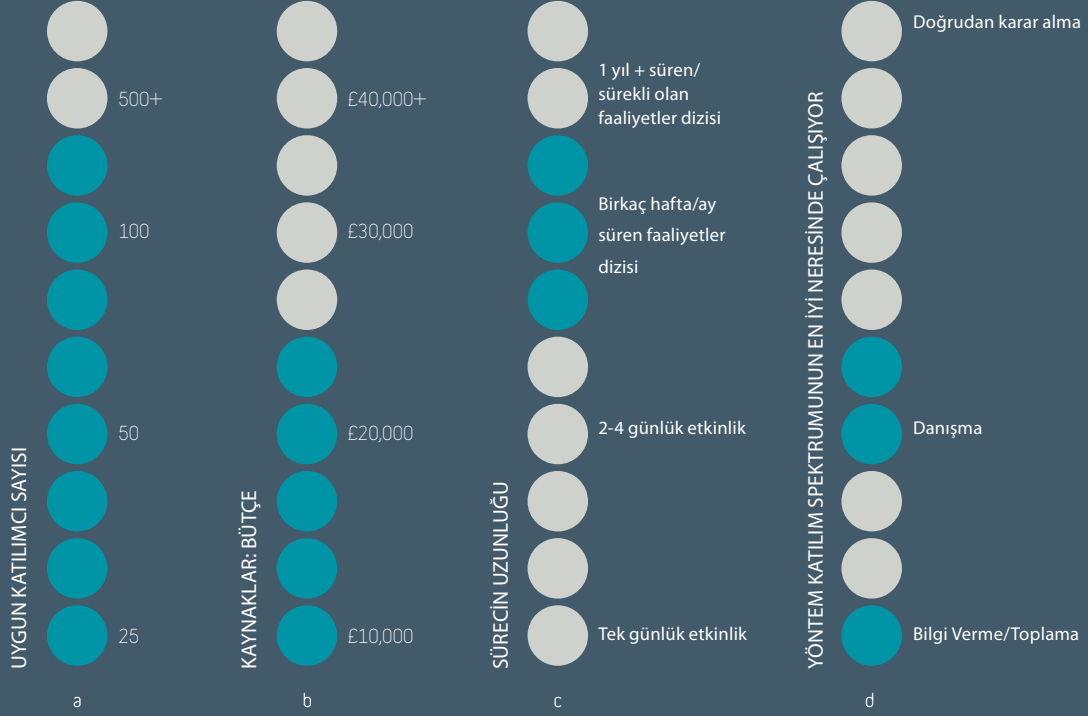
- Enerji;
- Paylaşılan vizyon.

Aşağıdakini sağlayamaz:

- Bir eylem planlama unsurunun eklenmemesi halinde, eylem.

Olumlu Sorgulama

(Appreciative Inquiry)

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
- Paydaş Temsilcileri
- Demografik Temsilciler
- Belirli Kişiler

e

- Mevcut Fikirlerin Haritası
- Bilinçli Fikirlerin Haritası
- İyileştirilmiş İlişkiler
- Paylaşılan Vizyon
- Yeni Fikirler
- Yetkilendirilmiş Katılımcılar

f

Notlar
a Herhangi bir sayı ile çalışır
e Genellikle olumlu soruları bir araya getiren çekirdek grup tarafından seçilir

AI Örneği: Rydale Topluluk Planı

North Yorkshire'daki Rydale yerel yönetimi, kararlarını halk tarafından da paylaşılan bir gelecek vizyonuna dayandırmak istemişti. Eylül 2002'de New Economics Foundation'ın yardımıyla bir çekirdek ekip oluşturuldu. İnsanların gelecekle ilgili değerlerini, isteklerini ve umutlarını belirlemede kullanılacak olumlu soruların kullanılması konusunda bir düzine yerel aktivist ve council officer eğitildi. Sorular dikkatli bir şekilde hazırlandı, böylece sadece sorunlar değil, çözümler üzerinde de duruldu.

Bu sorular daha sonra görüşmelerde, toplantılarda, sınıflarda ve hatta özellikle oluşturulan telefon hatlarında kullanıldı. Bunu takiben çekirdek ekip dört yüz otuz yazılı metni okudu ve yinelenen temaları ve konuları ortaya çıkardı. Süreç, tanımlanmış altı tema etrafındaki vizyon bildirimlerinin tasarlanmasıyla sona erdi. Bu önermeler/cümleler, mümkün olduğu kadar katılan kişilerin kendi cümlelerini içerdi.

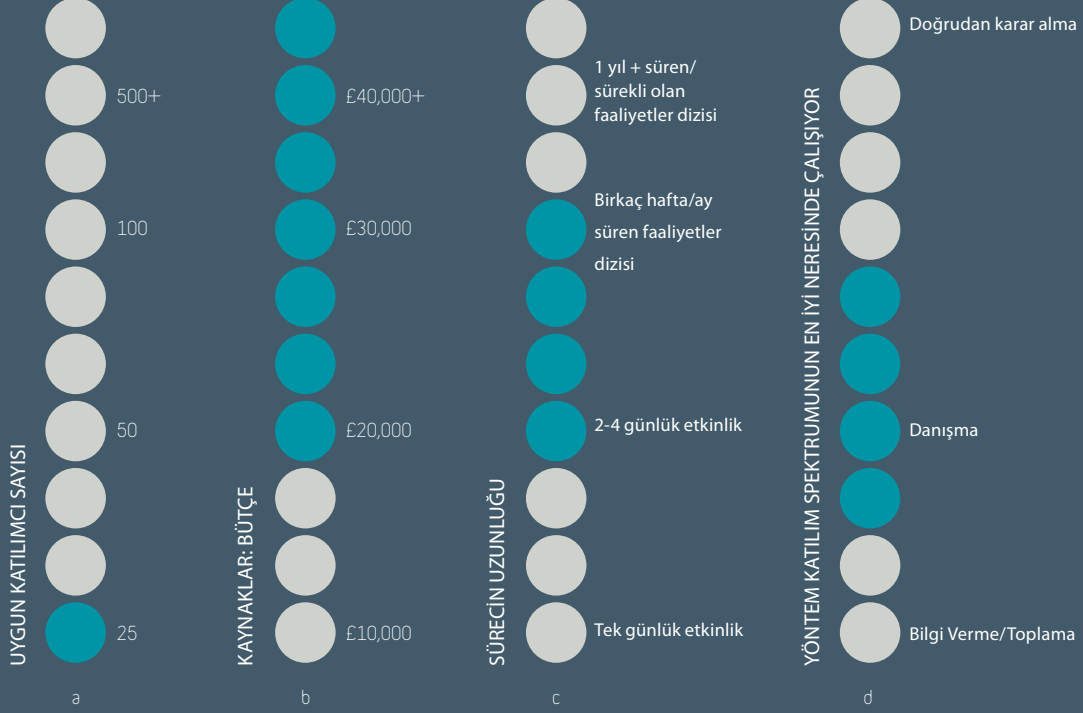
Ardından vizyon, topluluk planının bir parçası olmadan önce sürecin katılımcılarına gözden geçirme fırsatı sunmak amacıyla bu kişilere götürüldü. Nihai çıktı Rydale Topluluk Planı'nın kabul edilmiş vizyonu oldu.

[İletişim Anne Radford](#)
Telefon 020 7633 9630
Faks 020 7633 9670
E-posta AnneLondon@aol.com
Web www.aradford.co.uk

[Cevrimiçi kaynaklar](#)
www.appreciativeinquiry.cwru.edu
AI'nın ilk kez geliştirildiği yer Case Western Reserve University

[Yayımlar](#)
Griffin, T. (Ed.) (2003), *The Olumlu Sorgulama Summit: A Practitioners Guide for Leading Large Group Change*, Berrett-Koehler, San Francisco
Whitney, D. and Trosten-Bloom, A. (2002), *The Power of Appreciative Inquiry: A Practical Guide to Positive Change*, Berrett-Koehler, San Franc

Yurttaş Jürileri

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
- Paydaş Temsilcileri
- Demografik Temsilciler
- Belirli Kişiler

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLEİ

- Mevcut Fikirlerin Haritası
- Bilinçli Fikirlerin Haritası
- İyileştirilmiş İlişkiler
- Paylaşılan Vizyon
- Yeni Fikirler
- Yetkilendirilmiş Katılımcılar

Yurttaş jürileri, bir ceza jürisini andırarak şekilde modellenmiş, uzman olmayan kişilerden oluşan küçük bir jüri panelinden meydana gelmektedir. Bu kişiler halkın önem verdiği bir konuyu dikkatli bir şekilde inceleyip bir "hükme" varmaktadır.

Tanım: Yurttaş Jürisi, halk temsilcilerinin önemli bir kamu politikası meselesini inceleyip tartıştıkları bağımsız bir forumdur. Bu, Jürinin tartışmalı meseleler hakkında bilgi alması anlamında müzakereci bir forumdur. Bu bilgi, mesele hakkında ne yapılması gerektiğiyle ilgili çoğunlukla çalışılmış seçenekler halindeki her türlü seçeneği barındırmaktadır. Bu bilgilerin çoğu soru-cevap oturumu tarafından takip edilen bilirkişi sunumları vasıtasıyla sunulmaktadır. Jüriler, jüri üyeleri arasında fikir birliği sağlayacak şekilde tasarlanmamıştır; ancak yine de fikir birliğine yönelik bir ivme eğilimi olmaktadır. Dört günlük süreçte, birinci gün, büyük oranda jüri üyelerini harekete geçirmeye ayrılmıştır. İkinci ve üçüncü günler, meseleyle ilgilenmenin farklı yolları olan bilirkişi sunumlarına odaklanmaya meyillidir. Dördüncü günün büyük bir kısmı da Jürinin tavsiyelerini oluşturmasına ayrılmıştır.

Köken: Sosyal araştırma – Büyük Britanya’da kullanılan model, Jefferson Center tarafından geliştirilen ABD Yurttaş Jürisi ile Wuppertal Üniversitesi tarafından geliştirilen German Pannungszelle’nin (planlama hücresi) bir karışımıdır.

Ne için kullanılıyor: Keskin bir görüş ayrılığı yaşanan ve politika yapıcıların ne yapması gerektiği konusunda karar veremedikleri güncel kamu politikası meselelerinde. Bu müzakereci

model, politika yapıcıların ne yapması gerektiğiyle ilgili bilinçli bir kamuoyu yaratmaktadır. Her ne kadar başlangıçta yerel halkların yerelle alakalı meseleleri ele almaları için tasarlanmışsa da Jüriler artık ulusal meselelere bakmak için de kullanılmaya başlandı. Jüriler karar-alıcı araçlardan ziyade karar tavsiye eden araçlardır. Doğrudan demokrasiyi değil, temsili demokrasiyi geliştirmekle ilgilidir.

Kim katılıyor? Jürilerin çoğu halkın 12 ila 16 üyesinin ‘en uygun’ (demografik) örneklemeden oluşur. Bu kişiler müzakere ettikleri meselenin farklı perspektifleri hakkında hem yazılı hem de sözlü bulguları incelemek için bir araya getirilmektedirler.

Maliyet: Bir Yurttaş Jürisi’nin maliyeti genellikle 20.000£ ile 40.000£ arasındadır. Maliyetlerdeki farklılıklar genellikle sürecin ne kadar uzun süreceği ve metodolojinin tam içeriğiyle ilgilidir. Büyük Britanya’da IPPR ve Kings Fund tarafından tanıtılan orijinal Jüri türü, dört gün sürme eğilimindedir ve çok fazla hazırlık süresi içermektedir. Bu versiyon en maliyetli olanıdır.

Zaman gereksinimi: Bir jüri için hazırlık süresi iki ila dört ay arasında herhangi bir sürede olabilir.

Ne zaman kullanmalısınız?

- İleriye yönelik yöntem belirlenmediği zaman ‘canlı’ bir tartışmalı mesele olduğunda;
- Jüriler genellikle en iyi bir soruna nasıl tepki verileceği konusunda karar alıcılar tarafından mantıklı politika seçenekleri geliştirdiğinde çalışırlar.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Bir meselede nasıl devam edeceğinize önceden karar

- verdiğinizde;
- Meseleye halk tarafından kayda değer bir önem verilmediğinde;
- Fikir birliği aradığınızda

Karar almada kullanılabilir mi?

- Hayır.

Güçlü yanları:

- Zor bir meselenin nasıl ele alınması gerektiği hakkında bilinçli bir kamuoyu oluşturur;
- Karar-alıcıların halkın bilinçli üyelerinin gerçekçi çözümler olarak neye itibar edebileceğini anlamalarını sağlar;
- Sonuçlar ayrıca meseleler hakkında daha geniş kamuoyu tartışmalarına yol açmada kullanılabilir.

Zayıf yanları:

- Sadece az sayıda insanı dâhil ediyor, bu demektir ki halkın geniş kısmı hala daha az bilinçli bir görüşe sahiptir;
- Karar alıcılar için zorluğu, jüri üyelerinin tavsiyelerine yönelik daha geniş bir toplumsal sahiplik yaratmak için halkın bu iki farklı sesinin nasıl bağdaştırılacağıdır.
- Eğer politika yapıcılar Jüri’nin önerilerini reddederse sürecin nasıl devam edeceğine karar vermeleri zorlaşabilir.

Aşağıdakileri sağlayabilir:

- Halkın görüşlerini daha iyi yansıtan karar alma;
- Halkın yönetime katılımında kamuoyunda iyi bilinen bir örnek.

Aşağıdakini sağlayamaz:

- Daha yaygın demokratik katılım ve yetkilendirme.

Örnek: TSB Yurttaş Jürisi 2004

Ticaret ve Sanayi Bakanı ve Kadından Sorumlu Devlet Bakanı Patricia Hewitt, aile ve iş taahhütlerini güçlükle sürdürmeye çalışan kişileri destekleyecek politikaların geliştirilmesine yardımcı olması için bir Yurttaş Jürisi görevlendirmek istedi. Kamu Yönetimi Ofisi, bunu gerçekleştirmek için Ticaret ve Sanayi Bakanlığı ile çalıştı.

Nüfusun geniş kesimlerini kapsamlı bir biçimde temsil eden on altı jüri üyesi görevlendirildi. Bilirkişiler, Britanya Sanayisi Konfederasyonu, Boots plc ve Eşit Fırsatlar Komisyonu'nun da dâhil olduğu on kuruluştan geldi. Jüri üyeleri ayrıca dört günlük jüri süresince hükümetin çocuk bakımı gündemi hakkında bilgi vermesi için Sure Start'tan bir bilirkişi daha talep ettiler.

TSB bazı jüri üyelerinden deneyimlerini bir günlüğe kaydetmelerini istedi ve buna ek olarak süreci videoya kaydetti – süreci diğer meslektaşlarıyla paylaşabilmek için. Günlükler jüri üyelerinin düşüncelerinin dört gün içerisinde nasıl değiştiğini gösterdi ve ortaya çıkarılan meselelerin kişileri ilgilendiren içyüzünü ortaya koydu. Örneğin, bir jüri üyesi, bir anne olarak her gün jüriye katılabilmesi için sürdürmesi gereken kendi sorumluluklarının zorluklarını yazdı.

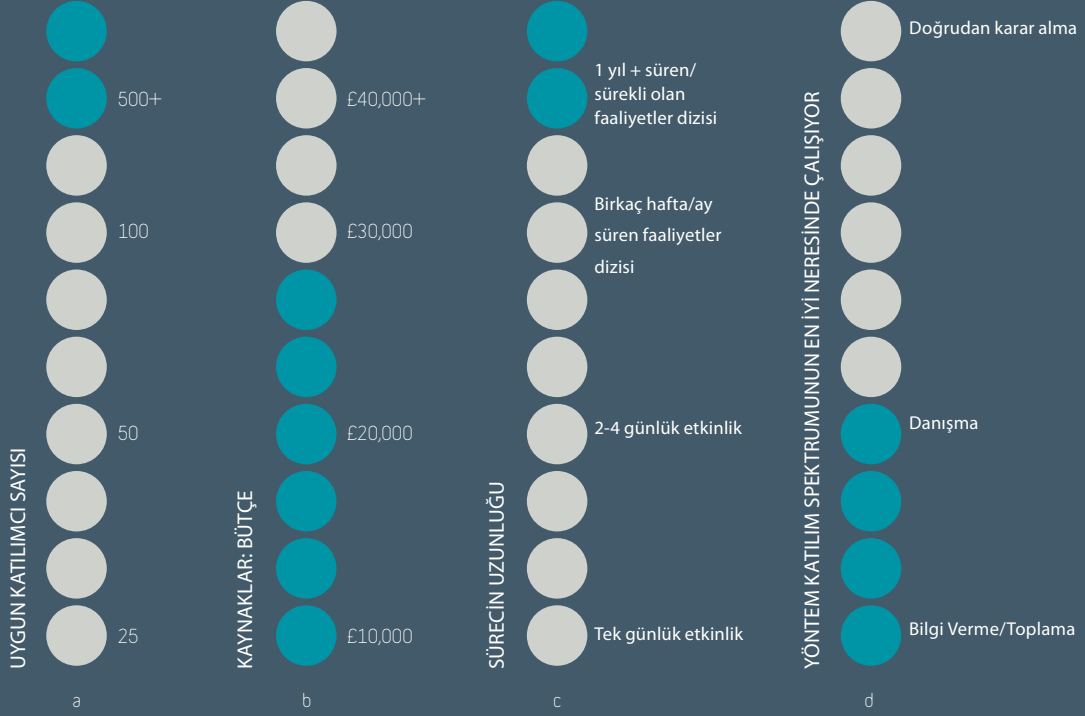
Jüri üyelerinin, jürinin hükümetin politikasını değiştirip değiştiremeyeceği hakkında şüpheleri vardı. Ne var ki jürinin etkisi, Başbakan'ın 2004'ün sonunda yaptığı ön bütçe konuşmasının kimi unsurlarında bile görülmektedir – gebelik ödeneğinde önerilen artış jüri üyelerinin önerileriyle tutarlılık göstermektedir. Jüri üyelerinin hepsi süreçten heyecan duyuyorlardı ve sonunda gelecekte de politika geliştirilmesine yardımcı olmak için TSB tarafından irtibata geçilmesini arzuladıklarını söylediler.

[İletişim Office for Public Management](#)
252B Gray's Inn Road, London WC1X 8XG
Telefon 020 7239 7800
Faks 020 7837 5800
E-posta office@opm.co.uk
Web www.opm.co.uk

Yayınlar
[Declan Hall and John Stewart, Citizens' Juries in Local Government: report for the LGMB on the pilot projects, Local Government Management Board, 1996](#)
[Coote, A. and Lenaghan, J. \(1997\), Citizens' Juries: Theory into Practice, Institute for Public Policy Research, London.](#)

Çevrimiçi kaynaklar
www.jefferson-center.org
[Jefferson Center \(US\)](#)

Yurttaş Panelleri

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
  - Paydaş Temsilcileri
  - Demografik Temsilciler
  - Belirli Kişiler
- e

- Mevcut Fikirlerin Haritası
  - Bilinçli Fikirlerin Haritası
  - İyileştirilmiş İlişkiler
  - Paylaşılan Vizyon
  - Yeni Fikirler
  - Yetkilendirilmiş Katılımcılar
- f

Notlar

a Birkaç bin katılımcıdan oluşan paneller nadir değildir

Bir Yurttaş Paneli, halkın tercihlerini ve fikirlerini değerlendirmek için büyük ve demografik olarak temsili bir grup yurttaşlardan faydalanılan panellerdir.

Tanım: Yurttaş panelleri, yerel nüfusun temsili bir örnekleminden oluşmaktadır ve tüzel kuruluşlar, özellikle de yerel otoriteler tarafından yerel meseleleri belirlemek ve hem hizmetleri kullananlara hem de kullanmayanlara danışmak amacıyla kullanılmaktadır. Potansiyel katılımcılar genel olarak seçmen kütüğünden rastgele örneklem yoluyla veya kapı kapı dolaşarak belirlenmektedir. Ardından da kişiler seçilmekte ve böylece üyeler, yaş ve cinsiyet açısından yerel nüfusun temsili bir kesitini oluşturmaktadır.

Bir kez katılım konusunda anlaşılıklarında panel üyeleri veya üyelerin bir kısmı, üyelikleri sürecince zaman zaman anketlere ve gerektiğinde de Odak Grupları gibi daha derinlemesine araştırmalara dâhil olmaktadır. Panele sorulacak soru türlerinin katılımcılarla ilgili olmasını sağlamak için sorular üzerinde dikkatlice düşünülmelidir. Panel üyeleri, paneldeki rolleri konusunda net bir fikre sahip olmalıdırlar. Başlangıçta onlardan ne beklediği hakkında bilgi verdiğinize emin olun; çünkü bazı kişiler bir 'panel'in yüz yüze görüşmeyi içereceğini düşünürken aslında en yaygın panel teknikleri anketler veya telefon yoluyla yapılan anketlerdir. Üyelere ayrıca kendileriyle hangi sıklıkla görüşüleceği, panelde ne kadar süreyle yer alacakları vb. bilgilerin verilmesi gerekmektedir.

Köken: Yurttaş Panelleri, Kamuoyu Yoklamaları ve Piyasa Araştırmalarından geliştirilmiştir.

Ne için kullanılıyor: Paneller hizmet ihtiyaçlarını değerlendirmek, yerel meseleleri tanımlamak ve hizmet iyileşmelerinin uygunluğunu belirlemede kullanılabilir. Büyük paneller, meseleler hakkındaki

görüşlerini almak için belli grupları hedefleyebilir. Yurttaş Panelleri, belli bir süre içinde geniş bir kitlenin görüşlerini dikkatle ele alarak gelişmelerin etkilerini değerlendirmektedir.

Kim katılıyor? Yurttaş Panelleri birkaç yüz ile birkaç bin arasında herhangi bir sayıda katılımcıdan oluşabilir. 1000'den fazla katılımcı olduğunda, kendi ihtiyaçları ve ilgileri hakkında anket uygulanabilecek olan panel üyelerinden oluşan alt gruplar belirlemek genellikle mümkün olur. Hala nüfusun genelini temsil ettiğinden emin olmak için panelin sistematik olarak yenilenmesi gerekmektedir. Panel üyelerinin nüfusun tümünün temsilcisi olmasını sağlayacak şekilde panele dâhil edilmeleri gerekmektedir.

Maliyet: Bir panelin yıllık maliyeti 5.000£'e 20.000£'i aşan bir miktar arasındadır. Maliyet Panelin büyüklüğüne, üyelerle nasıl görüşüldüğüne ve görüşmelerin sıklığına göre değişmektedir. Eğer araştırmacının tümü telefona dayalıysa ve Panel diğer ortak organizasyonlarla paylaşıyorsa, maliyetler azaltılabilir. Kendi kullanımınızı sınırlandıracağı için Paneli diğer kuruluşlarla paylaşırken temkinli olun.

Panellerin yürütülmesi ve kalıcı hale getirilmesi personel zamanı, beceri ve para anlamında önemli kaynaklar gerektirdiğinden hatırı sayılır ölçüde çalışmayı ve maliyeti içermektedir. Bazı durumlarda Panele katılımı cesaretlendirmek için ödüllü kura gibi teşvikler verilebilir. Uzun vadede, düzenli olarak yapılan tek seferlik anketlerden daha ucuza mal olmalıdır.

Zaman ihtiyacı: Panelin veritabanını güncel tutmak, yeni katılımcıları dâhil etmek ve istişareleri yönetmek ve analiz etmek için personel zamanı gerekli olacaktır. Görüşmelerin sonuçları üzerine yapılan geribildirimler, genellikle gazeteler aracılığıyla katılımcılar arasında

yayınlanmalıdır.

Panele ne sıklıkta danışılması gerektiği yönünde çeşitli görüşler vardır. Yaygın öneri yılda 4-6 kere yapılması; ancak diğerleri Panelle ayda bir kere bir araya gelirler. Çok sık toplanmak katılımcıların bazılarının ayrılmasına ve diğerlerinin temsili olmalarını engelleyecek düzeyde çok bilgi sahibi olmalarına neden olabilir.

Ne zaman kullanmalısınız?

- Önemli meselelerde kamuoyunun düşüncesini izlemekte;
- Odak grupları gibi daha derinlemesine süreçlerde katılımcılar için bir kaynak olarak;
- Halkı yeni politika alanlarının gelişimine dâhil etmekte.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Yurttaş Panelleri danışma faaliyetinin tek biçimi olmamalıdır.

Karar almada kullanılabilir mi?

- Hayır.

Güçlü yanları:

- Kurumların oluşturduğu bir ortaklık tarafından kullanılabilir;
- Eğer yeterince büyüğe belli grupları hedefleyebilir;
- Anketlerin ve diğer araştırmaların kısa sürede yapılmasına olanak sağlar (panel bir kez oluşturulduğunda);
- Daha büyük panellerde üyeler nüfusun temsilcileridir;
- Zamanla görüşlerde değişikliklere yol açabilir;
- Bir panelin maliyeti, oluşturulduktan ve birkaç kez faydalandıktan sonra, geniş ölçekli bir tek seferlik anketten daha azdır.

Zayıf yanları:

- Oluşturulması ve sürdürülmesi önemli ölçüde personel desteğine ihtiyaç duyar;
- Yaygın dilde konuşmayanlar dışlanabilir;

- İsim ve adreslerin olduğu veritabanının sürekli olarak güncellenmesi gereklidir;
- Genç üyeler üyelikten ayrılmak eğilimdedirler, bu nedenle panelin yaş ortalaması gittikçe artar.

Aşağıdakini sağlayabilir:

- Zamanla kamuoyunun düşüncesinin bir resmini sunabilir.

Aşağıdakileri sağlayamaz:

- Kamuoyu görüşünü derinlemesine anlamayı;
- Güçlendirilmiş katılımcıları;
- Uzlaşma/Paylaşılan Vizyon;
- Geliştirilmiş ilişkiler.

Örnek: Bristol Yurttaş Paneli

Bristol Yurttaş Paneli, meclisi kamuoyunun düşüncesi hakkında bilgilendirmek amacıyla 'Bristol'un en büyük düşünce kuruluşu' olarak kurulmuştur.

1998'in sonlarında şehir nüfusunun genelini yansıtan 2.200 panelisti görevlendirmek amacıyla bir rastgele örneklem ve mülakatlar kullanılmıştır. O tarihten itibaren Yurttaş Paneli'ne geri dönüşümden Bristol'un seçilmiş bir belediye başkanı tarafından yönetilmesinin gerekip gerekmediği gibi çeşitli konuları içeren altı yüzden fazla soru sorulmuştur. Yıllar geçtikçe aktif katılım sergilemeyen panel üyelerinin yerine yeni üyeler görevlendirilmiştir. Panel her yıl, ya kâğıt üzerinde ya da meclisin internet sitesinde elektronik ortamda doldurulan dört kadar soru almaktadır.

Yurttaş Paneli'nden elde edilen sonuçlar düzenli olarak kararmayı beslemektedir ve panel ayrıca yerel ve ulusal basında yer almaktadır. Panel üyeleri, "Geribildirim" adındaki panel gazetesi aracılığıyla sonuçlar hakkında bilgilendirilmekte ve sonuçlar genel olarak yerel basında ve meclisin internet sitesinde yer almaktadır.

[İletişim Bristol Citizens' Panel](#)

[Telefon 0117 922 2848](#)

[Web www.bristol-city.gov.uk/council/corporate_consultation_services.html](http://www.bristol-city.gov.uk/council/corporate_consultation_services.html)

[İletişim Market & Opinion Research International \(MORI\)](#)

[MORI House 79-81 Borough Road, London, SE1 1FY](#)

[Telefon 020 7347 3000](#)

[Faks 020 7347 3800](#)

E-posta mori@mori.com

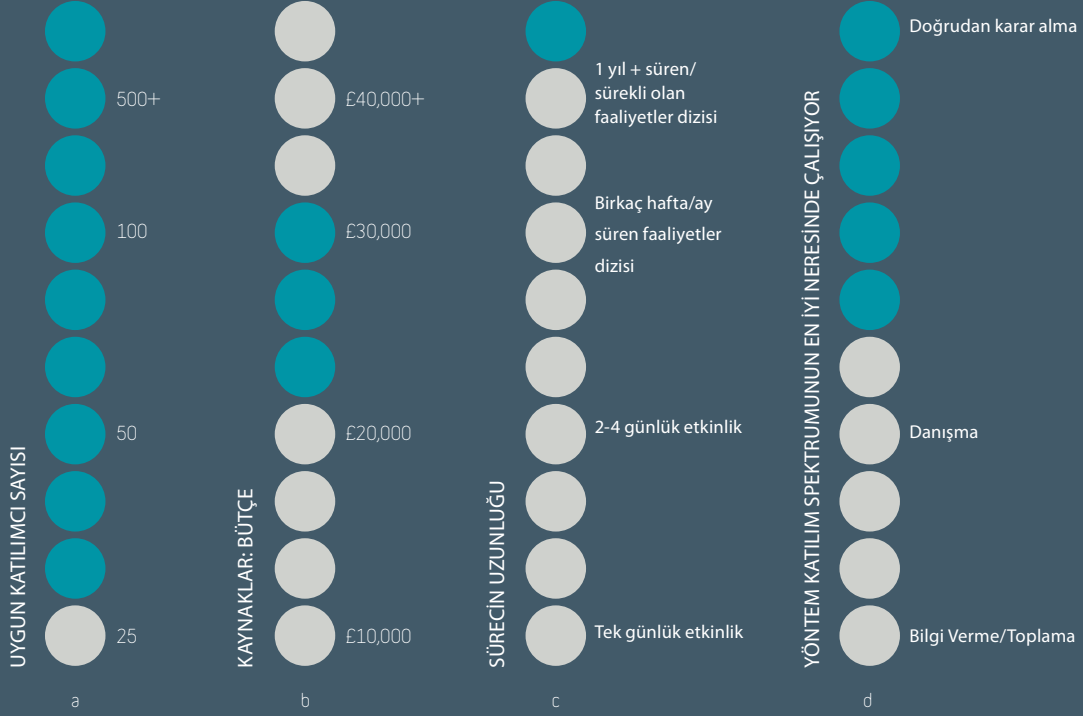
[Web www.mori.com](http://www.mori.com)

[İnternet kaynakları](#)

[Çok sayıda yerel otorite internet sitelerinde kendi Yurttaşlar Panelleri hakkında gerekli bilgilere sahiptir.](#)

Topluluk Yetkilendirme Ağları

(Community Empowerment Networks)

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
- Paydaş Temsilcileri
- Demografik Temsilciler
- Belirli Kişiler

- Mevcut Fikirlerin Haritası
- Bilinçli Fikirlerin Haritası
- İyileştirilmiş İlişkiler
- Paylaşılan Vizyon
- Yeni Fikirler
- Yetkilendirilmiş Katılımcılar

Topluluk Yetkilendirme Ağları, yerel stratejik ortaklıkta sivil toplumun kamu ve özel sektör ile eşit bir rol oynaması amacıyla hükümet tarafından kurulmuştur. Bir Topluluk Yetkilendirme Ağı, bir hükümet girişimidir, kendi başına bir yöntem değildir; ancak yine de biz buraya ekledik; çünkü toplumsal kapasite geliştirmeyle ilgili meselelerle ilgilenmenin bir yolunu göstermektedir ve benzer ağlar yaratılabilir.

Tanım: Yerel Stratejik Ortaklıklar, temel hizmetlerin planlama ve harcamasını koordine etmek amacıyla İngiltere çapında kurulmuştur. Bunlar kamu sektörü, özel sektör ve gönüllü kesim temsilcilerinin bir karışımından meydana gelmektedir. Ne var ki bu üç kesim içinde gönüllü kesim en az organize olan ve sorumlu temsilcileri seçecek net yapılardan yoksun kesimdir.

Topluluk Yetkilendirme Ağları, Hükümet tarafından, toplum ve gönüllü kesim ile Yerel Stratejik Ortaklıklar arasında etkileşim sağlayacak yapılar oluşturmak amacıyla kurulmuştur. Bu ağlar hem büyük 'profesyonel' gönüllü ajansları hem de küçük toplulukları veya bir yerin sakinlerinin oluşturduğu grubu bir araya getirmektedir.

Ağların sorumlulukları ve faaliyetleri, Yerel Stratejik Ortaklıklarda yer alacak olan topluluk ve gönüllü kesim temsilcilerini seçmeyi ve toplumun tüm kesimlerini Ortaklıklar hakkında bilgilendirmeyi içermektedir. Ağlar ayrıca ideal olarak insanların katılmalarını sağlayacak bir forum işlevi görmeli, o kesimin görüşlerini almalı ve bunları o kesimin temsilcilerine aktarmalıdır.

Uzun vadede sektörün, yenilenen ortaklıklara katılımını sağlayacak kapasitesini, eğitim ve destek vererek ve sektörü ve onun temsilcilerini destekleyecek finansmana ve kaynaklara talip

olarak geliştirmelidir.

Köken: Hükümet girişimi. Gönüllü kesimin Yerel Stratejik Ortaklıklara daha rahat katılımını sağlamak ve yereldeki Topluluk Yetkilendirme Fonu yönetimini izlemek için kurulmuştur.

Ne için kullanılıyor: Neighbourhood Renewal meselelerinde yerel halkla ve gruplarla daha etkili bir iletişim kurmakta, gönüllü, topluluk ve ikamet edenlerin gruplarının Yerel Stratejik Ortaklıklara eşit ve tam ortaklar olarak katılmalarına yardımcı ve gönüllü kesimi finansman ve diğer meselelerde tavsiyede bulunarak desteklemekte kullanılmaktadır.

Kim katılıyor? Topluluk Yetkilendirme Ağları bölgenin halkına, gönüllü kesim gruplarına ve sakinlerine açıktır. Üyelik genelde ücretsizdir ve ağ, üyeler tarafından seçilen bir kurul tarafından yönetilmektedir.

Maliyet: Topluluk Yetkilendirme Ağları, Topluluk Yetkilendirme Fonu'nu izlemekte, Yerel Stratejik Ortaklıklar için seçimler düzenlemekte ve eğitim ve bilgi vermektedir. Bu bir miktar personel gerektirmektedir. Topluluk Yetkilendirme Ağları, Topluluk Yetkilendirme Fonu tarafından finanse edilmektedir.

Zaman gereksinimi: Topluluk Yetkilendirme Ağları, bir alandaki gönüllü kesim için yetkililerin etkileşim içinde olabileceği merkezi bir kurum yaratarak sürekli bir hal almaktadır.

Ne zaman kullanmalısınız?

— Topluluk Yetkilendirme Ağları, şu anda ülke genelinde Neighbourhood Renewal tarafından hedeflenen alanlarda uygulanmaktadır. Benzer yapılar, gönüllü kesimin parçalı olduğu

ve sizin bu kesimin karar almada etkili bir şekilde yer almasını istediğiniz ya da sektörde veya dışında bilgi akışını geliştirmek istediğiniz başka yerlerde de kullanışlı olabilir.

Ne zaman kullanmamalısınız?

— Bu ve diğer benzer girişimler, gönüllü kuruluşların bu girişimlere zaman ve çaba harçayabilmesi için uzun vadeli olmalıdırlar;
— Yetersiz finansmanla bir yapı kurmak gelecek için moral bozucu olabilir.

Karar almada kullanılabilir mi?

— Evet.

Güçlü yanları:

— Yereldeki gönüllü kesimin ve halkın sesini güçlendirir.

Zayıf yanları:

— Nispeten yeni bir yapıdır;
— Gönüllü kesim aktörler tarafından güvenilir bulunup bulunmayacağı henüz net değildir;
— Gönüllü kesim ağıla birlikte gelen sorumluluklarının üstesinden her zaman gelemeyebilir, böyle durumlarda destek gerekecektir.

Aşağıdakini sağlayabilir:

— Gönüllü kesimin sesi olabilir;
— Eğitim ve kapasite gelişimi;
— Geliştirilmiş ilişkiler;
— Potansiyel olarak paylaşılan vizyon.

Aşağıdakileri sağlayamaz:

— Topluluk Yetkilendirme Ağları, diğer katılımcı yöntemler ve yenilenme için bir katalizör görevi görür, tek başına bir şey yapmaz.

[İletişim The Neighbourhood Renewal Unit](#)
[Office of the Deputy Prime Minister, 6th Floor, 6/G/9 Eland House, Bressenden Place, London, SW1E 5DU](#)
[Telefon 08450 82 83 83](#)
[E-posta \[neighbourhoodrenewal@odpm.gsi.gov.uk\]\(mailto:neighbourhoodrenewal@odpm.gsi.gov.uk\)](#)
[Web \[www.neighbourhood.gov.uk\]\(http://www.neighbourhood.gov.uk\)](#)

Uzlaşma/Diyalog

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
  - Paydaş Temsilcileri
  - Demografik Temsilciler
  - Belirli Kişiler
- e

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

- Mevcut Fikirlerin Haritası
  - Bilinçli Fikirlerin Haritası
  - İyileştirilmiş İlişkiler
  - Paylaşılan Vizyon
  - Yeni Fikirler
  - Yetkilendirilmiş Katılımcılar
- f

Notlar

- b** Uzun dönemli ve yüksek fikir ayrılıklarının yaşandığı Diyalog süreçleri çoğunlukla bu ölçeğin gösterebileceğinden oldukça daha maliyetlidir. Belli meselelere hitap eden Diyalog süreçleri çok daha az maliyetli olabilir.
- e** Sürecin ölçeğine bağlıdır, küçük süreçlerde veya daha az fikir ayrılığı olanlarda kendi kendine seçim bazen kabul edilebilir. Diyalogların çoğu, ilgili seçmenlerine geri rapor veren/geri bildirimde bulunan paydaş temsilcileriyle mutabık kalmaktadır.
- f** Diyalog durumun ihtiyaçları çerçevesinde tasarlanmaktadır. Bu, yukarıdakilerin bir kısmını ya da tamamını kapsayabilir.

[Uzlaşma/Diyalog], farklı gruplar arasında ilişkiler kurarak ve geliştirerek ve normalde dışlanan grupları karar-almaya dâhil eden, uyumsuzluğun çözümü için faydalı bir yaklaşımdır.

Tanım: Diyalog, katılımcıların ortak paydada buluşmalarına ve bir soruna karşılıklı yarar sağlayan çözümler sunmalarına yardımcı olan bizi dizi yaklaşımı birleştirmektedir. Sürec sorunların tanımlanması, yöntemlerin tasarlanması ve çözümlerin yaratılması amacıyla paydaşları dâhil etmektedir. Diyalog temel olarak çalıştaylar ve benzer toplantılarla yürütülmektedir. Asgari amaç karşılıklı olarak kabul edilebilir bir uzlaşmaya varmaktır; ancak süreç ideal olarak ortak zemin oluşturmaya ve proaktif bir uzlaşma sağlamaya çalışmalıdır. Her bir Diyalog süreci, duruma ve içerdiği kişilere uygun olarak tasarlanmalıdır.

Köken: ABD ve Britanya'daki uyumsuzluk çözümü ve arabuluculuk yaklaşımlarından geliştirildi. Diğer alanlardaki artan kullanımıyla birlikte çevreyle ilgili karar-almada yaygın olarak kullanılmaktadır.

Ne için kullanılıyor: Karar alma [süreçlerindeki] anlaşmazlıkların çözümünde ve anlaşmazlıktan kaçınmak için kullanılmaktadır.

Kim katılıyor? Diyalog, sonuçla ilgili kaygı duyan insanlar olarak tanımlanan tüm paydaşları mümkün olduğunca [sürece] dâhil eder. Karar-alıcıları, kararlardan doğrudan etkilenenleri ve kararların uygulanmasını destekleyebilecek veya engelleyebilecek olanlar içerir. Uygulamada bir Diyalog süreci bir avuçtan birkaç yüze kadar katılımcıyı dâhil edebilir. Genel olarak, katılımcı sayısı yükseldikçe olası müzakere düzeyi sınırlanmaktadır.

Maliyet: Bağımsız ve uzman

kolaylaştırıcı gereksinimi ve toplantı sayısındaki artış dolayısıyla maliyetler yüksek olabilir. Bununla birlikte bir anlaşmazlık belirli bir düzeye ulaştığında Diyalog, [bu anlaşmazlığın çözümünde kullanılabilir] az sayıdaki uygulanabilir katılımcı seçenekten biridir. Diyalogu daha erken bir aşamada başlatarak daha sonra sarf etmek durumunda kalınabilecek muazzam boyutlardaki çabadan, kaynaktan ve sıkıntıdan kurtulabilirsiniz.

Zaman gereksinimi: Diyalog projelerinin tamamlanması, gruplar arasındaki ilişkilerin ve güvenin tesisi süreci yavaş işlediğinden dolayı uzun sürme eğilimindedir.

Ne zaman kullanmalısınız?

- Bir anlaşmazlık olduğunda;
- Önleyici adımlar atılmadığında ortaya çıkabilecek olan anlaşmazlıklarda;
- Karar-alma sürecinden genel olarak dışlanan veya kendisini dışlanmış hisseden çıkar grupları arasında işleyen ilişkiler kurmak istediğinizde;
- Gruplar arasındaki iletişimi geliştirmek ve güven yaratmak istediğinizde;
- Bir müzakere gerektiğinde.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Paydaşlar kararları anlamlı bir şekilde etkileyemediğinde;
- Temel gruplar (örn. kilit konumdaki karar-vericiler) katılmayı reddettiklerinde;
- Zaman ve/veya para sınırlı olduğunda;
- Katılımcıların demografik olarak temsil edici olması gerektiğinde.

Karar almada kullanılabilir mi?

- Evet.

Güçlü yanları:

- İhtilafların başarılı bir şekilde üstesinden geliyor ve güven eksikliği sorunlarına gerçekten yardımcı olabiliyor;
- Sürecin kontrolünün katılımcıların kendilerinin eline almasını sağlayan bir yaklaşım;
- Son derece esnek ve yönetimin her kademesinde kullanılabilir.

Zayıf yanları:

- Bir kolaylaştırıcı veya arabulucunun yeteneklerine son derece bağımlıdır ki bu da onu pahalı yapmaktadır;
- Zaman alıcı olabilir;
- Önemli katılımcıların tümünün katılımını sağlamaya çalışmak sürecin yavaşlamasına ve hatta sürdürülebilmesinin imkânsız hale gelmesine neden olabilir;
- Paydaş temsilcileri ile onların aboneleri/seçmenleri arasında iletişim kurmak zordur.

Bazıları, Diyalogun fikir birliği arayışı belirgin olduğu zaman kurumsal ve bireysel pozisyonlara değer vermeyebileceğini düşünmektedir. Nihai çıktılar anlaşma alanlarını vurgularken resmin diğer kısımlarını görmezden gelebilir. Bu durum, kampanya yürüten kuruluşlar için hangi pozisyonların önemli olduğunun anlaşılmasında özellikle sorunludur.

Aşağıdakini sağlayabilir:

- Katılımcılar arasında geliştirilmiş ilişkiler;
- Fikir birliği/paylaşılan vizyon;
- Kararların meşruiyetini artırmayı;
- Yaratıcı yeni çözümler.

Aşağıdakileri sağlayamaz:

- Toplumun tümünü temsil eden bilgiyi;
- Hızlı sonuçlar;
- Net olarak belirlenmiş konular.

[İletişim](#) The Environment Council
212 High Holborn, London, WC1V 7BF
[Telefon](#) 020 7836 2626
[Faks](#) 020 7242 1180
[E-posta](#) info@envcouncil.org.uk
[Web](#) www.the-environment-council.org.uk

[Yayınlar](#)

The Environment Council/Shell (1999), [Guidelines for Stakeholder Dialogue: A Joint Venture](#), The Environment Council, London. Available online at www.the-environment-council.org.uk/docs/Shell_Guidelines_to_SHD.pdf

Örnek: : BNFL Ulusal Paydaş Diyalogu

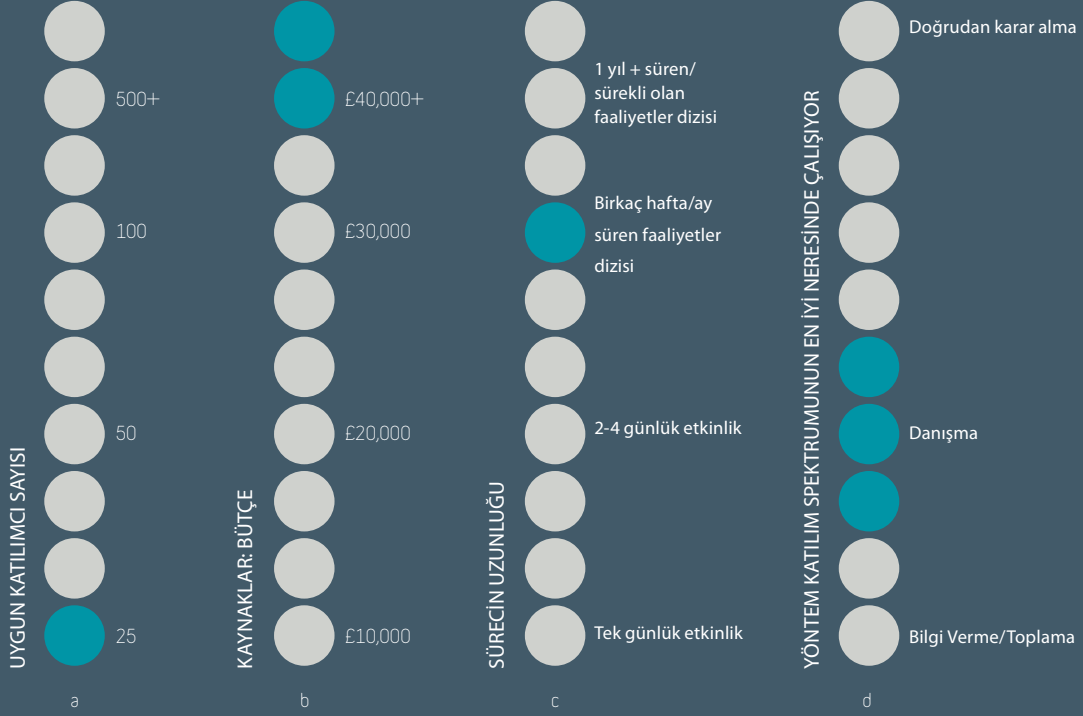
BNFL Diyalogu (1998-2005), Avrupa'nın nükleer meseleler etrafında bugüne kadar gerçekleştirilmiş en büyük paydaş katılımı süreci olmuştur. British Nuclear Fuels Ltd tarafından finanse edilmiş ve Çevre Konseyi tarafından yönetilmiştir. Diyalogun "BNFL'nin karar-verme sürecini, BNFL'nin genel kalkınması bağlamında çevresel performansının gelişimiyle ilgili bilgilendirme" görevi vardı. Diyalog, çeşitli görüşlerin duyulmasını sağlayacak şekilde uzman kuruluşların yanında ulusal ve bölgesel kuruluşlara da açıldı.

1998'deki ilk aşama, pek çoğu daha önce birbirleriyle hiç konuşmamış kişilerden meydana gelen farklı paydaş grupları arasında güven tesis edilmesine ayrıldı. İlk toplantıya, sonraki toplantılarda ele alınmak üzere sorunların ve endişelerin bir listesini belirleyen ve bunları önceliklendiren 100'den fazla paydaş katıldı. Sorunların çeşitliliği ve karmaşıklığı, her biri belli bir sorunla ilgilenecek olan birkaç çalışma grubunun oluşturulmasını zorunlu kıldı. Diyalog, çalışma grupları ve bunların raporları vasıtasıyla nükleer sanayinin, kullanılmış plütonyumun imhasından tesislerin kapanmasının sosyoekonomik etkilerine kadar farklı yönlerini inceledi ve bunlar hakkında tavsiyelerde bulundu.

Bazı paydaşlar ayrılmış olsa da büyük bir çoğunluk sürece devam etti ve sürece olan bağlılıklarını tekrar teyit ettiler. BNFL diyalogu, kilit paydaşlar arasında daha iyi ilişkiler kurulmasında başarılı oldu ve nükleer enerji meselesi hala ihtilafli olsa da diyalog, gruplar arasında pazarlık payı olduğunda ve bu imkânsız olduğunda kurulmuştur.

Uzlaşma Konferansı

(Consensus Conference)

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
  - Paydaş Temsilcileri
  - Demografik Temsilciler
  - Belirli Kişiler
- e

- Mevcut Fikirlerin Haritası
  - Bilinçli Fikirlerin Haritası
  - İyileştirilmiş İlişkiler
  - Paylaşılan Vizyon
  - Yeni Fikirler
  - Yetkilendirilmiş Katılımcılar
- f

Notlar

- a Bu sayı doğrudan katılanları göstermekte ve bununla ilgili raporlardan veya bunun sonuçlarından etkilenebilecekleri içermemektedir.
- b Bu yöntemin maliyeti genellikle bu ölçüğe bir hayli ötesine geçmekte, bazen 100.000£'e kadar çıkmaktadır.

Bir uzlaşma konferansı, belli bir konu hakkında bilirkişilere soru soran sıradan yurttaşlardan oluşan bir paneldir. Daha sonra panelin tavsiyeleri yayınlanır.

Tanım: Bir Uzlaşma Konferansında yurttaşlardan oluşan bir panel, bilirkişilere soru sorarak bir konu hakkında araştırma yapmaktadır. Asıl konferans başlamadan önce panele, bilinçli yurttaşlar olarak görevlerini yerine getirmeleri amacıyla hazırlanmaları için zaman verilir. Panel üyeleri kapsamlı bir bilgi paketi alırlar ve hazırlık faaliyetlerine katılırlar (genellikle iki hafta sonunda yapılmaktadır). Girişimin ayırt edici bir özelliği yurttaşlara bağlı olmasıdır. Soruların ve bilirkişilerin seçimi ve sonuçların hazırlanması gibi tartışmanın kilit unsurlarını onlar belirlemektedir. Basın ve halk ana oturuma katılabilmektedir. Panel konferansın sonunda, daha sonra temel karar-alıcılara ve medyaya iletilecek olan sonuçların ve tavsiyelerin ana hatlarını içeren bir rapor hazırlamaktadır. Önyargılı suçlamaları önlemek amacıyla süreç, genellikle sonuçtan hiçbir çıkarı olmayan bir kuruluş tarafından yürütülmektedir.

Köken: Sosyal Araştırmalar. Uzlaşma Konferansı, kökeni 1960'lardaki ABD sağlık hizmetleri sektörü olan ve Danimarka Teknoloji Paneli tarafından geliştirilen bir teknoloji değerlendirme modeline dayanmaktadır.

Ne için kullanılıyor: Bir Uzlaşma Konferansı, toplumun sıradan üyelerinin bakış açılarının, yeni bilimsel ve teknolojik gelişmelerin değerlendirilmesine dâhil edilmesinin bir yoludur. Yurttaş Panellerine benzer bir biçimde Uzlaşma Konferansı, yurttaşları hem bilgilendirmeyi hem de onların görüşlerine başvurmayı amaçlamaktadır. Aralarındaki

fark, Uzlaşma Konferanslarının halka açık olarak gerçekleşmesidir. Halkın yönetime katılımının bu türü, özellikle yurttaşları diğer türlü uzman bilgisine ihtiyaç duyulacak olan karmaşık ve son derece teknik konularla ilgili karar-alma süreçlerine dâhil etmeye uygundur.

Kim katılıyor? Çeşitli sosyo-demografik kriterleri yansıtmak için 10-20 kişiden oluşan bir yurttaşlar paneli seçilmektedir (ancak unutmamak gerekir ki boyutları dolayısıyla panel istatistiksel olarak nüfusun temsili bir örnekleme olamamaktadır). Panel üyelerinin konferansın konusuyla ilgili önemli bir öncelikli katılımı olmamalıdır – bunlar yurttaş yetkisiyle yer almaktadır, profesyoneller veya uzmanlar olarak değil.

Maliyet: Hem hazırlık niteliğindeki hafta sonlarında hem de konferans sırasında eğitimi ve bağımsız bir kolaylaştırıcıya ihtiyaç duyulmaktadır. Bir Uzlaşma Konferansı, faaliyetler sırasında medya ve halkın yer alacağı büyük tesislere ihtiyaç duyulduğu için maliyetlidir. Ne var ki bazıları halkı medya aracılığıyla bilgilendirmenin maliyetiyle kıyaslandığında Uzlaşma Konferanslarının maliyetinin uygun olduğunu belirtmektedir. Britanya'daki örneklerin maliyetleri 80.000£ ile 100.000£ arasında değişmektedir.

Zaman ihtiyacı: Uzlaşma Konferansı genellikle üç gün sürer; katılımcılar ayrıca hazırlık aşamalarına da katılırlar. İlgili uzmanların bilirkişi olarak katılımlarını sağlamak genellikle faaliyetlerden bir süre önce iletişime geçmeyi gerektirmektedir.

Ne zaman kullanmalısınız?

- Ulusal düzeyde tartışmalı meseleleri ele almada faydalıdır;
- Tartışmalı, karmaşık veya uzmanların hâkimiyeti altında olduğu düşünülen meselelerde iyi

işlemektedir.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Paydaşların hepsinin dâhil edilmesi gerekli olduğunda;
- Katılımcıların gerçek kararlar almasını istediğinizde;
- Konu çok soyut ve tartışmasız olduğunda;
- Parasal kaynak veren ve/veya uygulayıcı yapı taraflı olarak görüldüğünde.

Karar almada kullanılabilir mi?

- Hayır.

Güçlü yanları:

- İyi işlerse halka ulaşmada iyidir;
- Açık ve şeffaf bir süreç olduğu için güven artışını teşvik eder;
- Yurttaş Panelleri ve Müzakereci yoklama'ya kıyasla konu ve bilirkişiler üzerinde daha fazla kontrole sahiptir.

Zayıf yanları:

- Pahalı;
- Halkın küçük bir örnekleme [olması dolayısıyla] azınlıkları dışlayabilir.

Aşağıdakini sağlayabilir:

- Bilinçli yurttaşların görüşlerinin ve bir politika alanıyla ilgili onları endişelendiren temel meselelerin elde edilmesini;
- Halkın kullanımına uygun, yararlı ve anlaşılabilir yazılı malzemeleri;
- Medya aracılığıyla bir konu üzerinde daha geniş ve bilinçli toplumsal tartışma yapılmasını.

Aşağıdakileri sağlayamaz:

- Karar alınmasını;
- Detaylı teknik önerilerin ortaya çıkmasını;
- Toplumun tümünü temsil eden sonuçlar elde edilmesini.

Örnek:Britanya'nın ikinci ulusal radyoaktif atık yönetimi Fikir Birliği Konferansı 1999

İkinci Ulusal Radyoaktif Atık Yönetimi Fikir Birliği Konferansı, bağımsız bir sürdürülebilir kalkınma kurumu olan Britanya Ekonomik ve Çevresel Kalkınma Merkezi (UKCEED) tarafından yürütülmüştür. Dört bin kişilik bir temsili örneklemeden 15 kişilik bir panel oluşturulmuştur. Paneldeki kadın ve erkek sayısında, eğitim durumunda ve coğrafi dağılımda bir denge olmasına özen gösterilmiştir. Yurttaş Paneli, "Britanya'da, özellikle orta ve üst düzey atığa yoğunlaşan etkili ve halk tarafından kabul edilebilir uzun dönemli sivil ve askeri nükleer atık yönetimine odaklanması" için oluşturulmuştur.

Konferanstan önce Panel'e dengeli arka plan bilgileri sağlanmıştır. Panel iki hafta süren hazırlık aşamasına katılmıştır. Panel, onlardan önce teyit etmek için ilgilendiğini ifade eden 80 kişilik bir uzman grubundan 26 bilirkişi seçti.

Fikir Birliği Konferansı, Mayıs 1999'da Londra'da gerçekleştirildi. Dört gün süren [ve] geniş bir kitleye açık bir etkinlikti. Konferansın ilk iki gününde ilk olarak kısa bilirkişi sunumları yapıldı ve ardından Panel ile bilirkişiler arasında tartışma ve müzakere yapıldı. Bu iki gün boyunca izleyiciler yazılı sorular yöneltebiliyorlardı.

Üçüncü gün, Panel, çıkardığı sonuçlar ve tavsiyelerle ilgili bir rapor yazmak için kapalı kapılar ardına çekildi. Son güne geldiğinde, bulgularını Konferansa sundu ve izleyicilerden ve medya mensuplarından gelen soruları yanıtladı. Raporu yanıt vermeleri için hükümetten, sanayicilerden ve çevre gruplarından kilit isimler çağırıldı.

[İletişim](#) UK Centre for Economic and Environmental Development:
Priestgate House, 3/7 Priestgate, Peterborough, PE1 1JN
[Telefon](#) 01733 311644
[Faks](#) 01733 312782
[E-posta](mailto:c.saunders@ukceed.org) c.saunders@ukceed.org
[Web](http://www.ukceed.org) www.ukceed.org

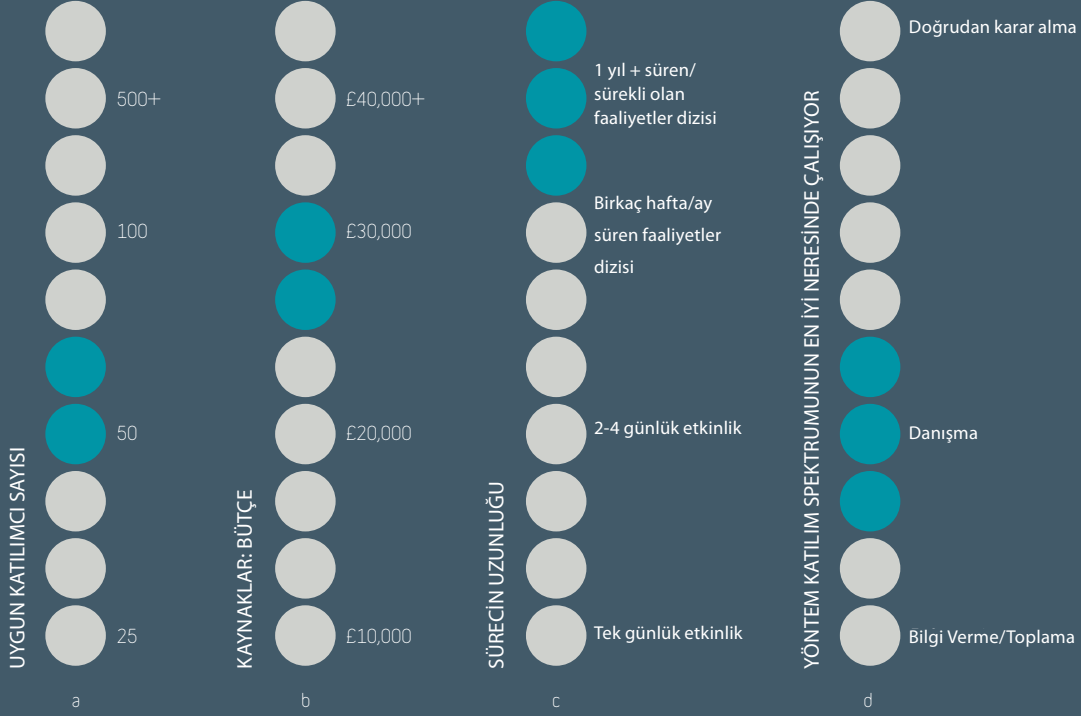
[Çevrimiçi kaynaklar](#)
Danish Board of Technology
www.tekno.dk/subpage.php3?page=forside.php3&language=uk

[Yayınlar](#)
Joss, S. & Durant, J. (eds) (1995), **Public Participation in Science: the role of consensus conferences in Europe**, Science Museum, London.

Müzakereci haritalama

(Deliberative Mapping)

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
  - Paydaş Temsilcileri
  - Demografik Temsilciler
  - Belirli Kişiler
- e

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

- Mevcut Fikirlerin Haritası
  - Bilinçli Fikirlerin Haritası
  - İyileştirilmiş İlişkiler
  - Paylaşılan Vizyon
  - Yeni Fikirler
  - Yetkilendirilmiş Katılımcılar
- f

Notlar

- b** Bugüne kadar az sayıda araştırma temelli olmayan Müzakereci haritalama projeleri gerçekleştirildiğinden bu bir tahmini miktardır.
- e** Halktan katılımcılar demografik temsiliyete göre seçilirken uzman katılımcılar kendi bireysel bilgi ve yeteneklerine göre seçilmektedir.
- f** Katılımcılar arasındaki ilişkiyi geliştiriyor; toplumun tamamının arasındakini değil.

Müzakereci haritalama hem uzmanları hem de toplumun üyelerini kapsamaktadır. Bir dizi tanımlanmış kriter karşısında katılımcıların farklı politika seçeneklerini nasıl derecelendirdiklerini değerlendirmek amacıyla farklı yaklaşımları bir araya getirmektedir.

Tanım: Yurttaşlar ve uzman katılımcılar (insanların görüşlerini rahatlıkla seslendirebilmelerini sağlamak için çoğunlukla cinsiyete ve sosyo-ekonomik arka planlarına göre) panellere ayrılırlar. Yurttaş paneli ve uzmanlar meseleyi hem ayrı ayrı hem de ortak bir çalıştayda değerlendirirler. Bu, uzmanların hâkimiyeti olmadan her iki grubun da birbirlerinden bir şeyler öğrenmesine imkân tanımaktadır. Sürecin önemi, uzman ve halk görüşlerini birleştirmesi değil; fakat her birinin, diğerinin politika sürecine sundukları görüşlerini anlamasıdır. Gruplar, zıt yöndeki seçenekleri puanlamada hangi kriterleri kullanacaklarını kendileri belirlemekte ve böylelikle herhangi bir yapısal yanlılığı önlemekte ve bunların bir sıralamasına sahip olmaktadır. Müzakereci haritalama hem niceliksel hem de niteliksel yöntemleri içermekte ve katılımcılar hem bireysel olarak hem de grup halinde çalışmaktadır.

Köken: Sosyal Araştırmalar. Diğer katılımcı yöntemlerdeki uzman hakimiyetindeki tartışmalar gibi sorunları çözüme kavuşturmak için Çok Nitelikli Karar Analizi (ÇKNA)dan geliştirilmiştir. Halkın görüşünün hem genel bir görünüşünü hem de derinlemesine analizini sunabilir.

Ne için kullanılıyor? Bu yaklaşımda esas olan hem 'uzmanların' hem de toplumun üyelerinin dâhil edilmesidir. Halkın çeşitli arka planlara sahip kesimlerden seçilen bir örneklem (yaklaşık olarak 40 kişi)

yurttaş paneline dâhil edilmektedir. Uzmanlar (yaklaşık olarak 20 kişi), alandaki tüm uzman görüşlerini yansıtmaları için seçilmektedir.

Maliyet: Yüksek – bugüne kadar sınırlı sayıda uygulama yapıldığı için net bir sayı vermek zordur. Kolaylaştırıcı uzmanlığına gereksinim duymaktadır.

Zaman gereksinimi: Bu yaklaşım çok sayıda toplantı ve çalıştay için birkaç ay gerektirmektedir.

Ne zaman kullanılmalı?

- Halkın önceliklerini anlamak istediğinizde;
- Konu karmaşık olduğunda faydalıdır;
- Bir karar-alıcıya politika seçenekleri hakkında iyi bir anlayış kazandırmak istediğinizde.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Kararları katılımcıların vermesini istediğinizde;
- Fikir birliği sağlamak istediğinizde.

Karar almada kullanılabilir mi?

- Hayır.

Güçlü yanları:

- Sonuçlar imanın şartları veya aceleyle verilmiş yargılardan ziyade üzerinde düşünülmüş seçeneklerdir;
- Uzmanlar sürece hâkim olmadan katkıda bulunmaktadır;
- Farklı yaklaşımları birleştirmek, halkın önceliklerinin derin ve makul bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktadır.

Zayıf yanları:

- Çok sayıda kişiyi dâhil etmek zordur, maliyetlidir ve zaman gerektirir;
- Süreçten çıkan sonuçlar karar-alıcıları net bir rehberlikten mahrum bırakan çelişkili görüşler

olabilir;

— Bu tür bir süreci yürütebilecek bir deneyime çok az kişi sahiptir.

Aşağıdakileri sağlayabilir:

- Kararlar için daha fazla meşruiyet;
- Politika seçenekleri hakkında halkın görüşleriyle ilgili bilgi;
- Bir meselenin farklı yönleri hakkında bilgi ve onlar etrafındaki düşünceler.

Aşağıdakileri sağlayamaz:

- Fikir birliği/paylaşılan vizyon; Gruplar arasında daha iyi ilişkiler.

Örnek:'Böbrek Yetersizliği Açığını Kapatmak' ve Radyoaktif Atık

Günümüze kadar müzakereci haritalama (MH) yaklaşımının iki uygulaması yapılmıştır. Bunlardan birincisi, böbrek nakli için sıra bekleyen insan sayısı ile Wellcome Trust (2001-2003) tarafından finanse edilen bir proje ile sağlanan, bu ihtiyaçtan çok daha az sayıdaki böbrek bağıışı arasındaki açığın nasıl kapatılabileceği sorusunu ele almıştır.

Yurttaşlar ve uzmanlar, böbrek açığının üstesinden gelmek için var olan seçenekler hakkında daha fazla bilgiye sahip olmak ve bunların performanslarını bir dizi kritere göre değerlendirmekle görevlendirilmişlerdi. Çeşitli kuruluş ve disiplinden 17 uzmanla birlikte Kuzey Londra'dan farklı yaşlara, etnisitelere ve sosyo-ekonomik arka planlara sahip 34 yurttaş dâhil edilmişti. Farklı gruplar benzer tercihlerde bulundular: Xenotransplantasyon gibi teknoloji yoğun seçenekler az puan alırken, önleyici bakım ve mevcut hizmetlerin geliştirilmesi yüksek puan almıştı.

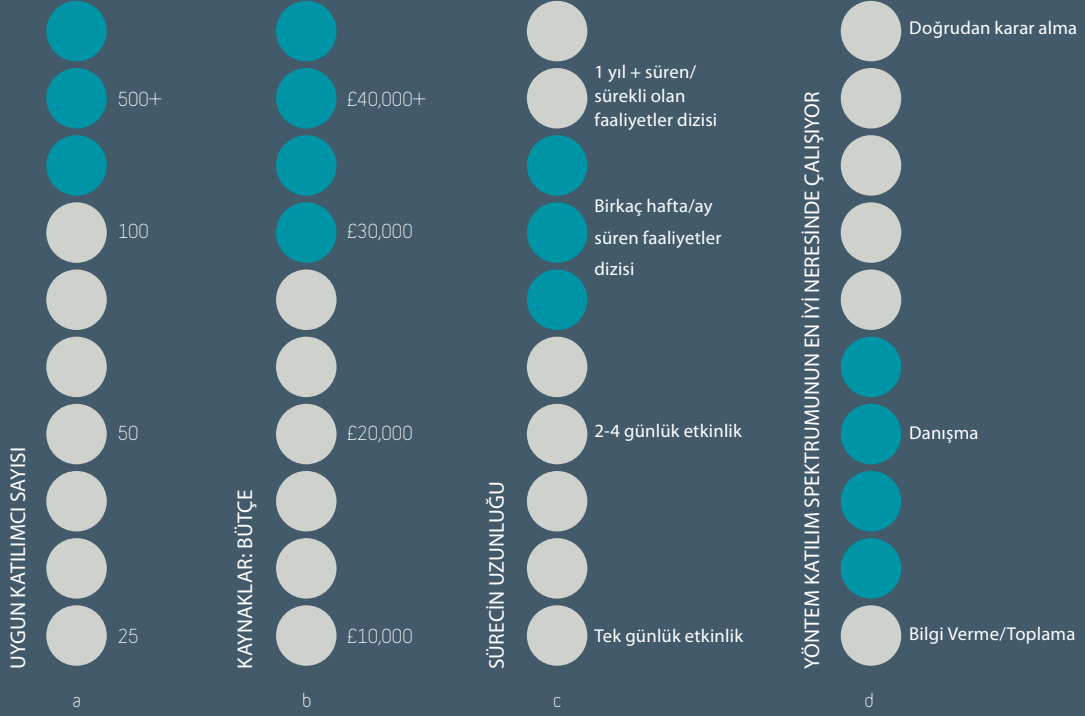
Büyük çaplı ikinci MH örneği, Britanya'daki orta ve üst düzey radyoaktif atıkların yönetimi için var olan seçenekleri değerlendirmek amacıyla 16 yurttaşı ve 9 uzmanı bir araya getirdi. Proje 2004 yılında Hükümet'in bağımsız Radyoaktif Atıkların Yönetimi Komitesi (RAYK)nin sponsorluğunda gerçekleştirildi... (over half of whom attended one of the two intensive weekends as observers of the process)

Yurttaşlar ve uzmanlar, aşamalı yer altı imha seçeneğinin genel olarak en iyi performansı sergilediği sonucuna vardılar ve RAYK bu sonuçları ülke çapında halkın ve paydaşların yönetime katılımına yönelik hazırladığı programın geliştirilmesinde kullandı. Her iki örnekte de katılan yurttaşlar süreçten çıkan sonuçları sahiplendiklerini belirttiler. [Ayrıca] öğrenme fırsatının, bilgiye erişimin ve meselelerle yakından ilgilenebilmek için uzmanlarla bir araya gelmenin değerini bildiler. Uzmanlarsa yurttaşların bilimsel ve teknolojik kararlarmaya katılım yetenekleri hakkında bir şeyler öğrendiklerini hissettiler

[İletişim Dr Andrew Stirling, Senior Lecturer](#)
[SPRU, The Freeman Centre, University of Sussex, Brighton, BN1 9QE](#)
[Telefon 01273 877118](#)
[Faks 01273 685865](#)
[E-posta A.C.Stirling@sussex.ac.uk](mailto:A.C.Stirling@sussex.ac.uk)
[Web www.the-environment-council.org.uk](http://www.the-environment-council.org.uk)

[Çevrimiçi kaynaklar](#)
www.deliberative-mapping.org
[Yöntemin geliştirilmesi ve mevcut ve geçmiş süreçleriyle ilgili bilgi alınabilecek resmi sitesi.](#)

Müzakereci yoklama (Deliberative polling)

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
  - Paydaş Temsilcileri
  - Demografik Temsilciler
  - Belirli Kişiler
- e

- Mevcut Fikirlerin Haritası
  - Bilinçli Fikirlerin Haritası
  - İyileştirilmiş İlişkiler
  - Paylaşılan Vizyon
  - Yeni Fikirler
  - Yetkilendirilmiş Katılımcılar
- f

Notlar

e Halkın istatistiksel olarak temsili bir örnekleminin kullanılması önemlidir.

Bir müzakereci yoklama, halkın, yurttaşların görüşleriyle ilgili bir test grubunun evrimini inceleyerek bir konu hakkında daha fazla öğrendikçe eldeki soruları yanıtlamak için yeterli şansa sahip olduğunda bir mesele hakkında ne düşündüğünü ölçer. Müzakereci yoklamalar büyük ölçekli oldukları için diğer pek çok yaklaşıma kıyasla istatistikî açıdan daha fazla temsil yeteneğine sahiptir.

Tanım: İlk olarak katılımcı örnekleme hedeflenen konularla ilgili bir yoklama yapılmaktadır. Bu temel yoklamadan sonra örnekleme üyeleri meseleleri tartışmak için bir araya gelmeye davet edilmektedir. Katılımcılara dengeli bilgi malzemeleri gönderilir ve bunlara açık erişim sağlanır. Katılımcılar, küçük grup tartışmalarında eğitimli moderatörlerle birlikte geliştirdikleri sorular temelinde rekabet eden (competing) uzmanlarla diyalog içerisinde olurlar. Bu müzakerelerin ardından, örnekleme aynı sorular yeniden sorulur. Görüşlerdeki nihai değişikliklerin, eğer insanların meseleler hakkında daha fazla bilgi sahibi olma şansı olsaydı, ulaşabilecekleri sonuçlar olduğu düşünülmektedir. Müzakereci yoklama, değerlendirmelerde dramatik ve istatistikî olarak önemli değişiklikler yaratmaktadır. Ne var ki takip eden çalışmalar bu değişikliklerin zamanla tersine döndüğünü göstermektedir. Müzakereci yoklamalar, daha sonra sürecin bazı kısımlarını yayınlayarak katılımcıların öğrendiklerinin halkın daha geniş kısımlarıyla paylaşılmasına imkân tanıyan TV şirketleriyle işbirliği halinde yürütülmektedir.

Köken: Sosyal Araştırmalar – ABD’li araştırmacılar tarafından kamuoyu yoklamaları sonuçlarının çoğunlukla bilinçli olmayan ve kararsız doğasının üstesinden gelebilmek amacıyla geliştirilmiştir.

Ne içi kullanılıyor: Müzakereci yoklamalar bir konu hakkındaki bilinçli değerlendirmeleri ölçmektedir. Müzakereci yoklamalarının sonuçları bir dereceye kadar öngörülebilir – bilinçli ve düşünceli yurttaşların politika-yapıcıların ne yapmalarını isteyebileceğine işaret etmektedir.

Kim katılıyor? Bir Müzakereci yoklama sürecine 200 ila 600 arasında katılımcı katılmaktadır. Katılımcıların toplumun temsili bir örneklemini oluşturması önemlidir; [bu nedenle] eğer bir rastgele seçim süreci azınlık gruplarını dışlarsa, daha iyi bir seçim yöntemine ihtiyaç duyulabilir.

Maliyet: Şimdiye kadar herhangi bir çalışma yapılmadığı için bir Müzakereci yoklamanın ne kadar mal olabileceğini tahmin etmek güçtür; ancak biz en azından 30.000£’e mâl olacağını tahmin ediyoruz.

Zaman gereksinimi: Kamuoyu yoklaması birkaç gün sürmektedir. Bundan birkaç ay önce de katılımcılar, kamuoyu yoklamasının ilk kez yapıldığı ve kendilerini meselelere alıştırdıkları (genellikle bir hafta sonu süren) bir dizi etkinliğe katılırlar. En az altı ay verilmelidir.

Ne zaman kullanmalısınız?

- Müzakereci yoklama, özellikle kamu politikalarındaki ödünleşim/denge hakkında halkın haberinin ve bilgisinin az olduğu durumlar için uygundur.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Eğer anlaşmazlığa yol açmayan bir meseleyse;
- Eğer mesele ve bağlantılı ödünleşimler/denge halk tarafından yeterince anlaşıldıysa.

Karar almada kullanılabilir mi?

- Hayır.

Güçlü yanları:

- Bilimsel örneklemin istatistikî temsil edebilirliğini etkileşim ve müzakereyle birleştiriyor;
- Nüfusu demografik açıdan Yurttaş Panelleri ve Fikir Birliği — Konferanslarından daha iyi temsil ediyor;
- Halkın meselelerin karmaşıklığı hakkındaki kavrayışını artırır;
- Normal şartlarda dâhil olmayı tercih etmeyecek kişileri kapsıyor;
- İnsanların bilinçli ve bilgiden yoksun görüşleri arasındaki büyük farkı gösteriyor;
- Kamuoyunun çeşitliliğinin ölçülmesinde iyi bir araçtır.

Zayıf yanları:

- Daha geniş halk kitlelerine ulaşım farkındalığı artırmak için televizyon kullanımına ihtiyaç duyar;
- Niteliksel bilgi sunmaz;
- Pahalıdır;
- Bilirkişilerin belirlenmesi ve sorgulanmasında veya soruların kapsamlarının belirlenmesinde diğer bazı yaklaşımlara (örn. Yurttaş Panelleri ve Fikir Birliği Konferansları) kıyasla katılımcılara daha az fırsat sunar.

Aşağıdakileri sağlayabilir:

- Halkın değerlendirilmiş/ müzakere edilmiş fikirlerinin neye benzeyebileceği hakkında istatistikî olarak temsil edici bir bakış;
- Bir etkinliğin televizyon yayını aracılığıyla halkın bir mesele hakkındaki anlayışını güçlendirebilir.

Aşağıdakileri sağlayamaz:

- Katılımcı gruplar arasında ilişkilerin güçlendirilmesi;
- Paylaşılan görüşler/fikir birliği.

Örnek:Dördüncü Kanal Müzakereci Yoklama – Britanya’da Suç 1994

Britanya’nın ilk Müzakereci yoklama, duygusal doğası ve kamuoyunun strong görüşü dolayısıyla seçilen bir konu olan suç üzerinedir. Müzakereci yoklamanın birinci aşaması, seçmenlerin temsili bir örneklemeyle suç ve cezalandırma üzerine anket yapılmasını içeriyordu. Anketten sonra, her kişi televizyonda da yayınlanan, Manchester’daki bir hafta sonu etkinliğine davet edildi.

Etkinliğe 300 civarında kişi katıldı. Manchester’a gelmeden önce, tüm katılımcılara söz konusu meselelerin tanıtıldığı tanıtıcı malzemeler gönderildi. Katılımcılar etkinliğe katıldıklarında, hapis yanlısı ve karşıtı reformculardan, eski bir tutukludan ve üç ana siyasi partiden siyasetçilerden oluşan çeşitli uzmanları ve politikacıları sorgulayabiliyorlardı. Bu hafta sonunun ardından anketi yeniden doldurdular. Son olarak, on ay gibi bir zaman sonra, görüşlerindeki değişikliğin kalıcılığını değerlendirmek amacıyla katılımcılar yeniden ankete tabi tutuldular.

Süreç boyunca katılımcıların görüşleri ve anlayışları önemli ölçüde değişti. Örneğin, başlangıçta katılımcıların %50’si “genel olarak daha katı ceza vermenin” suçu azaltmanın en etkili yolu olduğunu düşünürken, on ay sonra yapılan yoklamada sadece %36’lık kesim bu görüşü destekliyordu.

[İletişim Center for Deliberative Democracy](#)
[Department of Communication, 450 Serra Mall, Stanford University,](#)
[Stanford, CA 94305 2050, USA](#)
[Telefon 001 650 723 1941](#)
[Faks 001 650 725 2472](#)
[E-posta jfishkin@stanford.edu](#)
[Web www.cdd.stanford.edu](#)

Müzakereci Yurttaş Toplantıları (Democs – 'Deliberative Meetings of Citizens')

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
- Paydaş Temsilcileri
- Demografik Temsilcileri
- Belirli Kişiler

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

- Mevcut Fikirlerin Haritası
- Bilinçli Fikirlerin Haritası
- İyileştirilmiş İlişkiler
- Paylaşılan Vizyon
- Yeni Fikirler
- Yetkilendirilmiş Katılımcılar

Notlar

- a Bu, oyun başına ideal olan sayıdır. Bir halka açık toplantı neredeyse 20 takım kullanarak 120'nin üzerinde kişiyi içerir.
- b Tek bir takımın bir kutu maliyeti 30£ veya e-postayla bedava. Democ kullanıcılar yapılan tam bir danışma faaliyetinde olduğu gibi ilk olarak takımları geliştirmek daha maliyetli (5.000£-10.000£)
- e Democların en ilgi çekici özelliklerinden bir tanesi, isteyen herkesin yer alabiliyor olmasıdır.

Democ, küçük grupların kamu politikası meselelerini tartışmalarını sağlayan bir sohbet oyunudur. Önceden hazırlanan kartlar gerekli olguları aktardığından, [oyunda] konuşmacı veya uzman gerekli değildir. En iyi şekilde altı kişiyle ve iki saat civarında oynansa da esnekler.

Tanım: Democ, insanların bilgiyi özümsemelerine ve anlamlı kılmalarına yardımcı olmaktadır. Konu hakkındaki bilgi, iki turda dağıtılan oyun kâğıtlarında verilmektedir. Her seferinde kişiler kartlara tepki verip en önemli olduğunu düşündükleri bir veya ikisini seçiyorlar [ve] sırayla bunları sesli olarak okuyorlar, neden seçtiklerini açıklıyorlar ve masaya bırakıyorlar. Ardından da kartları, her bir grup konuyla ilgili temel bir meseleyi temsil edecek şekilde gruplandırıyorlar. Bir dizi tepkiyi veya siyasi pozisyonu oyladıktan sonra da grubun üzerinde anlaşabileceği bir tepki oluşturmaya çalışıyorlar.

Köken: Oyun/Müzakereci demokrasi. New Economic Foundation tarafından Yurttaş Panellerinin ve Müzakereci yoklamalarının müzakerelerine destek sağlamak amacıyla tasarlanmıştır

Ne içi kullanılıyor: Yurttaşların bir mesele hakkında bilgi sahibi olmalarına, görüşlerini oluşturup diğer kişilerle paylaşmalarına ve her bir grup üyesinin en azından tahammül edebileceği bir siyasi pozisyon oluşturulmasına yardımcı olmakta kullanılıyorlar.

Kim katılıyor? Genellikle katılmak isteyen herkes. Bazı zamanlarda temsilciler aranıyor. Örneğin, reçetesiz genetik test kitlerini soruşturan İnsan Genetiği Komisyonu, hem halkın hem de kendi danışma panelinin/kurulu üyelerinin görüşleriyle ilgileniyordu.

Maliyet: Düşük. Bir kutudaki tek bir kitin maliyeti 30£'dir veya e-posta yoluyla ücretsizdir. İlk etapta Democ kullanılarak full consultation yapılması dolayısıyla kitlerin geliştirilmesi daha maliyetlidir (5-10k£).

Zaman gereksinimi: Tek seanslar iki saat civarında sürmektedir.

Ne zaman kullanmalısınız?

- İnsanlara kendileri için uygun olan zaman ve mekânda katılma şansı vermek istediğinizde;
- Bir mesele hakkında kamuoyunun sahip olduğu anlayışı artırmak istediğinizde.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Bilgi kartlarını geliştirmek çok pahalı olabileceğinden, bir konu hakkında tek seferlik bir seans için;
- Tek bir oyunda yurttaşları ve uzmanları bir araya getirmek tehlikeli olduğunda.

Karar almada kullanılabilir mi?

- Hayır.

Güçlü yanları:

- İnsanları karmaşık konularda bir görüş geliştirmeleri için cesaretlendiriyor ve söz hakları olduğuna inanmaları için onları güçlendiriyor;
- İnsanlara ders veren uzmanlar nedeniyle oluşabilecek hareketsizliği/dirençsizliği önlüyor;
- Tecrübesiz katılımcılara çekici gelebilecek güvenli bir ortam oluşturuyor;
- Oyunun formatı, insanların konuşurken keyif almalarını sağlıyor.

Zayıf yanları:

- Kolaylaştırıcıyla daha iyi çalışıyor;
- Tek bir oyunla ortak bir zemin sağlamak mümkün değil;

- Temsil edilebilirliğe ulaşmak güç;
- Katılımcılar arasında anlaşmazlık yaratabilir;
- Bir Democ sürecinin sonuçlarını karar almaya dâhil etmek zordur.

Aşağıdakileri sağlayabilir:

- Söz sahibi olabilecek ve bu sözü söylemek isteyecek yurttaşlar;
- Ortak zemin ve öncelikler/tercihler hakkında bazı bilgiler.

Aşağıdakileri sağlayamaz:

- Uzun müzakereler;
- Yer alan ve daha fazlasını isteyen kişilerin kendi içinde takibini yapmaz.
- Somut sonuçlar.

Örnek: Reçetesiz genetik testi kitleri

2003 yılında İnsan Genetiği Komisyonu (İGK) için bir Democ uygulaması gerçekleştirildi. New Economics Foundation tarafından organize edilen altı etkinliğe 47 kişi katıldı. Bunların 14'ü İGK Danışma Kurulu üyesiydi ve geri kalanlar da yazılar ve mevcut ağlar aracılığıyla görevlendirildi.

Her bir grup konu kartlarını gruplandırdı ve bir sav oluşturmak için ilgili tüm olgu kartları arasında bağlantı kurdu. Altı etkinlik süresince 21 sav geliştirildi. En fazla sayıda kişinin endişe duyduğu mesele, alıcının ve ailesinin üzerinde uygulanan testin etkisiydi. Pek çok kişinin önemli düzenlemeleri desteklemesini sağlayan bu oldu. En sık seçilen kartta şöyle yazıyordu; 'Sağlıksız ve yanlış yorumlanan testler gereksiz kaygıya yol açar, özellikle de mevcut bir danışmanlık olmadığında.'

Politika pozisyonları için verilen oylar aşağıda verilmiştir. Toplamlarının her durumda 47 olmadığını, bu bir ya da iki kişinin oy vermeyi unuttuğunu göstermektedir, lütfen dikkate alınız.

	Politika pozisyonları			
	1 Sıkı düzenleme olmasın	2 Test türlerinde bir sınırlama olmadan gönüllü düzenleme	3 Test türlerinde sınırlamayla gönüllü düzenleme	4 Reçetelere benzer sıkı düzenleme -sadece ilaçlar
Kabul edilemez	40	29	5	11
Kabul edilebilir	3	12	21	14
Destek	1	1	20	18
Çekimser	1	3	1	1

En fazla desteklenen, 47 'kabul edilebilir' veya 'destek' oyunun 41'ini alan pozisyon 3 olmuştur. Birkaç kişi ideal olanın 3. ve 4. pozisyonlar arasında bir yerde olduğunu belirttiler. HGC'nin de sonunda hükümete tavsiye ettiği buydu.

İletişim New Economics Foundation
 3 Jonathan Street, London, SE11 5NH
 Telefon 020 7820 6300
 Faks 020 7820 6301
 E-posta democs@neweconomics.org
 Web www.neweconomics.org/gen/democs.aspx

Elektronik Süreçler

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

Notlar

- Elektronik süreçler çok ucuzdan (örneğin, bir belgeyi web sitesine koymak), çok pahalıya (pek çok iterasyon yoluyla binlerce insanı içeren amaca uygun tasarlanmış bir süreç) kadar çeşitlilik gösterir.
- c Elektronik süreçler en azından birkaç hafta sürer, bazıları da birkaç ay sürebilir.
- e Elektronik süreçler amaca göre tasarlanır ve her çeşit insanı ve grubu içerebilir.
- f Elektronik süreçler, geleneksel süreçler gibi mümkün olduğu kadar çok ve çeşitli çıktıya ulaşmak için tasarlanır. Bunlar bir bütün olarak ilişkilerin tesisinde ve geliştirilmesinde daha az başarılıyken, 'yumuşak' hedeflere ulaşmak için geleneksel süreçlerle birlikte kullanılabilir.

Şu anda Birleşik Krallık'ta, bilgi vermekte kullanılan web sitelerinden, paydaşların internet üzerinden konuştukları veya geleneksel katılımcı süreçlere benzeyen süreçlere katıldıkları daha etkileşimli süreçlere kadar, kullanılan pek çok elektronik yöntem vardır. En yaygın olarak kullanılan iki katılımcı süreç, İnternet Forumları ve Yapılandırılmış Şablonlardır. Aşağıda verilen nitelikler tüm elektronik süreçler için ortak.

Tanım: Elektronik süreçler, gereksinim duyulan sürecin doğasına göre farklı tür yazılım kullanırlar. İnternet forumları, örneğin, internet üzerinden doğrusal veya asenkron çalışan iş parçacıklarıyla iletişim kullanırlar. Bunlar, sözlü iletişimin kendiliğindenliğiyle yazılı iletişimin açık kayıtlarını birleştirerek insanların çevrimiçi tartışma yapmalarına olanak verir. Doğrusal ile iş parçacığına dayalı forumlar arasındaki fark, ilkinde konuşmaya ve iletişim kurmaya ağırlık verilerek tartışmanın kronolojik olarak listelenmiş olmasıdır. İş parçacığına dayalı forumlar birinci mesajla başlayan ve buna cevaplarla ilerleyen bir dizi mesajlaşma olarak bireysel tartışmalar sergilemektedir. Bu, daha çok konu temelli tartışmalar ve artan bilgi için kullanışlıdır.

Bu esnada yapılandırılmış şablonlar, kolaylaştırılmalı çalıştaylarda kullanılan yüz yüze yöntemlerin bir benzerini yapmak için tasarlanmış yazılımlar kullanılmaktadır. Katılımcıların, fikirlerle ilgili beyin fırtınası yapmalarına, meseleleri belirlemelerine, çözümleri önceliklendirmelerine ve danışma belgeleri hakkında yorum yapmalarına olanak sağlayan farklı şablonlar kullanılabilir.

İnternet iletişiminin nispeten resmi olmayan doğası hem müzakereyi hem de kamu vicdanı oluşturmayı teşvik etmektedir. Yapılandırılmış Şablon yaklaşımı, katılımcıların detaylı bir şekilde yorum yapmalarını ve süreci yürütenlerin yanıtları düzenleyip, sonuçları katılımcılara

kapsamlı ve şeffaf olarak hızlı bir biçimde sunmalarını sağlarken, aktif forumlardaki tartışmalar, belli grupların bir mesele hakkında ne düşündükleriyle ilgili karar alıcılara değerli bilgiler sunmaktadır.

Köken: İnternet Forumları, 1980'lerin ve 1990'ların ilk elektronik ilan panolarına dayanmaktadır. Yapılandırılmış Şablonlarsa, Dialogue by Design tarafından 2000'de geliştirilmiştir

Ne için kullanılıyor? Elektronik süreçler, karar-almaya girdi sağlamak ve gerçek toplantıların karşılaştığı grup büyüklüğü veya ulaşım mesafeleri sınırlamaları olmadan bilgi vermekte/toplamakta kullanılmaktadır. İnternet Forumları, katılımcıları başka bir şekilde iletişime geçemeyecekleri insanlara yönlendirerek, başka türlü var olmayacak topluluklar yaratabilmektedir. Yapısal Şablonlar da büyük boyutlardaki geribildirim toplanmasına, analiz edilmesine ve hızlı ve şeffaf bir şekilde katılımcılara sunulmasına imkân tanımaktadır.

Kim katılıyor? Katılımcı sayısı ve yeri konusunda elektronik süreçler çok esnek; ancak bu, herkesin internete kolay erişime sahip olduğu veya onu kolaylıkla kullanabildiği anlamına gelmemelidir. Organizatörlerin, katılım için alternatif yöntemler oluşturarak, 'bilgi teknolojilerine erişimde eşitsizliğin' katılımcılığı engellemediğinden emin olmaları gerekmektedir.

Maliyet: Bir elektronik süreç mekân ve yeme içme maliyetlerini azaltmakta; ancak bunların yerine kendi maliyetlerini koymaktadır. Bu maliyetler süreç tasarımını, teknoloji düzeneğini veya İnternet Forumlarında tartışmaları yönetecek bir moderatör çalıştırmayı içerebilmektedir. İnsanların çevrimiçi süreçlere katılmalarını sağlama maliyeti ve çabası çoğunlukla küçümsenmektedir: Süreç öncesinde katılımcıları arayıp bulmak ve dâhil etmek hâlâ gereklidir.

Zaman gereksinimi: Bazı elektronik süreçler, güncel bir olayı ya da durumu tartışmak için sadece birkaç ay mevcudiyetini sürdürürken, diğerleri sürekli olabiliyorlar.

Ne zaman kullanmalısınız?

- Neye ulaşmak istediğiniz hakkında net bir fikre sahipseniz;
- Büyük ve/veya çok dağınık bir grup katılımıyla ilgileniyorsanız;
- Katılımcılarınız diğer yöntemlere kıyasla çevrimiçi olarak daha rahat katılabiliyorlarsa;
- İnsanlara resmi olmayan bir 'sohbet' (chat) önermek istiyorsanız.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Herkesin sürece katılmasını sağlayamıyorsanız ya da kabul edilebilir alternatif katılım yöntemleri sunamıyorsanız;
- Birincil amacınız güçlü ilişkiler kurmaksa.

Karar-almada kullanılabilir mi?

- Hayır.

Güçlü yanları:

- Katılımcıların bir meseleyi kendilerine uygun bir zamanda tartışmalarına olanak sağlıyor (zaman ve mekân bakmadan);
- Süreçlerin isimsiz olması açık tartışmayı cesaretlendiriyor;
- Çok sayıda kişi katılabiliyor;
- (Toplantılarda görüşlerini dışa vuramayanlar gibi) diğer yöntemlerde rahat olmayanlara yardımcı oluyor.

Zayıf yanları:

- Tam tersi olması gerekirken, süreci teknoloji şekillendirebilir;
- Bilgi teknolojilerine erişimde eşitsizlik – interneti kullanma becerisine sahip olmayabilirler;
- Yazılı iletişim zaten marjinalleşmiş bazı gruplar için engel oluşturabilir;
- Moderasyon – moderasyonsuz İnternet Forumları genellikle kaotiktir; ama isimsiz ve anlaşılmaz moderatorler de katılımcıları hayal

- kırıklığına uğratabilir;
- Herhangi bir karmaşıklık, kayıt gibi, katılıma engel oluşturabilir;
  - Genellikle karar-vericilerin katılımı yetersizdir.

Aşağıdakileri sağlayabilir:

- Kararlar için genel giriş;
- Katılımcılar arasında fikirlerin enformel paylaşımı;
- Katılımcılar arasında gelişen ilişkiler/Topluluk oluşturma (bazı durumlarda).

Aşağıdakileri sağlayamaz:

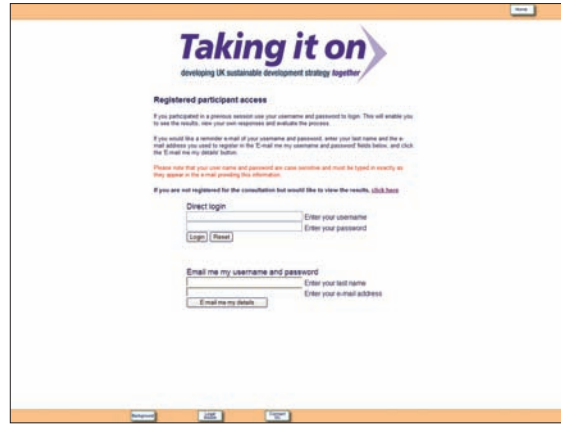
- Güçlendirilmiş katılımcılar;
- Katılımcılar arasında güçlü ilişkiler.

Örnek: Birleşik Krallık sürdürülebilir kalkınma stratejisi 'Taking it on' danışma faaliyeti

'Taking it on – BK sürdürülebilir kalkınma stratejisini birlikte geliştirelim' [projesine] yönelik internet danışma faaliyeti, Nisan 2004'te başlayıp Temmuz 2004'e kadar devam etmiştir.

İnternet danışma faaliyeti iki şekilde yapılmıştır. 'Genel Erişim' danışma süreci, halk temsilcilerinin ve ilgili tüm kuruluşların istişare belgelerindeki sorulara çevrimiçi olarak yanıt vermelerine olanak sağlamıştır. Bu süreç 12 hafta boyunca açıldı, sonunda sonuçlar toplandı ve yanıtlar incelenmesi için web sitesinde yayınlandı. Bu işlem, 444 katılımcıdan 8.149 yanıt topladı.

Bu halka açık süreçle beraber, görüşlerini iki aşamada sunmak amacıyla sürdürülebilir kalkınmayla ilgili kuruluşların ve bireylerin bir kesitini temsil eden bir 'Sanal Panel' oluşturuldu. İlk aşamada, panelden belgedeki sorulara yanıt vermeleri istendi. Bu işlem 151 katılımcıdan 2.904 yanıt elde etti. Geçici sonuçların karşılaştırılmasının ardından, katılımcılardan, daha önceki yanıtlarına dayanarak sonraki soruları yanıtlamaları istendi.

İletişim Dialogue By Design

Ambassador House, Brigstock Road, Thornton Heath, Surrey, CR7 7JG
 Telefon 020 8683 6602
 Faks 020 8683 6601
 E-posta facilitators@dialoguebydesign.com
 Web www.dialoguebydesign.co.uk

Yayınlar:

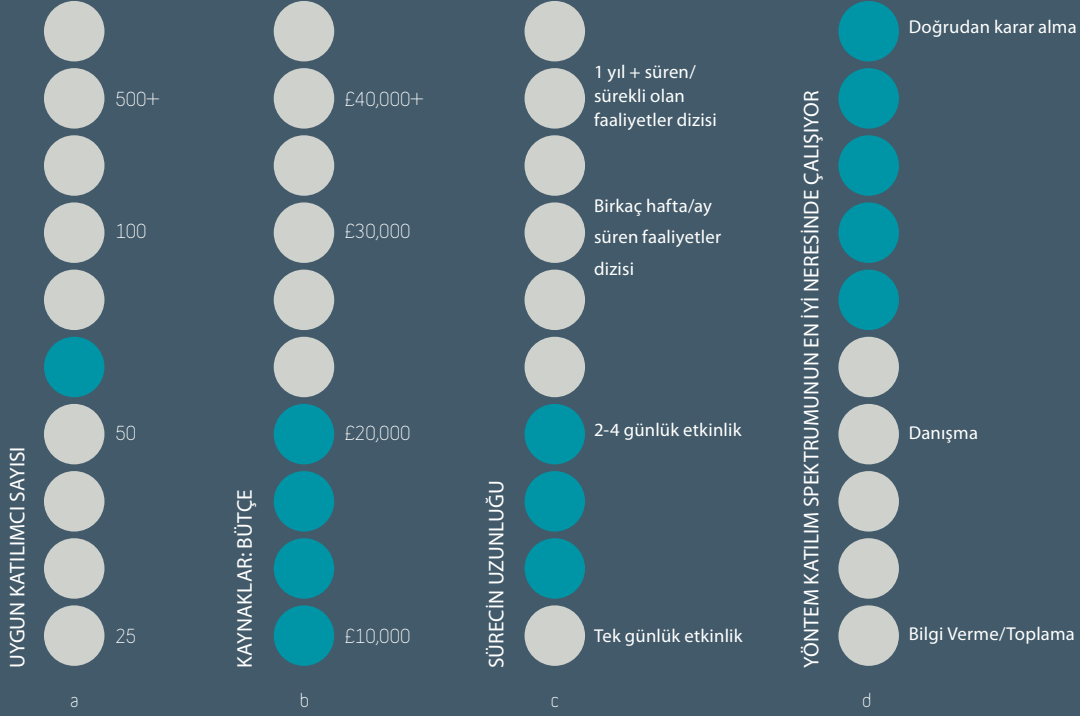
Coleman, S., Hall, N. and Howell, M. (2002), *Hearing Voices: The Experience of Çevrimiçi Public Consultations and Discussions in UK Governance*, Hansard Society, London.
 Local E-Democracy National Project (2005), *What Works: Key Lessons From Recent E-Democracy Literature*, Local E-Democracy National Project Available at www.e-democracy.gov.uk/documents/retrieve.asp?pk_docu ment=260&pagepath=http://www.e-democracy.gov.uk/knowledgegepol

İnternet kaynakları

www.cabinetoffice.gov.uk/e-government
 Cabinet Office, –E-democracy Unit
www.edemocracy.gov.uk
 Local E-Democracy National Project
www.oii.ox.ac.uk
 Oxford Internet Institute.

Geleceği Arama

(Future Search)

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
  - Paydaş Temsilcileri
  - Demografik Temsilciler
  - Belirli Kişiler
- e

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

- Mevcut Fikirlerin Haritası
  - Bilinçli Fikirlerin Haritası
  - İyileştirilmiş İlişkiler
  - Paylaşılan Vizyon
  - Yeni Fikirler
  - Yetkilendirilmiş Katılımcılar
- f

Notlar
a İdeal sayı 64'tür.

Geleceği Arama Konferansı, bir topluluğun veya kuruluşun geleceği için paylaşılan bir vizyon oluşturma yöntemidir. İdeal olarak iki buçuk gün süren ve çok iyi planlanmış bir sürece, geniş bir grup katılımcı dâhil olmaktadır.

Tanım: Bir Geleceği Arama konferansı, ele alınan konu hakkında güç veya bilgiye sahip oldukları ya da sonuçlardan etkilendikleri için seçilen büyük bir paydaş grubunu üye olarak almaktadır. İdeal olarak, sekiz paydaş grubundan gelen sekizer kişiden oluşan 64 kişiyi içermektedir. Bu tür gruplara örnek olarak sağlık hizmetleri kullanıcıları, gençler ve mağaza sahipleri verilebilir. Katılımcılar, ideal olarak iki buçuk gün; ama bazen de bir gün süren çok iyi planlanmış bir sürece katılırlar.

Köken: Örgütsel gelişim. Yaklaşık olarak 40 yıl önce Birleşik Krallık'tan çıkmışsa da Marvin Weisbord ve Sandra Janoff tarafından ABD'de geliştirilmiştir.

Ne için kullanılıyor: Gerçekleşmesini sağlayacak enerjiyle birlikte paylaşılan bir vizyon oluşturmakta.

Kim katılıyor? Ele alınan konu hakkında güç veya bilgiye sahip oldukları ya da sonuçlardan etkilendikleri için seçilen paydaşlar.

Maliyet: Genellikle 5.000£ ile 20.000£ arasında.

Zaman gereksinimi: İdeal olarak iki buçuk gün; ancak bazı zamanlarda bir ya da iki gün de yeterli olabiliyor.

Ne zaman kullanmalısınız?

- Tüm paydaşlardan taahhüt istediğinizde;
- En önemli şey enerji yaratmak olduğunda.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- 'Sistemin tamamını odada bir araya getirmeye' hazır değilseniz. Bazı paydaşlar eksik olursa çalışmayabilir.
- Eğer görev dayatılırsa, mesela bir finansör tarafından ve bu görev, odadaki insanların en tutkulu oldukları mesele değilse.

Karar almada kullanılabilir mi?

- Evet.

Güçlü yanları:

- Meselede menfaati olan herkes odada bulunur ki bu da bilgi ve fikirlerin zengin bir karışımının yapılmasını sağlar;
- Eğer tüm paydaşlar kendilerini bağlı hissederlerse, plana göre hareket edilebilir;
- İnsanlar bir mesele hakkında ne düşündüklerine ek olarak ne hissettiklerini de keşfetmek konusunda cesaretlendirilirler;
- Faaliyet, katılımcıların, diğerlerinin gündemlerini anlamalarına ve bunların değerini bilmelerine yardımcı olmak üzere tasarlanır ki bu da paylaştıkları ortak zeminin genişlemesine katkı sağlar. Paylaşılan bir vizyon oluşturulabilirse, bunun, katılımcıları gelecek için esinlendireceği umulur;
- İnsanlar, tüm sistem mevcut olduğunda, diğer insanlarla ortak zemin belirlendiğinde, paylaşılan bir vizyon oluşturulduğunda ve somut faaliyetler üzerinde anlaşıldığında karmaşık meselelerin çözüldüğünü gördükleri zaman genellikle daha enerjik hale gelirler.

Zayıf yanları:

- Organizasyon için çok zamana ve enerjiye ihtiyaç duyulur;
- Katılımcıların enerjisini ve heyecanını katılmayanlara aktarmak zor olabilir;
- Organizatörler bitkin düştüklerinde çalışma gruplarını

desteklemek için dikkatli takibe ihtiyaç duymaktadır.

Aşağıdakileri sağlayabilir:

- Enerji;
- Paylaşılan vizyon;
- Eylem.

Aşağıdakileri sağlayamaz:

- İyi takip yapılarının eksikliğinde eylem;
- Katılımcıların yaşamlarının merkezinde olmayan bir mesele.

[İletişim Open Futures](#)
[10 West Savile Road, Edinburgh EH16 5NG](#)
[Telefon 0131 668 4377](#)
[Faks 0131 668 4379](#)
[E-posta k@napuk.demon.co.uk](#)
[Web www.openfutures.com](#)

[İnternet kaynakları](#)
[www.futuresearch.net](#)
[Future Search Network \(International\)](#)

[Yayınlar](#)
[Weisbord, M. & Janoff, S. \(2000\), Future Search, An Action Guide to Finding Common Ground in Organizations and Communities, Berrett-Koehler, San Francisco](#)
[Weisbord, M. \(ed.\) \(1993\), Discovering Common Ground: How Future Search Conferences Bring People Together to Achieve Breakthrough Innovation, Empowerment, Shared Vision and Collaboration, Berrett-Koehler, San Francisco.](#)

Örnek: Hitchin geleceği arama

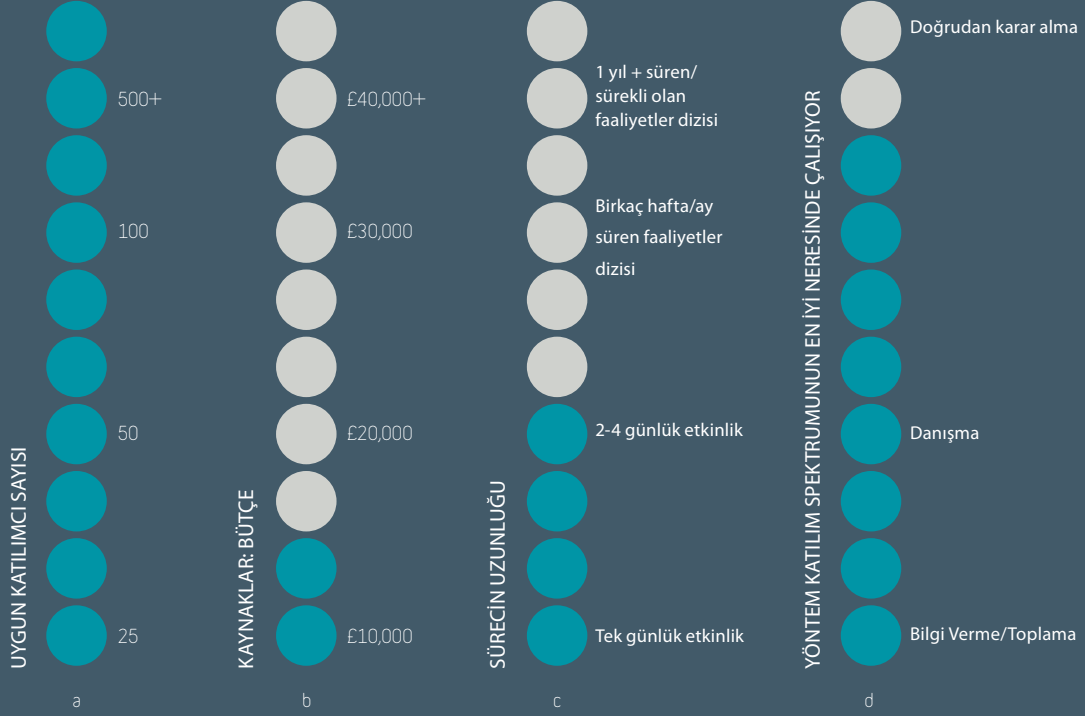
Hitchin, Hertfordshire'daki bir pazar kasabasıdır. Geleceği arama konferansı, kasabada bir bütün olarak bakılan 'Bütünsel Yerleşim Stratejisi'nin yaratılmasının bir yolu olarak seçilmişti. Konferans 1995 yılında kasabadaki bir okulda gerçekleştirildi ve iki günden fazla sürdü.

Geleceği arama [konferansında] aşağıdakilerin de dâhil olduğu birkaç konuda çalışma grubu oluşturuldu:

- Bisikletçiler için yolları ve tesisleri içeren bir ulaşım planı;
- Sosyal gruplar ve tesisler rehberi;
- Arazi kullanımı rehberleri;
- Gençlere ve etnik azınlıklara yönelik imkanlar için kaynak.

Faaliyetin ardından Hitchin halkı, Hertfordshire'a 10.000 ev yapılması önerisiyle ilgili yanıtlarını değiştirdiler. Buna yalnızca karşı çıkmak yerine, uygulamaya yönelik alternatif üretmeye başladılar.

Açık Alan Teknolojisi

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
  - Paydaş Temsilcileri
  - Demografik Temsilciler
  - Belirli Kişiler
- e

- Mevcut Fikirlerin Haritası
  - Bilinçli Fikirlerin Haritası
  - İyileştirilmiş İlişkiler
  - Paylaşılan Vizyon
  - Yeni Fikirler
  - Yetkilendirilmiş Katılımcılar
- f

Notlar

- c Bu, üzerinde anlaşılan eylemlerin takibi için gerekli olan zamanı kapsamıyor.
e Açık Alan kimin katılabileceği konusunda bir hayli esneklik.

Açık Alan Teknolojisi'nin yerine, genellikle kısaca "Açık Alan" olarak kullanılır. Sınırsız sayıda katılımcının merkezi bir tema etrafında kendi tartışmalarını şekillendirmelerine olanak veren bir toplantı çerçevesidir. Çok dinamik ve hem eylem taahhüdü hem de heyecan yaratmada iyidir.

Tanım: Açık Alan çalışmalarının, katılımcıların bir toplantıyı yürütmek için sorumluluk almak istedikleri konuların belirlenmesi amacıyla çağırılmaları gibi merkezi bir teması vardır. Bu konular, aynı zamanda uygun odalara ve zaman dilimlerine göre paylaşılır. Daha fazla tartışma konusu önerilmediğinde de katılımcılar, katılmak istediklerine kaydoluyorlar. Açık Alan, karşılıklı çıkar tarafından bir arada tutulan çok akıcı ve dinamik bir iletişim kurmaktadır. Eğitilmiş bir moderatör faydalı olabilir, özellikle de katılımcılar daha iyi planlanmış toplantı yöntemlerine alışkın olduklarında.

Açık Alanın temel ilkeleri şunlardır:

- Kim gelirse gelsin, bu kişiler doğru kişilerdir (en iyi katılımcılar meseleye ilgi duyanlar ve katılmayı özgürce seçenlerdir);
- Ne zaman başlarsa başlasın, bu zaman doğru zamandır (Açık Alan hem formel oturumlar sırasında hem de arasında yaratıcılığı cesaretlendirmektedir);
- Ne zaman biterse bitsin, bitmiştir (işin yapılması katı takvimlere uyulmasından daha önemlidir);
- Ne olursa olsun, o olabilecek tek şeydir (beklentilerinizi bırakın ve tüm dikkatinizi şu anda burada olanlara verin).

Açık Alan ayrıca "Law of two feet" kullanılmaktadır – eğer katılımcılar kendilerini öğrenmedikleri ya da katkı sağlayamadıkları bir durumda bulurlarsa, farklı bir oturuma katılma

veya kendi başına düşünmek için ara verebilme hakkına sahiptir. Günün sonunda, action points ile beraber tüm tartışmalarla ilgili iyi raporlar yazılması önemlidir. Geribildirimler ve uygulamaya yönelik yapılar/planlar, etkinliğin ardından önerileri ileriye götürmekte önemlidir.

Köken: Kurumsal Gelişim. Açık Alan Teknolojisi, 1980'lerin ortalarında kurumsal gelişim danışmanı olan Harrison Owen'ın konferanslarına katılan insanların, resmi oturumlara kıyasla kahve molalarında daha enerjili ve yaratıcı olduklarını keşfetmesinin ardından yaratıldı. Açık Alan, bu resmi olmayan rahat atmosferi, net bir amaç sahibi olmakla birlikte yeniden yaratacak şekilde yapılandırılmıştır.

Ne için kullanılıyor: Daha fazla yapılandırılmış toplantılar tarafından bastırılan yaratıcılığın canlandırılmasında ve görevler arası işbirliği, kendini yöneten takımlar, ortaklık oluşturma, uyumsuzluk çözümü, strateji geliştirme ve uygulama gibi yeni tür iş ilişkileri kurulmasında iyidir.

Kim katılıyor? Açık Alan sayı ve katılımcıların doğası konusunda epey esnek. Bir avuç insandan 2000 kişiye kadar farklı sayıda insanlarla yürütülebilir.

Maliyet: Duruma göre değişmektedir. Bu yaklaşım çok ucuza mal olabilir; ancak tüm katılımcıları bir veya birkaç eşmerkezli daireye yerleştirebilecek alana sahip bir mekâna ihtiyaç duymaktadır.

Zaman kısıtı: Esnek, bir etkinlik genellikle bir ila beş gün arasında sürmekteyse de tek bir etkinlik olarak da yürütülebilir.

Ne zaman kullanmalısınız?

- Büyük ve çeşitli gruplar

katıldıklarında;

- Bir mesele hakkında yaratıcı düşünceye ihtiyaç duyduğunuzda;
- Açık bir tartışma ve ortak kararlar istediğinizde;
- Sonuçlar üzerinde sahiplik yaratmak istediğinizde;
- Daha iyi iş ilişkileri kurmak istediğinizde;
- Net bir amaca sahip olunmasını istediğinizde.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Toplantının yönetimi üzerindeki kontrolünüzü kaybetmek istemediğinizde;
- Öneriler doğrultusunda ilerlemeye hazırlıklı olmadığınızda;
- Belli bir yaklaşımın başarısı gerekirse.

Karar almada kullanılabilir mi?

- Evet.

Güçlü yanları:

- Çok esnek bir süreç;
- Katılımcı yönelimli bir yaklaşım;
- Yaratıcılığı serbest bırakır.

Zayıf yanları:

- İnsanları belli bir sonuca yönlendirmede kullanılamaz.

Aşağıdakileri sağlayabilir:

- Yeni fikirler;
- Katılımcılar arasında yeni ve geliştirilmiş ilişkiler;
- Sahiplenme;
- Paylaşılan vizyon;
- Eylem/enerji.

Aşağıdakileri sağlayamaz:

- Önceden belirlenen, belli ve öngörülebilir sonuçlar.

Örnek: Nottinghamshire Sağlık Hizmetleri USH Güveni Etkinliği 2002

Nottinghamshire Sağlık Hizmetleri USH Güveni, aralarında hizmetten yararlananların, bakıcıların ve sağlık personelinin de bulunduğu 120 kişiyle bir Açık Alan etkinliği gerçekleştirdi. Amaç, Nottinghamshire'daki sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi için öncelikler belirlemektir. Açık Alan kullanılarak, insanların kendi fikirlerini öne sürmeleri sağlandı ve [böylelikle] tartışma açık ve esnek oldu.

Etkinliğin kolaylaştırıcısı işe, katılımcılara Açık Alan'ı tanıtarak başladı. Katılımcılar tarafından, alternatif tedavi yöntemlerinden akut müdahalelere kadar bir dizi konu ortaya atıldı. Günün geri kalan kısmında, gruplar kendi seçtikleri konuları tartışmak amacıyla bir araya geldiler. Tartışmanın önemli noktalarını, gerekli olan eylemin ne olduğu ve bunun ileriye götürülmesinden kimin sorumlu olduğunu içeren geribildirimler herkesin okuması için odada dolaştırıldı.

Günün sonunda her katılımcıya en önemli buldukları konuları önceliklendirmeleri için üç kırmızı yıldız verildi. Akut müdahaleye alternatiflerin araştırılması, sağlık hizmeti için yapılan ulaştırmaya finansman sağlanması ve hizmetlerin ve hizmet sunumunun kültürel denetimi önerilen iyileştirmeler arasındaydı. Şimdiye kadar gerçekleştirilen uygulamalar sağlık hizmeti için ulaştırmanın sağlanmasını ve faydalanıcıların ve bakıcıların beceri merkezinin kurulmasını içermektedir.

[İletişim Paul Sanguinazzi, Nottinghamshire Healthcare Trust](#)
Telefon 0115 993 4545

[Uygulayıcılar](#)
[İletişim Romy Shovelton, Wikima](#)
Telefon 020 7229 7320
[Web www.wikima.com](#)

[Çevrimiçi kaynaklar](#)
[www.openspaceuk.com](#)
[UK Portal on Open Space](#)

[Yayınlar](#)
Owen, H.A. (1997) *Open Space Technology. A Users' Guide*, San Francisco, Berrett-Koehler

Katılımcı Değerlendirme

(Participatory Appraisal)

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
  - Paydaş Temsilcileri
  - Demografik Temsilciler
  - Belirli Kişiler
- e

- Mevcut Fikirlerin Haritası
  - Bilinçli Fikirlerin Haritası
  - İyileştirilmiş İlişkiler
  - Paylaşılan Vizyon
  - Yeni Fikirler
  - Yetkilendirilmiş Katılımcılar
- f

Notlar

- b** Sürecin uzunluğuna ve dış uzmanlık ihtiyacına bağlı olarak büyük değişiklik gösteriyor. Maliyet öncelikle eğitimden ve sonrasında normal personel zamanı veya gönüllülere desteklerden oluşmaktadır.
- c** Katılımcı Değerlendirme yöntemlerini tek seferlik faaliyetlerde kullanmak mümkünse de çevrimsel ve sürekli bir süreç olarak tasarlanmıştır.
- d** Katılımcı Değerlendirme yalnızca bir araştırma aracı olarak kullanılmamaktadır; yöntemlerin ulaşılabilir doğası onun fikir toplamak için bir araştırma aracı olarak oldukça çok kullanılmasına yol açmıştır. Bazı durumlarda bu, Katılımcı Değerlendirmenin kabul edilebilir kullanımı olabilir; ancak iyi bir şekilde uygulandığında önemli ve geniş tabanlı analizleri ve topluluklar içinde karar almayı kolaylaştırma potansiyeline sahiptir.
- e** Yeterli düzeyde katılanların bir toplumdaki geniş yelpazedeki insanları temsil ettiklerinin kontrol edilmesi gerekmektedir – yaş, cinsiyet, coğrafya, ırk, inanç vs. Dişlanmış veya ötekileştirilmiş belli gruplar için farklı faaliyetler veya toplantılar düzenlemek gerekebilir.

Katılımcı Değerlendirme (KD), ortak bilginin geliştirilmesi için çabalayan ve halk hareketlerini cesaretlendiren geniş bir yetkilendirme yaklaşımıdır. Özellikle diğer katılımcı yöntemleri caydırıcı veya karmaşık bulan katılımcılar için faydalı olan pek çok görsel tabanlı yöntemi kullanmaktadır.

Tanım: Katılımcı Değerlendirme terimi, yerel halkın, organize eden bir kuruluşun yardımcı olması, dinlemesi ve öğrenmesi sayesinde kendi önceliklerini belirlemesini ve gelecekle ilgili kendi kararlarını vermesi sağlayan bir dizi yaklaşımı tanımlamaktadır. Geçmişleri ne olursa olsun herkesin katılabilmesini sağlayan ve günlük hayatta karşılaştıkları yerlerde kullanılabilen görsel ve esnek araçlar kullanmakta ve böylelikle de genellikle toplantılara katılma konusunda isteksiz olan gruplara karşı çekiciliğini artırmaktadır.

Sürecin başında KD genellikle eşleştirmeye (mapping) odaklanmaktadır. Süreç ilerledikçe katılımcılar ortak zeminde buluşmaya başlıyorlar ve sonuçta bu, yeni planların geliştirilmesine ve uygulanmasına öncülük ediyor. Dahası iyi kolaylaştırılan (facilitated) bir süreç, farklı ihtiyaçlara ve düşüncelere sahip kişileri meseleleri keşfetmeleri amacıyla bir araya getirebilir. Böylelikle ileriye götürmek için eylemlerin önceliklendirilmesi bilinçli ve fikir birliğine dayalı bir konumdan gelebilir. Dışarıdakiler – teknik danışmanlar ya da eylem planlaması için önemli bilgiler alacak olan karar-alıcılar – meseleleri tartışmak ve müzakere etmek amacıyla dâhil edilebilirler.

KD kolayca erişilebilen araçlar kullandığından sıklıkla öncelikler ve eylemlerle ilgili karar alınmasına yardımcı olmayan çıkarıcı, bilgi verici bir çalışma olarak kullanılması yaygın olarak karşılaşılan bir sorundur. Bu,

ya kolaylaştırıcılardan kaynaklanan kötü uygulama sorunudur ya da mevcut sürecin kısıtlarından – karar alıcıların daha derinlemesine ve güçlendirici bir sürecin geliştirilmesi yönünde taahhütte bulunmamasıyla birlikte – kaynaklanmaktadır.

Köken: Uluslararası Kalkınma. Katılımcı Değerlendirme Afrika ve Asya’da geliştirildi ve tüm dünyada kullanıldı. Ne var ki bu, onu tanımlamak için çok sayıda kafa karıştıran kısaltmanın kullanılmasına neden oldu: Örn. KD (Katılımcı Değerlendirme), KÖE (Katılımcı Öğrenme ve Eylem) ve KKD (Katılımcı Kırsal Değerlendirme). Katılımcı Değerlendirmeyi tercih ettik; çünkü bu Birleşik Krallık’ta yaygın.

Ne için kullanılıyor: Adına rağmen değerlendirme için çok az kullanılıyor. İdeal olarak bunun araştırma, öğrenme ve ortak eylemden oluşan sürekli bir çevrim olması gerekiyor. Bu yaklaşımın uzun dönemli hedefi insanları, sorularını kendi başlarına analiz edip çözmeleri için yetkilendirmek ve onlara imkân vermektir. Kısa vadede Katılımcı Değerlendirme yerel öncelikler ile meselelerin kavranışını eşleştirmekte kullanılabilir.

Kim katılıyor? Büyük veya küçük gruplar halinde yerel halktan insanlar. Herkesin aynı yerde ve zamanda buluşması gerekmediği [ve] çok büyük bir mekâna ihtiyaç duymadığından çok sayıda kişiyi dâhil edebilir. KD’nin temel prensibi ‘kim katılmıyor’ sorusunu sormak ve toplumun normalde görüşmelere katılmayan üyelerinin süreç tarafından aktif olarak dâhil edilmesini sağlamaktır.

Maliyet: Süreci yürütecek kişilerin Katılımcı Değerlendirme yaklaşımları ve değerleri konusunda düzgün bir biçimde eğitilmeleri gerektiğinden başlangıçta maliyetli olabilir. Gene

de eğer yerel topluluğun üyeleri yaklaşımları kendileri öğrenir ve kendilerinden daha emin olurlarsa, dış destek almanın maliyeti azaltılabilir.

Zaman gereksinimi: Katılımcı Değerlendirmeden mümkün olanın en fazlasını almak için devamlı bir süreç olması gerekir.

Ne zaman kullanmalısınız?

- Kontrolü topluluğun ele almasını istediğinizde;
- Eylemlerinizi yerel bilgiye dayandırmak istediğinizde;
- Topluluğun çok farklı üyelerine ulaşmak istediğinizde.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Hızlı sonuç almak istediğinizde.

Karar almada kullanılabilir mi?

- Evet.

Güçlü yanları:

- İyi yönetilirse, son derece kapsayıcı, esnek ve yetkilendirici (empowering) olabilir;
- Yerel halktan araştırmacılar tarafından üretilen bilginin son derece güvenilir olduğu kanıtlanmıştır. Bu bilgi, belirtilerin ötesinde sorunların altında yatan meselelerin belirlenmesine ve aşılmasına yardımcı olabilir;
- Topluluk üyeleri bir süreci kolaylaştırmaları için eğitildiklerinde bu kapasite gelecekte kullanılmak üzere topluluk içinde kalıyor;
- KD, süreç boyunca başka teknikleri tamamlayabilen ve onlarla birlikte kullanılabilen yaratıcı ve esnek bir yaklaşımdır. Örneğin, genel bilgiler bir araya getirildikten sonra, süreç Açık Alan yöntemlerini kullanarak belli meselelerle ilgili yapılan grup tartışmalarına veya geniş halk toplantılarına odaklanabilir;

— Belli gruplara ulaşmak veya belli meseleleri keşfetmek amacıyla katılımcı sanat ve drama tekniklerini kullanabilir.

Zayıf yanları:

- Süreci yürütenlerin aralarındaki eğitimi ve deneyimi küçümsemiyor;
- Oluşturulması pahalıya mal olabilir;
- Tam anlamıyla etkili olması

için KD çalışmaları, tek seferlik faaliyetlerden daha fazlasına ihtiyaç duymaktadır ki bunun da finanse ve organize edilmesi zordur;

— Ayrıca çok sayıda etkinliğin malzemelerini düzenlemek zor ve zaman alıcı olabilir.

Aşağıdakileri sağlayabilir:

- Güçlendirilmiş katılımcılar;
- Katılımcılar arasında daha iyi

ilişkiler;

- Yerel bilginin ve önceliklerin güvenilir ve geçerli bir eşleştirmesi;
- Eylem/Enerji;
- Fikir birliği/paylaşılan vizyon.

Aşağıdakileri sağlayamaz:

- Hızlı sonuçlar.

[İletişim Electric Palace](#)
156a High Street, Bloxwich, Walsall, WS3 3JT
Telefon 01922 477499
Faks 01922 492616
E-posta pa@electric-palace.co.uk
Web www.patrainin.co.uk

[İletişime geçilebilecek diğer kurumlar](#)
Institute of Development Studies
University of Sussex, Brighton BN1 9RE
Telefon 01273 606261
Faks 0131 668 4379
E-posta ids@ids.ac.uk
Web www.ids.ac.uk
Scottish Participatory Initiatives
Woodbush Studio, Woodbush Brae, Dunbar, EH42 1HB
Telefon 01368 860 060
E-posta info@scottishparticipatoryinitiatives.co.uk
Web www.srds.co.uk/spi

[Çevrimiçi kaynaklar](#)
www.oxfamgb.org/ukpp/sid
[Yayınlanmış kaynakların, KD kullanan ve eğitim veren kuruluşların bağlantılarının bulunduğu Oxfam UKPP internet sitesi](#)

[Yayınlar](#)
Caldwell, C., McCann, G., Flower, C. and Howie J. (2003), *Have you been PA'd?*, Oxfam GB, Oxford. Available at www.oxfam.org/ukpp/resources
Pretty, J., Guijt, I., Thompson, J. and Scoones, I. (1995), *Participatory Learning and Action: A Trainers Guide*, IIED, London
PLA Notes (Journal) Available Çevrimiçi at www.iied.org/sarl/pla_notes/index.html

Örnek: Walsall Katılımcı Değerlendirme Ağı 1998-2005

Katılımcı Değerlendirme (KD) yöntemi ve yaklaşımı ilk kez 1998 yılında bir grup gençle üreme sağlığı konusunda çalışmak amacıyla Walsall'da uygulandı. Projenin elde ettiği başarı, Walsall Katılımcı Değerlendirme Ağı'nın geliştirilmesine yol açtı. Ağ son yedi senede 40'in üzerinde kuruluşla çalıştı ve bir tam zamanlı ağ koordinatörü çalıştırdı. Sağlık personeline ve hizmet kullanıcılarına eğitim verilmesi için gerekli olan finansman, Walsall Pct/Sağlık Müdürlüğü'nün de dâhil olduğu birkaç kaynaktan sağlanmaktadır. Ağ, 2005 yılına gelindiğinde KD yöntemi konusunda, daha sonra bu yaklaşımı kendi alanlarına uyarlayacak olan 400'den fazla kişiye eğitim verdi ve KD yaklaşımını 30'dan fazla danışma projesinde kullandı.

Ağ, çok sayıda kuruluşu ve girişimi, Supported Housing, Asian Care, Women's Refuge, Young Peoples Forum, Resident Representative Committees ve Mental Health Schemes'i kapsayan Caldmore Area Housing Association bünyesindeki müşteriler, üyeler, halk ve çalışanlarla angaje olmak için KD yöntemini kullanmaları için destekledi. Diğer girişimler de The Walsall Disability Forum'un gelişimindeki hizmet kullanıcılarına desteği içermektedir.

OXFAM'ın Walsall KD Ağı ile ilgili yaptığı değerlendirme, [süreç içerisinde] yer alan herkesin KD Ağı'nı olumlu bulduğunu ve kendi işlerinde ve yaşamlarında uygulanabilecek yaklaşımlar öğrendiğini ortaya koydu.

Katılımcı Stratejik Planlama

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
- Paydaş Temsilcileri
- Demografik Temsilciler
- Belirli Kişiler

- Mevcut Fikirlerin Haritası
- Bilinçli Fikirlerin Haritası
- İyileştirilmiş İlişkiler
- Paylaşılan Vizyon
- Yeni Fikirler
- Yetkilendirilmiş Katılımcılar

Notlar

- a Bu yöntem 50 civarında kişiden oluşan gruplara ayrılan büyük sayıda katılımı içerebilir.
- c Tipik olarak iki günlük bir etkinlik, 6 ay sonra da takip edilmesi tavsiye edilir.
- e Katılımcılar, kendi oluşturdukları planı uygulayacak kişilerle aynı olmalıdır.

Katılımcı Stratejik Planlama, bir topluluğun ya da çalışma grubunun, gelecekteki birkaç yıl içinde topluluklarının veya kuruluşlarının nasıl gelişme göstermesini istediklerini hep beraber dile getirebilmelerini sağlayan bir fikir birliği sağlama yaklaşımıdır.

Tanım: Bu, dört aşamalı bir yaklaşımdır. İlk olarak, grup, kuruluşun ya da topluluğun gelecek vizyonunu belirler. Ardından, vizyonlarına ulaşmada karşılarına çıkabilecek çelişkileri veya engelleri ifade ederler. Üçüncü aşamada, engelleri aşıp vizyona ulaşmada yardımcı olabilecek stratejik yönler üzerinde anlaşılır. Son aşama uygulamanın planlanmasıyla ilgilidir: İlk yılda ne yapmalıyız ve son olarak, ilk üç ayda ayrıntılı olarak ne yapmalıyız.

Her aşama, fikir geliştirmek için beyin fırtınasının, ortaya çıkan anlayışları keşfetmek için kümelemenin ve her bir kümede varılan fikir birliğini ayırt etmek için adlandırmanın dâhil olduğu bir fikir birliği çalıştay süreci kullanılmaktadır. Her çalıştay bireysel, küçük gruplar halinde çalışma ve grubun tamamının bir arada çalışması yöntemlerinin birleşiminden oluşmaktadır.

Dışarıdan ya da içeriden olabilen, eğitilmiş ve deneyimli bir kolaylaştırıcıya (iki kişiden oluşan bir takım tercih edilir) ihtiyaç duyulmaktadır. Her iki durumda da sürecin planlanması sırasında kolaylaştırıcı gibi gruptaki diğer kişilerin de katılması gerekmektedir. Mekân, katılımcıların hem birbirlerini hem de kolaylaştırıcıyı rahatça duyabilecekleri ve görebilecekleri aydınlık ve iyi akustiğe sahip bir mekân olmalıdır. Büyük ve düz bir duvar boşluğu alanı, katılımcıların kartlarda yazılı olan düşüncelerini organize etmek için en uygun olan yerdir.

Köken: 30 yıldan fazla bir süre boyunca dünyanın farklı yerlerindeki yerel topluluklarla çalışarak geliştirildi. Şu anda gönüllü kesim, kamu sektörü ve özel sektörde yaygın olarak kullanılmaktadır. Katılımcı Stratejik Planlama, Katılım Teknolojisi (KT) gibi yaygın olarak bilinen grup kolaylaştırma yöntemlerinden biridir.

Ne için kullanılıyor: Bir grubun, nereye ulaşmak istedikleri ve bu yere nasıl ulaşacakları konusunda bir fikir birliğine varmasında yardımcı olmakta kullanılıyor.

Kim katılıyor? Tipik aralık 5 ila 50'dir; ancak bundan daha az ya da fazla olabilir. Yöntem topluluğun ya da kuruluşun tüm seviyelerinden gelen katılımcılardan oluşan karışık bir grupla iyi çalışır. Kapsayıcı olacak şekilde tasarlandı, bu nedenle çok çeşitli katılımcılar süreçte yer alabilir. İyi okuma yazma bilmeyen kişilerin desteğe ihtiyacı olabilir.

Maliyet: Eğitilmiş ve deneyimli iki kolaylaştırıcıdan oluşan bir takımın iki günlük maliyeti genellikle 2.000-4.000£ arasındadır. Buna hazırlık, kolaylaştırma ve belgelemeye ek olarak bir mekan, yeme içme, seyahat, board ve konaklama dâhildir.

Zaman gereksinimi: İki günlük bir etkinlik ile birlikte 6 ay sonrası için tavsiye edilen bir takip (follow-up).

Ne zaman kullanmalısınız?

- Sahiplik ruhu ve bir grup taahhüdü yaratmak istediğinizde;
- İleriye dönük bir fikir birliği yaratmak istediğinizde.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Hiyerarşik durumlarda, grubun kararlar almasına ve bunları ileriye taşımaya yönelik üst [yönetim] bir taahhütte bulunmadığında.

Karar almada kullanılabilir mi?

- Evet.

Güçlü yanları:

- Esnek ve çoklu-uygulanabilir; Farklı bir grubun anlaşmaya varmasını sağlayan çok hızlı bir yöntem;
- Hem işitsel hem de görsel tercihlere sahip kişilere yönelik çalışıyor;
- Katılımcılar çoğunlukla süreci ve sonuçları ilhan verici buluyorlar.

Zayıf yanları:

- Eğitilmiş ve deneyimli kolaylaştırıcılara ihtiyaç duyar;
- İktidardakiler tarafından önceden sahiplenilmeli ya da taahhütte bulunmalıdır;
- Hem söz konusu günde hem de sonrasında çok çalışma ve sorumluluk gerektirir;
- Tüm önemli paydaşların odada bulunması gerekir.

Aşağıdakileri sağlayabilir:

- Katılımcıların bir kuruluşun ya da topluluğun nereye gitmesini istediği hakkında net bir fikre sahip olmalarını;
- Gidilecek yön hakkında fikir birliği;
- İşlerin yapılacağına ilişkin taahhüt;
- Daha güçlü takım olma duygusu.

Aşağıdakileri sağlamaz:

- İnce ayrıntı.

Örnek: Ponders End, Kuzey Londra'da Katılımcı Stratejik Planlama

Going for Green and the Ponders End Kalkınma Forum'u, Katılımcı Stratejik Planlamadan, daha geniş [bir çalışma olan] Ponders End Sürdürülebilir Şehirler Projesi'nin bir parçası olarak yararlandı. Projenin amacı, Ponders End sakinlerine ve halkına yerel ekonomik, toplumsal ve çevresel kaygılarını konuşmaları ve yaşam kalitelerini yükseltmeleri için yetkilendirmek ve olanak sağlamaktı. Etkinlik ICA'nın kolaylaştırıcılığında Ekim 2010'da gerçekleştirildi: ICA (Kültür İşleri Enstitüsü, BK). [Etkinliğe Ponders End] sakinlerinden, yerel grupların ve iş çevrelerinin temsilcilerinden, hizmet sağlayıcılardan ve Endfield Council yöneticilerinden oluşan 22 katılımcı katıldı.

Stratejik planlamanın 'merkezi sorusu' şuydu: "Üç yıl sonra Ponders End'de neler olmasını istiyorsunuz?"

İlk oturum, katılımcılardan üç yıl sonrasında Ponders End'de görmeyi arzuladıkları belli başarılı belirlemeleri istenen bir vizyon çalıştaydı. Bu aşama, bireysel beyin fırtınası ile başladı ve küçük grup tartışmaları ile devam etti. Başarı için geliştirilen fikirler, grubun fikir birliğini yansıtacak şekilde sütunlar halinde düzenlenip başlıklar verilmeden önce, yeniden tartışıldı ve grubun tamamı tarafından netleştirildi.

Sonraki çalıştayda, önceki sürecin aynısı uygulanarak, katılımcılardan kendileri ile vizyonları arasında duran engelleri ve bariyerleri belirlemeleri istendi. Sorunun belirtileri yerine altında yatan sebepler üzerinde düşünmeleri için teşvik edildiler.

Bunu takiben, engelleri aşım vizyonlarını gerçekleştirebilmeleri için halkın ne tür çalışmalar yapılması gerektiği sorusunu yönelten bir stratejik yönler çalıştay düzenlendi.

Son aşamada bu çalışmalar yeniden ele alındı ve halkın gelecekteki on iki ayda yapılmasını istediği çalışmaların yer aldığı bir uygulama planıyla önceliklendirildi. Son olarak da katılımcılar önceden belirlenen ve geçici ekip liderlerinin anlaştığı farklı görevlerle ilgili sorumluluk aldılar.

Yerel Community Development Trust için bu süreç, ilerisi için değerli bir referans noktası olarak işlev gördü. Trust [bu sayede] üzerinde anlaşımış plan doğrultusunda toplum faaliyetleri ve altyapısı için iddialı bir proje sundu ve kaynak bulabildi.

[İletişim The Institute of Cultural Affairs UK \(ICA:UK\)](#)
PO Box 171, Manchester, M15 5BE
Telefon 0845 450 0305
E-posta top@ica-uk.org.uk
Web www.ica-uk.org.uk

[Çevrimiçi kaynaklar](#)
www.openspaceuk.com
[UK Portal on Open Space](#)

[Yayınlar](#)
Owen, H.A. (1997) [Open Space Technology. A Users' Guide](#). San Francisco, Berrett-Koehler

Gerçek için Planlama

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
- Paydaş Temsilcileri
- Demografik Temsilciler
Representatives
- Belirli Kişiler

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLEİ

- Mevcut Fikirlerin Haritası
- Bilinçli Fikirlerin Haritası
- İyileştirilmiş İlişkiler
- Paylaşılan Vizyon
- Yeni Fikirler
- Yetkilendirilmiş Katılımcılar

Notlar

c Bir model kullanan tek bir Gerçek için Planlama oturumu yarım günlük bir etkinlik olabilirse de bu, sürecin sadece bir kısmını oluşturur. Etkinlik öncesinde hazırlık, sakinlerin katılımı, model oluşturulması ve tanıtım için zaman ayrılması gerekeceği gibi sonrasında da önceliklendirme ve eylemin planlanması için zaman gerekecektir. Sürecin takibi ve değerlendirmesi de ayrıca önemlidir.

d In the British Isles Planning for Real®, The Neighbourhood Initiatives Foundation'in tescilli markasıdır. Bu nedenle Gerçek için Planlama faaliyetleri düzenlemek isteyen herkesin önceden onlarla irtibata geçmesi gerekmektedir. (Bkz. web sitesi: www.nif.co.uk)

Katılımcılar yerel bölgelerinin üç boyutlu (3D) bir modelini yaparlar ve şehirlerinin gelişim yollarıyla ilgili öneriler getirirler. Ardından bunları gruplar halinde önceliklendirirler ve karar-vericiler için bir eylem planı oluştururlar.

Tanım: Gerçek için Planlama faaliyetleri, (eye-catching) dikkat çekici-üç-boyutlu modelleri kullanmalarıyla ünlüdür. Bu modeller Gerçek için Planlama sürecinin yalnızca bir kısmını oluşturmaktadır. Topluluk üyeleri genellikle en başından itibaren süreç için uygun bir mekân ve alan hakkında karar vermek için dâhil edilirler. Bir mahallenin modeli sürecin sahiplenilmesi için genellikle yerel halkın kendisi tarafından yapılır. Katılımcı sayısı ve niteliğine göre bir dizi etkinlik gerçekleştirilir. Bazı zamanlarda, gençler gibi diğer türlü eşit şartlarda katılamayabilecek olan belli gruplar için farklı etkinlikler düzenlenir.

Katılımcılar, bölgede yaşamaları sayesinde edindikleri bilgileri modele doğrudan yeni kartlar yerleştirerek öneri getirmekte kullanıyorlar. Burada hem ortak önerilerin yazılı olduğu hazır kartlar (300 civarında) hem de katılımcıların kendilerinin doldurması için boş kartlar var. Bu öneriler daha sonra küçük gruplar halinde Şimdi, Yakında ve Sonra şeklinde öncelik sırasına konuluyor. Sonuçta oluşan bu listeler, karar-vericilerin ileriye götürmek, değerlendirmek ve uygulamakla görevlendirildikleri Eylem Planının temelini oluşturuyor. Eğer toplum sunumda, izlemede ve değerlendirmede yer alırsa Eylem Planı'nın uygulanması daha kolay olur.

Köken: Yerel Planlama/Toplumsal Kalkınma – 1970'lerde geleneksel planlama görüşmeleri tarafından caydırılan topluluk üyelerini kapsamak için geliştirilen bir

modeldir. O zamandan beri uluslararası ölçekte pek çok farklı yerde kullanılmaktadır.

Ne için kullanılıyor: Gerçek için Planlama yerel halkın, kendilerini etkileyen meselelere aktif olarak katılımına imkân vermektedir. Gerçek için Planlama özellikle planlama, mahalle yenilenmesi ve kapasite gelişimi için uygundur.

Kim katılıyor? Bir Gerçek için Planlama sürecinin odağındakiler yerelde ikamet edenlerdir. Herkesin aynı anda ve aynı yerde katılması zorunlu olmadığından, kişi sayısı sınırlaması yoktur. Bölgenin geleceğiyle ilgilenen diğer paydaşlar da katılabilirler.

Maliyet: Büyük oranda katılımcı sayısına ve gerekli olan mekânın büyüklüğüne bağlıdır (modeli ve katılımcıları barındırabilecek anlamlı büyüklüğe sahip bir mekâna ihtiyaç vardır). Ayrıca eğitilmiş bir kolaylaştırıcıya ihtiyaç duyulmaktadır. Üç boyutlu modeller genellikle okullar ya da yerel gruplar tarafından yapılır ve genellikle pahalı değildir.

Zaman gereksinimi: Toplantıların dışında bir de yerel katılımcıların ilgilerini harekete geçirmeniz gerekmektedir. Eylem Planını takip, süreçten çıkan kararlara göre birkaç aydan birkaç yıla kadar sürebilir. Yerel gruplar veya okullar kullanılırsa modellerin yapımı birkaç ay sürebilir.

Ne zaman kullanmalısınız?

- Kararların yerel öncelikleri yansıtmasını istediğinizde;
- Yerel desteği harekete geçirmek istediğinizde;
- Heyecan yaratmak istediğinizde.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Önemli karar-alıcılar sahiplenmediğinde;
- Zaman ve/veya personel

sıkıntınız olduğunda.

Karar almada kullanılabilir mi?

— Evet.

Güçlü yanları:

- Normalde katılmayacak olan insanlar tarafından beğenilen dikkat çekici ve eğlenceli bir yaklaşım;
- Modellerin sözel ve yazılı yeteneklere olan ihtiyacı azaltması, katılımcılarının bazılarının İngilizceyi ana dil olarak konuşmadığı zamanlarda yöntemi kullanışlı hale getiriyor;
- İhtiyaçları karşılaştırmadan dile getirmenin bir yolu.

Zayıf yanları:

- Düzgün bir şekilde yardım sağlanmazsa büyük gruplarla çalışmaya alışkın olanlar [sürece] hâkim olabilir;
- Genellikle yerel düzeye odaklanır, büyümek zor olabilir;
- Modelin hazırlık süreci ve sonuçların analiz edilmesi ve katılımcılara geribildirim zamanı zaman alabilir.

Aşağıdakileri sağlayabilir:

- Yerel karar almaya toplumun katkısını;
- Diğer durumlarda genellikle dışarıda bırakılan katılımcıların dâhil edilmesini;
- Sahiplenme ve heyecan;
- Bir bölgenin geleceği için paylaşılan vizyon.

Aşağıdakileri sağlayamaz:

- Daha geniş bir stratejinin bir parçası olmadıkça bölgesel veya ulusal düzeydeki karar almaya katkı.

Örnek:Wolverhampton'da Gelecek için Planlama

Whitmore Reans in Partnership (WRiP), Wolverhampton'daki toplumsal kuruluşları geliştirmek ve desteklemek için Dunstall and Whitmore Reans Neighbourhood Management ile birlikte çalışan bir toplum ağıdır. WRiP 2003 yazında, yerel ihtiyaçları ve öncelikleri net olarak görebilmek amacıyla Neighbourhood Initiatives Foundation'dan eğitim ve destek olarak Gerçek için Planlamanın kullanıldığı büyük çaplı bir danışma çalışması gerçekleştirdi. Bu süreçten elde edilen bilgiler daha sonra bölge için yapılan Yerel Eylem Planının geliştirilmesinde kullanıldı. Gönüllülerin ve görevlilerin hazırlık aşamasındaki muazzam çabası sayesinde Gerçek için Planlama etkinliği büyük bir başarıyla gerçekleştirildi. Yerel katılımcılar 3 boyutlu modele 1500 öneri sundular ki buna etkinliğin bir parçası olarak yerel okul öğrencileri tarafından sunulan 2000'in üzerinde fikir ve konu dâhil değildir. Pek çok ajans sonuç olarak başka danışma çalışmaları da sağladılar.

Görüşmelere katılan yerel halk daha sonra danışma aşamasında toplanan bilgilerin öncelik sıralamasına konulması toplantılarına davet edildi. Katılım düzeyi yine iyiydi ve neyin yapılması gerektiği konusunda toplum net bir sahiplik duygusuna sahipti.

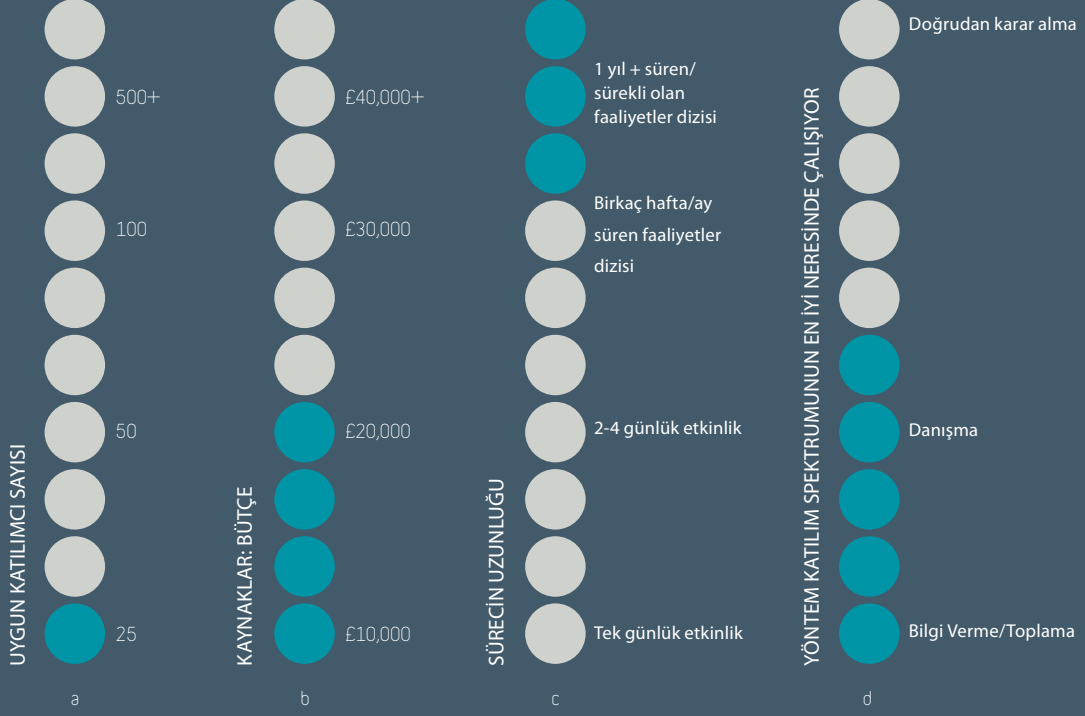
Oluşturulma şeklinin bir sonucu olarak Whitmore Reans Yerel Eylem Planı, gerçek meselelere, önceliklere ve çalışmalara odaklanan kusursuz ve ayrıntılı bir araçtır. Plan yapılacak çalışmaları, yer alacak ajansı veya hizmet sunucusunu ve zaman çizelgesini listelemektedir. Yerel halkın katılımı, bilginin şeffaf olmasını ve onların önceliklerine odaklanmasını garanti altına almaktadır.

Whitmore Reans'daki Gerçek için Planlama süreci halkın yönetime katılımının ulusal çapta bir iyi örneği olarak kabul edilmiştir.

[İletişim The Neighbourhood Initiatives Foundation](#)
[The Poplars, Lightmoor, Telford, TF4 3QN](#)
[Telefon 0870 770 0339](#)
[Faks 01952 591771](#)
[Web \[www.nif.co.uk\]\(http://www.nif.co.uk\)](#)

Kullanıcı Panelleri

(User Panels)

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
  - Paydaş Temsilcileri
  - Demografik Temsilciler
  - Belirli Kişiler
- e

- Mevcut Fikirlerin Haritası
  - Bilinçli Fikirlerin Haritası
  - İyileştirilmiş İlişkiler
  - Paylaşılan Vizyon
  - Yeni Fikirler
  - Yetkilendirilmiş Katılımcılar
- f

Kullanıcı panelleri, hizmet kullanıcılarının bir hizmetin kalitesi ya da bununla bağlantılı bir başka konuda yaptıkları sürekli toplantılardır. Hizmet kullanıcılarının ilgi alanlarını ve önceliklerini belirlemelerine yardımcı olurlar ve sorunların ve gelişme fikirlerinin önceden belirlenmesine öncülük ederler.

Tanım: Kullanıcı panelleri genellikle çalıştay şeklinde gerçekleştirilir ve en başından itibaren amacın ve katılımcıların katılımı için gerekli olan zamanın net bir şekilde ortaya konulması önemlidir. Panel üyeleri ile karar-alıcılar arasında geribildirimler için açık hatlar olması gerekmektedir.

Köken: Piyasa araştırması. Paneller odak grupları gibi araçlardan geliştirilmiştir ve 'En İyi Değer' gibi politika hedeflerinin yayılması, kullanıcıların planlamada yer almasından elde edilen faydanın ve kullandıkları hizmetlerin sunumunun daha fazla takdir edilmesini sağlamıştır.

Ne için kullanılıyor? Kullanıcıların deneyimleri ve hizmetlerle ilgili beklentileri hakkındaki görüşlerini almakta ve değişikliklere ve önerilere verdikleri tepkileri ölçmekte kullanılmaktadır. Ayrıca iyileştirmeler için fikir almada ve geliştirmede kullanılabilir.

Kim katılıyor? Bir Kullanıcı paneli, katılımcılar arasında etkileşim sağlayabilmek için nispeten küçük olmalıdır, sekiz ila on iki arasında bir sayı uygundur. Bazı kuruluşlar büyük bir kullanıcı havuzu oluşturmakta ve böylelikle bu havuzdan belirli bir konuda danışılmak üzere küçük gruplar oluşturabilmektedirler. Bu grupların, engelli kişiler veya etnik azınlıklar gibi bazı kullanıcı alt gruplarını yansıtmaları hedeflenebilir.

Panel üyeleri farklı yöntemlerle

seçilebilir, yöntemlerden bir tanesi, üyeleri süreç içerisinde ilan etmektir; ayrıca potansiyel Panel üyeleri, hemşireler ya da öğretmenler gibi hizmet kullanıcılarıyla çalışan kişiler tarafından önerilebilir ya da hizmetle ilgilenen bir kuruluşun üyeleri olabilirler. Panele çok çeşitli hizmet kullanıcılarını dâhil etmeye çalışın. Panel üyeleri, panelde sonsuza kadar kalmamalıdır; çünkü bir süre sonra katılımcılar hizmet sunumu kuruluşu hakkında çok bilgili oluyor ve onunla bir tutulabiliyorlar, bu da diğer kullanıcıların güvenini kaybetmelerine yol açabiliyor.

Maliyet: Panelin tarafsız bir şekilde kolaylaştırılması ve panel üyelerinin en azından harcamalarının karşılanması gerekir. Toplantılara ücretsiz ulaşım sağlanması da uygun olabilir, özellikle de hizmet kullanıcıları yaşlılar veya sağlık hizmeti alanlarsa. Bir panelin maliyetini tahmin etmek zordur. Bu, kurum içi kolaylaştırma olup olmadığına, grubun toplandığı yere, grubun büyüklüğüne ve nasıl toplandığına bağlıdır.

Zaman gereksinimi: Kullanıcı panelleri genellikle sürekli (zaman geçtikçe katılımcılar değiştirilse de). Bir personelin Panele destek vermesi gerekmektedir. Temsilcilerin daha büyük kullanıcı gruplarına geri dönmeleri için zaman verirsiniz Panelin hesap verebilirliği ve güvenilirliği artabilir.

Ne zaman kullanmalısınız?

- Öğrenme güçlüğü çekenler, gençler ve yaşlılar gibi pek sesi çıkmayan kişilerde işe yarıyor;
- Hizmet sunanlarla alanlar arasında iki yönlü diyalog kurmanın iyi bir yoludur;
- Hizmetlerle ilgili yeni yaklaşımlar veya önerilerin test edilmesi için bir mekanizma;
- Yüzeyle çıkan sorunları belirleyebilir.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Kullanıcı panelleri sadece hizmet sunanlar ve planlayanlar çalışmayı desteklediğinde ve geribildirim sağlamaya istekli olduklarında kullanılmalıdır;
- Kullanıcı panelleri kullanıcı geribildirimlerini almanın tek yolu olmamalıdır.

Karar almada kullanılabilir mi?

- Hayır.

Güçlü yanları:

- Değişiklikler zamanla izlenebilir;
- Çoğu insan tercüman yardımıyla katılabilir;
- Çözüm odaklı;
- Panel üyeleri konular hakkında iyi bilgilendirilirler.

Zayıf yanları:

- Zaman alıcı/uzun vadeli taahhüt gerektirir;
- Panel genellikle temsili değildir;
- Az sayıda kişi gruba hâkim olabilir;
- Hizmetlerden faydalanmayanlarla ilgili ihtiyaçları dikkate almayabilir.

Aşağıdakileri sağlayabilir:

- Kullanıcı bakış açısı;
- Planların ve fikirlerin test edildiği bir mekanizma;
- Nispeten hızlı geribildirim;
- Kullanıcılarla sürekli diyalog.

Aşağıdakileri sağlayamaz:

- İstatistiksel bilgi;
- Yönetimin taahhüdü.

Örnek: Fife Şehri Kullanıcı paneli (Age Concern Scotland)

Age Concern Scotland'ın Fife Kullanıcı panelleri, 1992'de güçsüz yaşlılardan oluşan bir Panel oluşturmayı ve onlara, kendilerine bağımsız bir yaşam biçimi oluşturmalarına yardımcı olan hizmetlerin sunumunu etkileme şansı sunmayı amaçlayan bir proje olarak başlatıldı.

Panel üyeleri 70 yaşını aşmış, dışarı çıkmakta güçlük çeken; ancak bir destek almayan ve çeşitli kamusal bakım hizmeti alan kişilerdir. Fife'de on üç yıl boyunca her birinde en fazla sekiz yaşlı üyenin olduğu 7 Panel oluşturuldu. Panel üyelerinin yaş aralığı 70-101'dir. Yaşlıların gündelik deneyimleri paylaşılıp tartışılırken sağlık hizmetleri, sosyal bakım, konut, ulaşım, bilgi edinme, sosyal etkinlikler vb. birçok konu ele alındı.

Bir personelin yardımı ve bir diğeri de (ya da bir gönüllünün) öne sürülen meselelerin tam olarak yansıtılması için not tutması sayesinde gündemi yaşlıların kendileri yönetir. Fife Meclisi'nden ve NHS (Ulusal Sağlık Hizmetleri) Fife'den hizmet planlayıcılar ve sunucular, Panel üyeleri tarafından ilgili oldukları meseleleri tartışmak amacıyla düzenli olarak davet edilirler. Paneller, bu ajansların danışma sürecinin onaylanmış bir kısmıdır ve ayrıca BK çapında araştırmacılarla da çalışır.

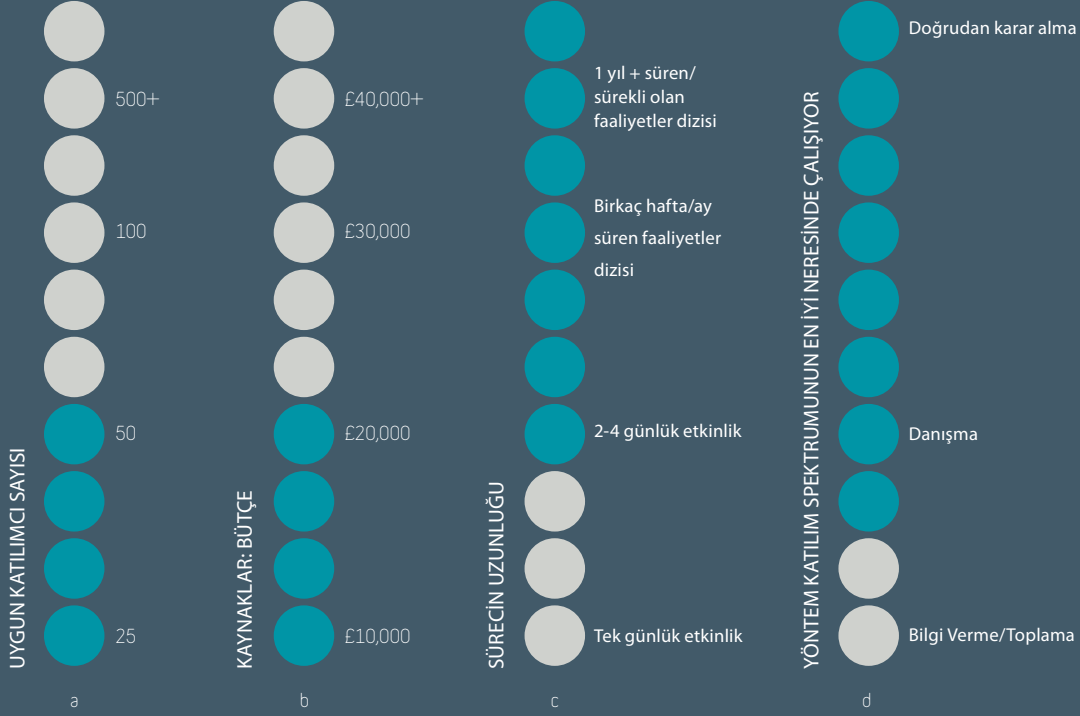
Panel toplantıları resmi değildir ve Fife'deki hizmet sunumunu etkileyebilecek etkili kullanıcılara sahiptir. İki örnek, Evde Bakım hizmeti verilen müşteriler için geliştirilmiş temizlik hizmeti ve Hastaneden taburcu etmenin iyi uygulamasıdır.

[İletişim Jessie Watt, Age Concern Scotland](#)
Causewayside house, 160 Causewayside, Edinburgh, EH9 1PR
Telefon 01592 204 273
Web www.ageconcernscotland.org.uk

[Yayınlar](#)
[National Consumer Council \(2002\), Involving Consumers: Everyone Benefits, National Consumer Council, London. Available at \[www.ncc.org.uk/involvingconsumers/involving_consumers.pdf\]\(http://www.ncc.org.uk/involvingconsumers/involving_consumers.pdf\)](#)
[National Consumer Council \(2004\), User Power: The Participation of Users in Public Services, National Consumer Council, London. Available at \[www.ncc.org.uk/publicservices/user_power.pdf\]\(http://www.ncc.org.uk/publicservices/user_power.pdf\)](#)

Gençliğin Yetkilendirilmesi

KATILIMCILAR AŞAĞIDAKİLERDEN OLUŞMALI

- Kendi Kendilerini Seçen
- Paydaş Temsilcileri
- Demografik Temsilciler
- Belirli Kişiler

YAKLAŞIMIN ÜRETMEDE BAŞARILI OLDUĞU SONUÇ TÜRLERİ

- Mevcut Fikirlerin Haritası
- Bilinçli Fikirlerin Haritası
- İyileştirilmiş İlişkiler
- Paylaşılan Vizyon
- Yeni Fikirler
- Yetkilendirilmiş Katılımcılar

Notlar

- c Gençlerle bir defaya mahsus olarak angaje olmak mümkündür; ancak güçlendirilmiş katılımcıların gerçek yararı uzun bir süreçte ortaya çıkar.
- e Belli katılım süreçlerine ve onun amaçlarına bağlıdır.

Gençleri karar almaya dâhil etmenin nedenleri halkın genelinin güçlendirilmesinden farklı değildir. Yine de gençlerin katılımını farklı kılan belli özellikler vardır. Gençliğin yönetime katılımı yöntemleri oldukça farklıdır; ancak bu yöntemlerin hepsi de gençlerin yaşamlarını etkileyen kararlara katılma hakları olduğu düşüncesiyle desteklenmektedir.

Tanım: Gençlerin yönetime katılımı hızlı bir biçimde büyüyen bir alan olmakla birlikte kullanılan yöntemlere gelindiğinde birleşik bir alan değildir. Gençleri dâhil etmenin bir iyi yolu yoktur. Daha önce bölüm 4.4'te belirtilen tekniklerin birkaçı kullanılabilir, örneğin, gençlik panelleri veya genç yurttaş jürileri. Bu tekniklerin tanıtımları burada yinelenmeyecektir. Onun yerine, gençler bir sürece dâhil edildiklerinde dikkat edilmesi gereken hususlara odaklanacağız.

Gençlik yaklaşımlarının kısa vadeli hedefleri çoğunlukla diğer yaklaşımlarla aynıdır; ancak gençliğin katılımı genellikle yetkilendirmenin üzerinde durmaktadır. Gençlerin oy kullanmaya ve parti politikalarına karşı ilgisizlikleri (ancak kendilerini ve toplumlarını etkileyen meselelere değil), gençleri karar almaya daha fazla dâhil etme girişimlerinde bir hızlanmaya yol açtı.

Gençleri dâhil eden pek çok girişim, şekil ve içerik açılarından daha az biçimlendirilmiş olmaya dikkat etmektedir. Gençler sıkı zaman çizelgelerinden sıkılabirler ve onlara zorunlu sonuçlar olmadan ciddi bir biçimde ilgilendikleri meselelerde tartışmaları için zaman verilmesi yaratıcılığı artırabilir.

Bir gençlik girişiminin mevcut siyasi kurumlarla ne kadar yakın olması gerektiği konusunda zıt görüşler vardır. Bazıları, pek çok gencin çekici bulmayacağı bir nevi parti siyasetine çekilmelerinin önlenmesi için gençli konseyleri ve benzeri girişimler ile otoriteler

arasında mesafe olması gerektiğini düşünmektedir. Bağımsızlık, yaratıcı bir sürecin sağlanmasının bir yolu olarak görülmektedir. Diğerleri ise yerel meclislerle diğer kurumlar arasındaki yakın ilişkilerinin genç katılımcılarının etkisini maksimize etmek için gerekli olduğunu savunuyorlar.

Köken: Çocuk Haklarına Dair BM Sözleşmesi, Birleşik Krallık'taki gençlerin yönetime dâhil edilmesinde önemli bir etken olmuştur. Son beş yılda proje sayısı ve büyüklüklerinde tatmin edici artışlar gerçekleşmiştir.

Ne için kullanılıyor: Daha önce belirtildiği gibi Gençliğin Yetkilendirilmesinin ardındaki değerler ve hedefler diğer katılım türlerinden çok farklı değildir. Böyle olunca da gençler pek çok farklı neden dolayısıyla yönetime dâhil edilebilirler. Hizmet kullanıcıları olarak hizmet kalitesinin artırılması için danışılabilirler, gençler genellikle suç oranlarını düşürmek için yapılan projelerde hedeflenmişlerdir ve gençleri dâhil etmenin açık hedefi, artan bir biçimde yurttaşlar olarak ihtiyaç duydukları becerilerin ve değerlerin geliştirilmesi olarak belirtilmektedir.

Kim katılıyor? 'Gençlik' teriminin sınırları belirsizdir. Tüm gençlerin ortak görüşlere ve deneyimlere sahip olduğunu düşünmek basit bir hatadır; ancak gençler arasında kültürel ve etnik arka planlar söz konusu olduğunda ciddi farklılıklar vardır. Evsiz gençler, tedavi altındaki gençler ve engelli gençler gibi belli grupların katılımı çok zor olabilir ve bunların dâhil edilebilmesi için hedeflenen çabalara ihtiyaç vardır.

Maliyet: Ölçeğe, hedeflere ve süreye göre çok çeşitlidir. Projelerinizde genç katılımcılarının önceliğini azımsamamanız gerekmektedir birlikte

her zaman kaynak ve uygun staff time anlamında destek alın.

Zaman gereksinimi: Genç yurttaş jürileri gibi gençliğin yönetime katılım yöntemlerinin bazıları kısa sürerken, gençlik meclisleri gibi diğerleri uzun sürmektedir. Gençliğin Yetkilendirilmesi gibi hedefler daha uzun süreçler gerektirmektedir.

Ne zaman kullanmalısınız?

- Gençlere katılmaları için diğer yaş gruplarıyla aynı şansın tanınması gerekir;
- Katılımcı çalışmaları, tipik "gençlik meseleleri" ile sınırlandırmayın. Gençlerin de çevre, suç ve barınma gibi daha "temel" meselelerde söyleyecek çok şeyi var.

Ne zaman kullanmamalısınız?

- Ne yazık ki gençlerin yetenekleri pek çokları tarafından azımsanmaktadır. Bunun bir sonucu olarak gençliğin yönetime katılımı projeleri bazen yapmacık ve patronluk taslayıcı olabiliyor. Gençliğin katılımı konusunda ciddi değilseniz hiç yapmamanız daha iyidir;
- Gençler güzel sözleri kolayca desteklerler ve yönlendirildiklerini ve kullanıldıklarını anladıklarında da hayal kırıklığına uğurlar. Bu hayal kırıklıkları sadece tekil projeleri değil, tüm gençlik katılımını etkiler.

Karar almada kullanılabilir mi?

- Evet.

Güçlü yanları:

- Gençlerin katılımı çok olumlu bir deneyim olabilir;
- Gençler ciddiye alındıklarını hissedersen bir sürece enerji ve heyecan katarlar;
- Gençleri kendilerini ilgilendiren meselelerde eşit söz sahibi yapmak, kendi değerlerinin farkına varmalarına

katkıda bulunur ve sözel becerilerinin ve diğer yurttaşlık becerilerinin gelişmesini sağlayabilir.

Zayıf yanları:

- Genç katılımcılar arasında fire sayısı çok olabilir;
- Kapsayıcı olmak için çaba harcanmazsa, gençlerin kendileri tarafından seçilen gruplar belli gruplara karşı ön yargılı

olabilirler.

Aşağıdakileri sağlayabilir:

- Güçlendirilmiş katılımcılar;
- Kararları etkilemek için değerler ve önceliklerle ilgili bilgi;
- Geliştirilmiş ilişkiler;
- Heyecan;
- Sonuçlar üzerinde sahiplik hissi ve gurur.

Aşağıdakileri sağlayamaz:

- Hızlı sonuçlar.

Örnek: Tasarım Ekibi, Westminster London Borough: Geri dönüşüm programı ve defile 2005

Envision, 16-19 yaş grubundaki gençleri okullarda ve üniversitelerde kendi sosyal ve çevre projelerini geliştirmeleri konusunda destekleyen bir Londra yardım derneğidir. Okullarda gençlerden oluşan ekipler oluşturulur ve bu ekipler, birkaç yetişkin gönüllünün desteğiyle kendi projelerini geliştirmekte özgürdürler.

2005'te Westminster'daki yerel bir Envision ekibi, okullarındaki geri dönüşüm sistemini geliştirmeye karar verdi. Her sınıfa bir geri dönüşüm kutusu ile kafeteryanın dışında ve avluda yer alacak organik atık geri dönüştürücülerinden oluşan bir sistem için planlar yaptılar. Gençler için büyük kısmı kendi başlarına yaptılar; maliyetleri hesapladılar, öğrenci arkadaşlarına yönelik anketler hazırladılar ve planlarını yerel meclise sundular.

Yerel ekip geri dönüşüm fikrini tanıtmak amacıyla, dernekten para almanın ötesine geçerek gösterideki kıyafetlerin geri dönüştürülmüş malzemeden yapılacağı bir defile düzenlemeye karar verdiler. Bu tutkulu proje geri dönüştürülmüş malzemeden kıyafet yapmayı, mekânı ve öğrenci modelleri ayarlamayı, etkinliği tanıtmayı ve elde edilen gelirin nereye harcanması gerektiğini araştırmayı içeriyordu. Defile çok iyi geçti ve SOS Çocuklar Tsunami çağırısı için 1.000£ gelir elde edilmesini sağladı.

Ekte çalışmak katılımcılara yeni beceriler kattı ve yeteneklerine güven duymalarını sağladı.

İletişim Envision
Dennis.Geffen.Anexe_.St.Pancras.Gardens_.Camley.Street.London.NW1.0PS
Telefon 020 7974 8440
Faks 020 7974 8425
E-posta vision@envision.org.uk
Web www.envision.org.uk

Çevrimiçi kaynaklar
www.nya.org.uk/hearbyright/home.asp?cid=180&cats=215
[Hear.by.right.\(National.standards.for.Youth.participation\).www.childpolicy.org.uk](http://Hear.by.right.(National.standards.for.Youth.participation).www.childpolicy.org.uk)
4.Nations.Child.Policy.Network
www.carnegieuktrust.org.uk/cypi/home
[Carnegie.Young.People.Initiative.\(Includes.resources.for.participation.workers\)](http://Carnegie.Young.People.Initiative.(Includes.resources.for.participation.workers))

Yayınlar
[Dynamix.\(2002\).Participation.Spice.It.Up.Practical.Tools.for.Engaging.Children.and.Young.people.in.planning.and.Consultations.Save.the.Children.Fund.Cardiff](http://Dynamix.(2002).Participation.Spice.It.Up.Practical.Tools.for.Engaging.Children.and.Young.people.in.planning.and.Consultations.Save.the.Children.Fund.Cardiff)
[YouthBank.UK.\(2004\).Toolkit.YouthBank.UK.Leicester](http://YouthBank.UK.(2004).Toolkit.YouthBank.UK.Leicester)

Ekler

Ek 1: Involve

Involve, yeni halk katılımı türleri ile var olan demokratik kurumlar arasındaki bağlar üzerinde düşünmek ve eyleme geçmek amacıyla 2003 yılında kurulmuştur.

Arka plan

Ana akım politikalara ve formel demokratik kurumlara dahil olmak düşüğe geçmiştir. Hükümetler insanların rızası olmaksızın yönetemezler ve bu rıza karşılıklı anlayış, güven ve saygı eksikliği nedeniyle eski hükmünü yitirmiştir.

Aynı zamanda karar almada halk ve paydaş katılımına yönelik talep artmış ve katılımcı girişimlerin sayısı ve çeşidi ciddi biçimde artış göstermiştir. Görünürde demokratik katılım için bir hayli enerji var olmakla birlikte bu enerji formel demokratik yapılar ve kurumlar yerine dışı ararak çözülmeyen kalan yeni gerilimler ve anlaşmazlıklar yaratıyor.

Katılımcı faaliyet ve teorideki büyümeye karşın katılanların tümü arasında hala paylaşılan anlayış çok küçüktür. Katılımcı faaliyet genellikle birbirinden çok farklı olan pek çok disiplin ve sektörden meydana gelmiştir. Bu çıkarlar arasındaki etkili iletişim eksikliği, ortak bilgi fırsatlarını ve teori ve uygulamanın etkin bir şekilde gelişimini sınırlandırmıştır.

Amaçlar

Involve'un amacı, insanların hayatlarını etkileyen kararları daha etkin bir biçimde etkileyebilmelerini sağlayacak daha güçlü demokratik sistemler oluşturmaktır.

Bu amacına şu şekilde ulaşmayı planlamaktadır:

- Katılımcı süreçlere ilişkin anlayışı geliştirerek ve gelişen uygulamalara katkı sağlayarak;
- Katılımcı faaliyetlere pek çok farklı profesyonel, disiplin ve siyasi arkaplandan katılan kişiler arasındaki bağı geliştirerek ve alanın tamamı boyunca bütünlük duygusunun gelişimine katkı sağlayarak;
- Katılımcı faaliyetler ile demokratik kurumlar arasındaki ve içindeki gerilimleri belirleyerek ve yönlendirerek ve daha etkin ortak çalışmaya katkıda bulunarak.

Faaliyetler

Involve'un faaliyetleri üç ana alana odaklanmaktadır:

Ağ oluşturma: Involve şu anda işleri ve/veya ilgileri katılımçılık ve yetkilendirmeye ilgili olan kamu, özel ve gönüllü sektörlerinden 1000'in üzerinde kişiden oluşan enformel bir ağa sahiptir.

Involve, ilginç uygulamaları paylaşmak ve bunlar üzerinde düşünmek, politika ve uygulamanın temel meselelerini belirlemek ve ağ üyelerinin katılabilecekleri yeni çalışma temaları geliştirmek için ağ üleriyle çalışacaktır. Involve ağı, insanları bir araya getiren ve ilişki kurmalarına ve geliştirmelerine yardımcı olan, iletişimi geliştiren ve ortak çalışma fırsatlarını artıran bir dizi etkinlik ve faaliyet (web-tabanlı da dahil olmak üzere) aracılığıyla oluşturmayı amaçlamaktadır.

Araştırma: Involve'un araştırması, katılımcı çalışma hakkında yeni bulgu toplamak ve yaymak için tasarlanmıştır. Involve, Joseph Rowntree Charitable Trust ve the Home Office Renewal Unit tarafından finanse edilen iki önemli araştırma girişimini tamamlamıştır. Projelerin biri katılımcı çalışma alanını haritalandırdı. Diğeri de farklı katılım yöntemlerini ve tekniklerini değerlendiren yeni bir yöntem geliştirerek mevcut katılımcı uygulamayı gözden geçirdi. Her iki araştırma projesi de katılımcı yöntemleri kullandı ve Involve'un ağını oluşturmaya yardımcı oldu.

Mevcut araştırma çalışması, katılımcı faaliyetlerin 'gerçek maliyetini' değerlendirmek için bir modelin incelenmesini ve bilim ile halk katılımına gözden geçirmeyi içermektedir.

Yenilik: Involve, katılımcı uygulamanın gerilimlerini ve sınırlarını keşfetmek için fırsat sunan deneysel faaliyetler geliştirecektir. Örneğin, şu anda insanların, halkın nanoteknoloji ile ilgilenmesi için aradıkları farklı yolları gözden geçiren bir Sciencewise Projesini koordine etmektedir.

Involve nedir?

Involve, katılımcı çalışmayla ilgilenen bir grup uygulamacı ve araştırmacı tarafından kuruldu. İlk aşamalarda New Economics Foundation ve The Environmental Council tarafından desteklendi. Involve ağıyla yan yana çalışan az sayıda çalışanı, bir yönetim kurulu ve bir danışman grubuyla bağımsız bir yardım derneği olarak kaydedildi (2005'ten itibaren).

Ekip

Richard Wilson (Director), Edward Andersson (Researcher, Civil Renewal), Faye Scott (Researcher, Science), ve belli projeler için ihtiyaç duyulduğunda ek personel çalıştırıldı.

Yönetim

Geoff Mulgan (Chair), The Young Foundation; Andrew Acland, Dialogue by Design; Lee Bryant, Headshift; Ian Christie, Surrey County Council; Robin Clarke, Office for Public Management; Lindsey Colbourne, Sustainable Development Commission; Michelle Harrison, Henley Centre; Mike King, The Environment Council; Ben Page, MORI; Perry Walker, New Economics Foundation; Diane Warburton, Shared Practice.

Involve'a nasıl katılabilirsiniz?

Involve katılımçılık, yetkilendirme ve demokrasi meseleleriyle ilgilenen herkesin katılımını memnuniyetle karşılamaktadır. Lütfen bizimle iletişime geçin ve sizi Involve'un etkinliklerinden ve faaliyetlerinden haberdar olmanızı sağlamak için ağ veritabanımıza kaydedelim.

Involve 212 High Holborn, London, WC1V 7BF

020 7632 0142 / info@involving.org / www.involving.org

Ek 2:

Katılımcı Araştırma Projesinin Özeti

Bu doküman için yapılan çalışma 2004/05'te uygulanan ve mülakatlar, çalıştaylar, masa başı araştırma ve bir elektronik değerlendirmeden oluşan bir programı içermiştir. 134 kişi nihai dokümanın oluşturulmasına doğrudan dahil olmuştur.

Mülakatlar

Hazine ve Vatandaşlık Vakfı gibi çok çeşitli kurumlardan gelen kişilerin dahil olduğu 39 kişiyle mülakatlar yapıldı.

Kuruluş	Kişiler	Toplantı Zamanı
Audit Commission	Catherine Staite	24 Haziran 04
BBC	Peter Barron	14 Temmuz 04
BDOR Associates	Jeff Bishop	Haziran 04
Cabinet Office	Ian Johnson	10 Haziran 04
Centre of the Study of Democracy	Simon Joss	18 Ağustos 04
Citizenship Foundation	Tony Breslin	Temmuz 04
Commission for Patient & Public Involvement in Health	Fiona Ward	23 Ağustos 04
Department of Trade & Industry	Gary Kass	Haziran 04
Electoral Commission	Nicole Smith	10 Ağustos 04
Electoral Reform Society	Ken Ritchie	8 Haziran 04
Essex University	Albert Weal	5 Ağustos 04
Essex University	Paul Whitely	15 Ekim 04
Hansard Society	Ross Ferguson	15 Haziran 04
Home Office	Bernard Crick	9 Temmuz 04
Home Office – Civil Renewal Unit	Duncan Prime	15 Haziran 04
Institute for Public Policy Research	William Paxton	29 Haziran 04
Institute of Development Studies	John Gaventa	16 Temmuz 04
Institute of Ideas	Claire Fox	24 Haziran 4
Labour Party	Dr Tony Wright MP	21 Temmuz 04
Manchester University	Gerry Stoker	16 Haziran 04
MORI	Ben Page	18 Haziran 4
National Consumer Council	Saranjit Sihota	2 Ağustos 04
National Institute for Clinical Excellence	Ela Pathak-Sen	22 Haziran 4
New Local Government Network	Dan Corry	16 Temmuz 04
New Politics Network	Peter Facey	27 Temmuz 04
No 10 Policy Unit	Patrick Diamond	3 Ağustos 04
Oxford University	Stephen Coleman	2 Kasım 04
Oxford University	Prof. Steve Rayner	22 Temmuz 04
Public Management Foundation	Sue Goss	10 Ağustos 4
Renewal	Paul Thompson	8 Temmuz 04
Royal Society for the Arts	Susie Harries	22 Temmuz 04
Scarman Trust	Ray Sheath	22 Temmuz 04
Science Policy Research Unit	Andy Stirling	16 Temmuz 4
Strathclyde university	Geoff Fagan	6 Ağustos 04
The Royal Society	Darren Bhattachary	12 Ağustos 4
The Wellcome Trust	Roni Liyanage	4 Haziran 04
Treasury	Selina Chen	13 Temmuz 04
University of Durham	Fred Robinson	6 Temmuz 04
University of East Anglia	Tim O'Riordan	22 Haziran 04
Westminster University	Simon Joss	10 Ağustos 04

Çalıştaylar

2004 sonbaharında dört çalıştay düzenlendi: Ekim'in 22'sinde Manchester'da, Ekim'in 25'inde Newtown, Galler'de, Kasım'ın 5'inde Glasgow'da ve Kasım'ın 12'sinde Londra'da. Bu çalıştaylara, raporları Involve web sitesinde yer alan toplamda 57 kişi katıldı.

MANCHESTER, 22 Ekim 2004

Kuruluş	Kişi
Bradford University	Heather Blakely
ICA: UK	Anne Wilshin
ICA: UK	Martin Gilbraith
Independent Facilitator	Elizabeth McDonnell
Manchester City Council/LSP	Patrick Hanfling
PEANUT (Participation Evaluation Appraisal in Newcastle Upon Tyne)	
Northumbria University	Marilyn Doyle
Self Employed	Don Braisby
Y & N Regional Forum	Sarah Yorke

NEWTOWN, GALLER, 25 Ekim 2004

Kuruluş	Kişi
CFSW	Chris Johnis
Dynamix Ltd	Chris Duw
Environment Agency Wales	Ruth Tipping
Participation Cymru	Megan Evans
PAVO	Eironwy Davies
Rural Resources/ R4c	Steve Evison
Ymbarel/Barnardo's	Shon Devey

GLASGOW, 5 Kasım 2004

Kuruluş	Kişi
Civic Forum	Merlin Kemp
COSLA	David Jones
Heriot-Watt University	Harry Smith
Inclusion Scotland	Liz Ross
Independent Practitioner	Vikki Hilton
Landwise Scotland	Drennan Watson
LTS International	Kirstin Olsen
Oxfam UKPP	Adrian Girling
Oxfam UKPP	Charlotte Flower
Scottish Churches	
Parliamentary Office	Graham Blount
Scottish Executive	Alison Platts
Scottish Executive, Civil	
Participation Research Team	Vikki Milne
Scottish Mediation Network	Roger Sidaway
Scottish Participatory Initiatives (SPI)	Susan Guy
University of Strathclyde	Geoff Fagan

LONDRA, 12 Kasım 2004

Kuruluş	Kişi
Carl Reynolds Associates	Carl Reynolds
Centre for Public Scrutiny	Jane Martin
Citizenship Foundation/Uni. of Brighton	
Trust for the Study of Adolescence	Saskia Neary
Civil Renewal Unit Active	

Community Directorate	Duncan Prime
Delib	Chris Quigley
Development Focus Trust	Vicky Johnson
e-Government Unit Cabinet Office	Ian Johnson
Engage East Midlands	Krista Blair
Envision	Nick Nielsen
Home Office	Rachel Howell
IAF Europe 2001	Gary Austin
ICA: UK/Zebra Collective	Michelle Virgo
IPPR	Miranda Lewis
Joseph Rowntree Charitable Trust	Steve Pittam
London 21 Sustainability Network	Vinciane Rycroft
London Civic Forum	Kate Monkhouse
NEF/ODI Associates	Daniel Start
New Local Government Network	Dan Corry
New Politics Network	Peter Facey
Nigel Westaway & Associates	Nigel Westaway
Partnerships Online	David Wilcox
Patient and Community Engagement (PACE), NHS University	David Gilbert
Runnymede Trust	Rob Berkeley
Scarman Trust	Ray Sheath
The Royal Society for the Encouragement of Arts, Manufactures & Commerce	Susie Harries
University of Oxford	David Faulkner
WWF-UK	Niamh Carey

Elektronik Danışma

Son olarak da bu dokümanın taslağı, 200 kişinin başvurduğu ve 43 kişinin yer aldığı internet üzerinden yapılan bir değerlendirmeye tabi tutuldu. Bu değerlendirme 31 Ocak ile 21 Şubat 2005 tarihleri arasında yapıldı.

Organisation	Individual
BJ Associates	Rowena Harris
Carnegie Young People Initiative	Abi Carter
Communities First Support Network	Chris Jones
Communities Scotland	N Woodhead
Consultant in User Involvement/	
Good Practice	Cathy Coles
Creekside Forum	Bill Ellson
DEFRA	Neil Witney
Devon County Council	
Social Services	Geoff King
Dialogue by Design	Pippa Hyam
Dialogue by Design	Andrew Acland
Dialogue Matters	Diana Pound
Environment Agency	Ruth Rush
Fife Council	Heather Murray
Harlow District Council	Lynn Seward
Headshift	Lee Bryant
Health Policy Researcher	Michael Shepherd
Home Office	Duncan Prime
ICA:UK	Martin Gilbraith
Independent Facilitator	Penny Walker
Institute of Development Studies,	

Sussex University	Samuel Musyoki
Manchester City Council	Patrick Hanfling
Manchester City Council	Lynn Leggat
Neighbourhood Initiatives Foundation	Don Burrows
Norfolk County Council	Kirsten Francis
Office of Public Management	Kate Dixon
OXFAM	Charlotte Flower
Partnerships Online	David Wilcox
PEANuT, Northumbria University	Duncan Fuller
Poldervaart Associates	Helena Poldervaart
R K Partnership	Rob Angell
RSA	Susie Harries
School for Policy Studies, University of Bristol	Paul Burton
Scottish Civic Forum	Debbie Wilkie
Scottish Council for Voluntary Organisations	Jillian Flye
Scottish Environment Protection Agency	Caspian Richards
Scottish Executive	Fiona Timpson
Shepherds Bush Healthy Living Centre	Eve Bevan
Stockwell Faith Forum & Wandsworth Multi-Faith Network	Catriona Robertson
The Environment Council	Mike King
The Environment Council	Lynn Anderson
The Environment Council	Edward Kellow
University of Leeds School of Healthcare	Chris Essen
Vision 21	Ruth Turner
Working for Change	Sue Gorbings

Diğerleri

Aşağıdaki kişiler yöntemler bölümümüzün test edilmesinde baha biçilemez destekler vermişlerdir.

Eve Bevan, Shepherds Bush Healthy Living Centre
 Ghee Bowman, ICA:UK
 Don Burrows, Neighborhood Initiatives Foundation
 Romy Shovelton, Wikima
 Martin Leith, Martin Leith, Ltd.
 Martin Gilbraith, ICA:UK
 Matt Price, Envision

Ek 3: Rehberler için bir Rehber

Yönteme özgü kaynaklar için lütfen yöntemlere kısmına bakınız.

Hükümet

Audit Commission (1999), *Listen Up: Effective Community Consultation*, Audit commission, Abigdon. Available at www.audit-commission.gov.uk/reports/AC-REPORT.asp?CatID=&ProdID=EA01768C-AA8E-4a2f-99DB-83BB58790E34

Cabinet Office (2002) *Viewfinder: A Policy Makers Guide to Public Involvement*, Cabinet Office, London. Available at www.policyhub.gov.uk/docs/Viewfinder.pdf

Cabinet Office (2003), *Guidance on the Code of Practice on Consultation*, Cabinet Office, London. Available at www.cabinetoffice.gov.uk/regulation/consultation-guidance

Communities Scotland Online guide to community engagement. Available at www.communitiesscotland.gov.uk/Web/Site/Engagement/community_engagement.asp

Convention of Scottish Local Authorities (1998), *Focusing on Citizens: A Guide to Approaches and Methods*, Convention of Scottish Local Authorities, Edinburgh. Available at www.communityplanning.org.uk/documents/Engagingcommunitiesmethods.pdf

DCC2 Corporate Planning Group/Dialogue by Design (2004), *Planning & Managing Consultations*, Metropolitan Police, London. Available at www.communityengagement.police.uk/workspace/guide/community_engagement/Chas_sconsultationtoolkit.doc

Department for International Development (2002), *Tools for Development: A handbook for those engaged in development activity*, Department for International Development, London. Available at: www.dfid.gov.uk/pubs/files/toolsfordevelopment.pdf

DETR (1998), *Guidance on Enhancing Public Participation in Local Government*, DETR, London. Summary Available at www.odpm.gov.uk/stellent/groups/odpm_localgov/documents/page/odpm_locgov_023831.hcsp

Fife Council (2002), *An Introduction to Consultation Methods*, Fife Council, Glenrothes. Available at www.fife.gov.uk/uploadfiles/Publications/c64_4ConsultationMethods.pdf

Home Office (2004): *What works in community involvement in area-based initiatives?*, Home Office RDS OLS (on line report) 53/04. Available at www.homeoffice.gov.uk/rds/onlinepubs1.html

Manchester City Council/ Manchester Partnership (2005), *The Manchester Community Engagement Toolkit*, Manchester City

Council, Manchester.

Office of the Deputy Prime Minister (2002): *Public Participation in Local Government: A Survey of Local Authorities*, ODPM, London. Available at www.interactweb.org.uk/papers/ODPMPublicParticipationinLG.pdf

Scottish Community Development Centre (2002), *LEAP (Learning Evaluation and Planning) Support Manual: Guidance Notes and Tools for Trainers and Support Workers*, The Community Development Foundation, London. Available at www.scdc.org.uk/leap/support_manual.pdf

The Scottish Office (2000), *Involving Civil Society in the Work of Parliaments*, the Scottish Office, Edinburgh. Available at www.scotland.gov.uk/government/devolution/cpsp-00.asp

Scottish Parliament (2004), *Participation Handbook*, Scottish parliament, Edinburgh. Available at www.scottish.parliament.uk/vli/participationHandbook/Participation_Handbook_6th_August_2004.pdf

White, B., Barker, J. and French, S. (2000), *Community Matters: A guidance pack on community involvement*, Healthy Islington/Office for Public Management/South Bank University, London.

Uluslararası

Chambers, R. (2002), *Participatory Workshops: A Sourcebook of 21 Sets of Ideas and Activities*, Earthscan, London.

Coastal Cooperative Research Centre (Australia) (2004): *Citizen Science Toolbox*, Coastal Cooperative Research Centre, Indooroopilly. Available at www.coastal.crc.org.au/toolbox/search.asp

Ecoregen, *Working with People: Online Toolkit*. Available at www.ecoregen.com/people/engaging

International Association for Public Participation (2004), *Public Participation Toolbox*, International Association for Public Participation. Available at iap2.org/practitionertools/toolbox.pdf

International HIV/AIDS Alliance (2001), *A Facilitators' Guide To Participatory Workshops*, International HIV/AIDS Alliance, Brighton.

National Coalition for Dialogue and Deliberation (US) Online Guide to participation methods. Available at www.wiki-thataway.org/index.php?page=ParticipatoryPractices

OECD (2001), *Citizens as Partners: Information, Consultation and Public Participation in Policy-Making*, OECD Publishing, Paris.

OECD (2004), *Promise and Problems of E-Democracy: Challenges of Online Citizen Engagement*, OECD Publishing, Paris.

United Nations Centre for Human Settlements (2001), *Tools to Support Participatory Urban Decision-Making*, United Nations Centre for Human Settlements, Nairobi. Available at www.unhabitat.org/cdrom/governance/html/cover.htm

Wates, N. (2000), *The Community Planning Handbook: How People can Shape their Cities, Towns and Villages*, Earthscan, London. See also related website at www.communityplanning.net

Gençler

Dynamix (2002), *Participation: Spice It Up: Practical Tools for Engaging Children and Young people in planning and Consultations*, Save the Children Fund, Cardiff.

International Save the Children Alliance (2003): *So you want to consult with children?: A toolkit of good practice*, International Save the Children Alliance, London. Available at www.iicrd.org/cap/files/childconsult_toolkit_final.pdf

Youth Scotland (2003), *Keep It Real: Youth Participation Pack*, Youth Scotland, Edinburgh.

YouthBank UK (2004), *Toolkit*, YouthBank UK, Leicester

Diğer

Buhaenko, H., Butler, V., Flower, C. and Smith, S. (2004), *What Men and Women Want; A Practical Guide to Gender and Participation*, Oxfam GB, Oxford. Available at www.oxfam.org.ukpp/resources

Davies, A. (1997), *Managing for a Change: How to Run Community Development Projects*, Intermediate Technology Publications, Colchester.

Demos Project (2004) *Citizens, Innovation, Local Governance: a 21st Century Approach*, Demos Project, Edinburgh. Available at: www.demosproject.org

The Environment Council (2003), *Best Practice Guidelines on Public Engagement for the Waste Sector*, The Environment Council, London. Available at www.the-environment-council.org.uk/docs/Waste%20Sector%20Guidelines.pdf

The Environment Council (2004), *Best Practice Guidelines for Community Involvement in the Aggregates Sector*, The Environment Council, London. Available at www.the-environment-council.org.uk/aggregates/Default.aspx?Page=nofilterPart2Introduction

Kaner, S. (1996), *Facilitator's Guide to Participatory Decision*

Making, New Society Publishers, Gabriola Island.

Napuk, K. and Palmer, E. (2003), *The Large Group Facilitator's Manual: A Collection of Tools for Understanding, Planning and Running Large Group Events*, Gower Publishing, Hampshire.

New Economics Foundation (1998), *Participation Works!: 21 techniques of community participation for the 21st century*, New Economics Foundation, London. Available at www.idea-knowledge.gov.uk/idk/aio/84709

POWER Inquiry (2005), *Beyond the Ballot – 57 democratic innovations from around the world*, POWER Inquiry, London. Available at www.powerinquiry.org/publications/documents/BeyondtheBallot_000.pdf

Research Councils UK (2002): *Dialogue with the public: Practical Guidelines*, Dialogue with the Public, Research Councils UK, London. Available at: www.rcuk.ac.uk/guidelines/dialogue/guide.pdf

Skinner, S. (1997), *Building Community Strengths: A Resource Book on Capacity Building*. Community Development Foundation, London.

Wilcox, D. (1994), *The Guide to Effective Participation, Partnership Books*, Brighton. Available at www.partnerships.org.uk/guide

Yakında Çıkacak

RSA (2005), *Guidance for Science-Based Business on Engaging the Public*, RSA, London. Consultation document Available at www.techforum.org.uk/guidance/

Ek 4: Referanslar/ Kaynakça

Ackerman, B. and Fishkin, J. (2004) *Deliberation Day*, Yale University press, Yale.

Acland, A. (2003), *E-Participation and the Future of Democracy, Dialogue by Design*. Available at www.interactweb.org.uk/papers/E-Participation%20and%20the%20Future%20of%20Democracy.pdf

Arend, N; Corry, D; Hatter, W; Le Grand, J and Lent, A (2004), *Choice: What Role Can It Play in Helping Local Public Services Evolve*, New Local Government Network, London.

Attwood, C; Singh, G; Prime, D and Creasey, R (2001) *Home Office Citizenship Survey: People, Families and Communities*, Home Office, London.

Audit Commission (1999) *Listen Up! Effective Community Consultation*, Audit Commission, London.

Audit Commission (2003) *Connecting with Users and Citizens*, Audit Commission, London.

Bailey, N. and Peel, D (2003), *Celebrating Community Involvement: Leading lights, moving spirits and Lattice-work networks*, Development Trusts Association visit www.dta.org.uk

Beck, D. and Cowan, C (1995) *Spiral Dynamics: Mastering Values, Leadership and Change*, Blackwell Publishing: Oxford

Bentley, T. and Wilsdon, J. (2003), *The adaptive state: Strategies for personalising the public realm*, Demos, London.

Bentley, T. (2001), *It's Democracy, Stupid: An agenda for Self Government*, Demos, London.

Bishop, J. (2001), *A tale of two cities*, BDOR/InterAct. Available at www.interactweb.org.uk/papers/A_TALE_OF_TWO_CITIES.pdf

Blunkett, D. (2003), *Civil Renewal: A New Agenda*, Home Office, London.

Cabinet Office (2002) *In the Service of Democracy: A Consultation Paper on a Policy for Electronic Democracy*

Channon, G., Garrett C. and West A. (2000), *The New Community Strategies: How to involve people*, Community Development Foundation

Chen, S (2002) *Active Citizenship and Public Service Reform: A Civic Vision for Public Services*, Social Market Foundation, London.

- Clarke, A. (2001), *Learning organisations: What they are and how to become one*, The National Organisation for Adult Learning www.niace.org.uk
- Cooke, B and Kothari, U (eds) (2002), *Participation The New Tyranny*, Zed Books, London.
- Craig, J. and Skidmore, P. (2004), *The Art of Association: Community organisations and the public realm: A literature review*, Demos/New Opportunities Fund, London. Available at www.nof.org.uk/documents/live/3678p__demoslitrev.pdf
- Crouch, C (2000), *Coping with Post-Democracy*, Fabian Society, London.
- Dalglish D., Docking, M., Myhill, A. and Yarrow, S. (2003), *The role of Police authorities in public engagement*, Home Office, Online Report 37/03. Available at www.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs2/rdsolr3703.pdf
- DfT/ODPM (2003), *Evaluation of Local Strategic Partnerships: community engagement – a briefing note for LSPs by LSPs*, DfT/ODPM, London. Available at <http://www.renewal.net/Documents/RNET/Research/Evaluationlocalcommunity.pdf>
- Electoral Commission and Hansard Society (2004), *An Audit of political Engagement*, Electoral Commission, London.
- Environment Food and Rural Affairs Committee (2003), *Conduct of the GM public debate, Eighteenth report of session 2002–2003*; House of Commons: Environment Food and Rural Affairs Committee, London. Available at: <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200203/cmselect/cmenvfru/1220/122002.htm>
- Fiorino, D. (1989) *Environmental Risk and Democratic Processes: a critical review*, Columbia Journal of Environmental Law
- Gaventa, J. (2002) *Towards Participatory Local Governance: Six Propositions for Discussion*, Institute for Development Studies, University of Sussex, Brighton.
- Hampton, K. and Wellman, B (2003), *Neighboring in Netville: How the Internet Supports Community and Social Capital in a Wired Suburb*, in *City and Community* no 2 pp 277-311.
- Home Office (2003:1), *Building Civil Renewal: A Review of Government Support for Community Capacity Building and Proposals for Change*, Home Office, London.
- Home Office (2003:2) *Involving the public: the role of police authorities*, Home Office, London.
- InterAct (2001), *Evaluating Participatory, Deliberative and Co-Operative Ways of Working: A Working Paper by InterAct*, Available at www.interactweb.org.uk/papers/Evaluating%20participatory%20paper.pdf
- Jones, J (2004), *Don't Give Up on the Local Leaders*, article in *New Start* – 18 June 2004.
- Joseph Rowntree Foundation (2003:1), *Developing people – regenerating place: Achieving greater integration for local area regeneration*, Joseph Rowntree Foundation 2003 www.jrf.org.uk
- Joseph Rowntree Foundation (2003:2), *Methods of learning and development in regeneration partnerships*, Joseph Rowntree Foundation Findings paper, www.jrf.org.uk/knowledge/findings/housing/pdf/743.pdf
- Kings Fund (2003) *Health in the News: Risk, Reporting and Media Influence*, Kings Fund, London.
- Leach, B and Petts, J. (2000), *Evaluating Methods for Public Participation: Literature Review*, R & D Technical Report E135, Environment Agency, Bristol.
- Mulgan, G. (1997) *Connexity: Responsibility, Freedom, Business and Power in the New Century*, Vintage, London.
- National Consumer Council (2001), *Involving patients and the public in healthcare: a discussion document*, National Consumer Council www.ncc.org.uk
- National Consumer Council (2002), *Involving Consumers: Everyone Benefits*, National Consumer Council, London.
- National Consumer Council (2002), *Involving Consumers: Everyone Benefits*, National Consumer Council, London. Available at www.ncc.org.uk/involvingconsumers/involving_consumers.pdf
- National Consumer Council (2004), *User Power: The Participation of Users in Public Services*, National Consumer Council, London. Available at: http://www.ncc.org.uk/publicservices/user_power.pdf
- New Economics Foundation (2000), *Prove it! Measuring the effect of neighbourhood renewal on local people*, New Economics Foundation, London.
- ODPM (2002), *Public Participation in Local Government: A Survey of Local Authorities*.
- ODPM (2002), *Community Involvement: the Roots of Renaissance?: Urban Research Summary 2002*, ODPM, London
- ODPM (2002), *Public participation in local government: a survey of local authorities*, ODPM, London.
- ODPM (2003), *Evaluation of Local Strategic Partnerships:*

Report of a Survey of all English LSPs, ODPM & Department of Transport, London.

ODPM (2004), *The Future of Local government*, ODPM, London. Available at www.odpm.gov.uk/stellent/groups/odpm_about/documents/pdf/odpm_about_pdf_029994.pdf

Page, B (2004), *Public-Participation – How Is Enough?* presentation, MORI, London.

Rhuari, B. (2002), *Know your stakeholder*, in *>elements*, no 13. Available at www.smalltalk.org.uk/downloads/stakeholder_dialogue.pdf

Rodgers, B. (2004), *Lonely Citizens: Report of the Working Party on Active Citizenship*, IPPR, London.

Rogers, B. (2004), *Lonely Citizens*, Institute for Public Policy Research, London.

RSA (2004), *What's There To Talk About: Public Engagement by Science-Based Companies in the United Kingdom*, Royal Society for the Encouragement of Arts, Manufacture and Commerce, London. Available at www.techforum.org.uk/acrobat/what_is_there_to_talk_about.pdf

Sclove, R. (1995), *Democracy and Technology*, Guilford Press, New York

Stirling, A. (2004) *Opening Up or Closing Down: analysis, participation and power in the social appraisal of technology*, Science, Citizenship and Globalisation

Walker, P (2003), *We the people*, New Economics Foundation, London. Available at www.neweconomics.org/gen/uploads/h0yprb553s2c3u55nfyvfs4506102003114907.pdf

Weale, A. (2003) *Democratic Values, Public Consultations and Health Priorities: A Political Science Perspective*, University of Essex, Colchester.

Whiteley, P. (2004) *Civic Renewal and Participation in Britain: What do we Know About Participation and its Effect on Policy-Making in Britain*, University of Essex

Williams, C. (2002), *Cultures of Community Engagement: Some policy lessons from the 2000 General Household Survey*, in *Local Governance*, vol.28 no. 4

Willis, R. and Wilsdon, J. (2004), *See-through Science: Why public engagement needs to move upstream*, Demos/Green Alliance, London. Available at www.green-alliance.org.uk/

[SeeThroughScienceFinalFullCopy_pdf_media_public.aspx](#)

World Resources Institute (2002), *Closing the gap: information, participation and justice in decision making for the environment*, Baltimore.

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

involve

© Involve 2005
212 High Holborn, London WC1V 7BG
www.involving.org

Involve would like to thank the following individuals and organisations for making this publication possible: firstly and foremostly all those people listed in this publication who helped produce it, the Civil Renewal Unit at the Home Office, the Active Citizenship Centre, the Joseph Rowntree Charitable Trust, The Scottish Executive, Diana Memorial Fund, Voluntary Action Manchester, The Involve Board, Dialogue by Design, The Environment Council and the New Economics Foundation, who gave us the initial support to get us off the ground, and finally the very many individuals who have given, and continue to give, their time and energy to Involve for free, you know who you are! Thank you all so much.

Tasarım Hyperkit
Fotoğraflama Simon Marchant (cover; pages 4, 13, 17, 25, 26, 33, 34, 36, 39, 41, 47, 49)

Involve fotoğraflama projesinin bir parçası olarak odalarının fotoğrafını çekmemize izin veren kuruluşlara teşekkür eder: Brighton and Hove City Council; Conway Hall, London; etc.venues' CBI Conference Centre; Inner Temple Hall.

Çeviri Hakkında
Bu rehber Stratejik Planlama ve Politika Geliştirmede Katılım Projesi kapsamında Türkçeye çevrilmiştir. Proje Birleşik Krallık Stratejik Program Fonu-Avrupa'yı Birleştirme Programı tarafından desteklenmektedir. TEPAV tarafından yürütülen projenin ana yararlanıcısı Devlet Planlama Teşkilatı olup stratejik plan yapmakla yükümlü merkezi yönetim kuruluşları projenin hedef kitlesini oluşturmaktadır.

togetherwecan

Home Office

Joseph Rowntree
THE JOSEPH ROWNTREE CHARITABLE TRUST